

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

2022

Redno letno poročilo

PREGLED PO
OSEBNIH OKOLIŠČINAH

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Redno letno poročilo za leto 2022

PREGLED PO
OSEBNIH OKOLIŠČINAH

2. DEL

Ljubljana, april 2023

Miha Lobnik, zagovornik načela enakosti

Predgovor predstojnika Zagovornika načela enakosti

Lani smo pri Zagovorniku načela enakosti uspešno zaključili prvi primer zastopanja žrtve diskriminacije na sodišču. Zastopanje stranke, ki je bila diskriminirana na podlagi starosti, se je po treh letih pravednosti končalo s sodnimi potrditvami diskriminacije in dosojenim nadomestilom žrtvi. Dodatno smo nato pri Zagovorniku pripravili še zgibanki, ki opozarjata na nedopustnost diskriminacije tako starejših kot mladih.

Ko se prijavitelji diskriminacije obrnejo na nas, v večini primerov že vedo, da je za ugotovitev diskriminacije najprej treba ugotoviti osebno okoliščino, zaradi katere je bil nekdo neupravičeno obravnavan slabše. V letu 2022 smo svetovali 440 posameznikom, ki so v prošnjah za svetovanje oziroma prijavah kot razlog diskriminacije največkrat navedli osebno okoliščino invalidnosti.

Povezano s to osebno okoliščino smo pri Zagovorniku lani izdali posebno poročilo o dostopnosti srednjih šol za gibalno ovirane. Ugotovili smo, da zanje v nekaterih regijah sploh ni dostopnih šol, v nekaterih pa le ena šola. Opomnili smo, da je leto 2025 skrajni rok za zagotovitev dostopnosti objektov v javni rabi po Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov.

Največ prijav diskriminacije smo tudi v lanskem letu dobili na področju dela in zaposlovanja. Med njimi so pogosti primeri zaradi starševstva, nosečnosti in zdravstvenega stanja pri dodeljevanju nagrad iz naslova poslovne uspešnosti podjetij oz. t. i. božičnic. Tudi v lanskem letu so iz nekaterih uspešnih podjetij glede božičnic sporočili, da se diskriminacije v zvezi z njimi do takrat niso zavedali, zdaj pa jo bodo odpravili.

Za doseganje napredka pri zagotavljanju enake obravnave in enakih možnosti v družbi so pomembna tudi Zagovornika priporočila. Namenjena so odpravi diskriminacije, za spodbujanje enakega obravnavanja in izboljšavi predlogov zakonov ter veljavnih predpisov. Lani je bila z uresničitvijo enega izmed njih odpravljena dolgoletna diskriminacija pri krvodajalstvu.

Boljše poznavanje načel enake obravnave in enakih možnosti pa krepimo tudi z okroglimi mizami in spletnimi pogovori o svojih izdelkih. Eden izmed njih je bil pogovor ob izdaji našega strokovnega prevoda priročnika o evropskem protidiskriminacijskem pravu Agencije EU za temeljne pravice (FRA). Kot so povedali sodelujoči profesorji treh pravnih fakultet, si je zaradi primerov iz priročnika lažje predstavljati pravne koncepte tudi pri poučevanju. Prevod bo v pomoč pri nadaljnjem razvoju slovenske pravne terminologije.

Dodaten kamenček v mozaik izboljšav na področju varstva pred diskriminacijo v Sloveniji smo prispevali tudi s pridobitvijo evropskih sredstev za projekt »Soočimo se z diskriminacijo – ustvarjamo družbo enakih možnosti«.

Ob tej priložnosti se za profesionalno in prizadevno delo zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem. Zahvaljujem pa se tudi vsem, ki še naprej podpirajo delovanje, dejavnosti in razvoj Zagovornika načela enakosti.

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Ljubljana, april 2023

REDNO LETNO POROČILO 2022

Vsebina sistemskega pregleda

- 1 DELOVANJE ORGANA**
- 2 DEJAVNOSTI ORGANA**
- 3 DELO ZAGOVORNIKA S POSAMEZNIMI PRIMERI**
- 4 SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA**
- 5 ZASTOPANJE IN SPREMLJANJE V SODNIH POSTOPKIH**
- 6 UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ**
- 7 OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV**
- 8 PODATKI O OBRAVNAVANIH PRIMERIH DISKRIMINACIJE PRI DRUGIH DRŽAVNIH ORGANIH**
- 9 VARSTVO PRED DISKRIMINACIJO NA DRUŽBENI RAVNI**
- 10 PRIPOROČILA**
- 11 UKREPI ZA ODPRAVO DISKRIMINACIJE IN SPODBUJANJE ENAKEGA OBRAVNAVANJA**
- 12 RAZISKOVALNA DEJAVNOST**
- 13 IZOBRAŽEVANJE, OZAVEŠČANJE IN OBVEŠČANJE**
- 14 SODELOVANJE S CIVILNO DRUŽBO**
- 15 SODELOVANJE NA DRŽAVNI RAVNI**
- 16 MEDNARODNO SODELOVANJE**

Spletna verzija je dostopna na povezavi
<https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/letno-porocilo/>.

Vsebina pregleda po osebnih okoliščinah

- 1 SPOL**
- 2 NARODNOST**
- 3 RASA ALI ETNIČNO POREKLO**
- 4 JEZIK**
- 5 VERA ALI PREPRIČANJE**
- 6 INVALIDNOST**
- 7 STAROST**
- 8 SPOLNA USMERJENOST, SPOLNA IDENTITETA IN SPOLNI IZRAZ**
- 9 DRUŽBENI POLOŽAJ**
- 10 PREMOŽENJSKO STANJE**
- 11 IZOBRAZBA**
- 12 ZDRAVSTVENO STANJE**
- 13 NOSEČNOST IN/ALI STARŠEVSTVO**
- 14 DRŽAVLJANSTVO**
- 15 KRAJ BIVANJA ALI STALNO PREBIVALIŠČE**
- 16 ZAKONSKI STAN ALI DRUŽINSKI STATUS**
- 17 DRUGE OSEBNE OKOLIŠČINE**
- 18 VSE ALI VEČ OSEBNIH OKOLIŠČIN HKRATI**
- 19 DRUGE OKOLIŠČINE, KI NISO OSEBNE OKOLIŠČINE PO ZVARD**

Spletna verzija je dostopna na povezavi
<https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/letno-porocilo/>.

Vsebina pregleda po ministrstvih in drugih institucijah

- 1** **MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI (MDDSZ)**
- 2** **MINISTRSTVO ZA FINANCE (MF)**
- 3** **MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO (MGRT)**
- 4** **MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO (MZI)**
- 5** **MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT (MIZŠ)**
- 6** **MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO (MJU)**
- 7** **MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO (MKGP)**
- 8** **MINISTRSTVO ZA KULTURO (MK)**
- 9** **MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE (MNZ)**
- 10** **MINISTRSTVO ZA OBRAMBO (MORS)**
- 11** **MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR (MOP)**
- 12** **MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE (MP)**
- 13** **MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE (MZ)**
- 14** **MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE (MZZ)**
- 15** **VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE**
- 16** **URAD VLADE ZA NARODNOSTI**
- 17** **URAD VLADE ZA OSKRBO IN INTEGRACIJO MIGRANTOV**
- 18** **URAD VLADE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU**
- 19** **SLUŽBA VLADE ZA DIGITALNO PREOBRAZBO**

- 20 DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE**
- 21 DRUGI DRŽAVNI ORGANI, LOKALNE SKUPNOSTI, NOSILCI JAVNIH POOBLASTIL
IN PRAVNE OSEBE**
- 22 SPLOŠNI IN POSEBNI UKREPI ZA ODPRAVO DISKRIMINACIJE IN SPODBUJANJE
ENAKEGA OBRAVNAVANJA**

Spletna verzija je dostopna na povezavi
<https://zagovornik.si/izdelki-zagovornika/letno-porocilo/>.

Kazalo

	OSEBNE OKOLIŠČINE DISKRIMINACIJE	18
1	SPOL	24
1.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE SPOLA	25
1.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE SPOLA	26
1.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ ZARADI OSEBNE OKOLIŠČINE SPOLA	27
1.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE SPOLA	28
1.5	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE SPOLA	30
2	NARODNOST	32
2.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE NARODNOSTI	33
2.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE NARODNOSTI	34
2.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ ZARADI OSEBNE OKOLIŠČINE NARODNOSTI	34
2.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE NARODNOSTI	35
2.5	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE NARODNOSTI	36
3	RASA ALI ETNIČNO POREKLO	38
3.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE RASE ALI ETNIČNEGA POREKLA	39
3.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE RASE ALI ETNIČNEGA POREKLA	41
3.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ ZARADI OSEBNE OKOLIŠČINE RASE ALI ETNIČNEGA POREKLA	42
3.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE RASE ALI ETNIČNEGA POREKLA	43
3.5	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE RASE ALI ETNIČNEGA POREKLA	44
4	JEZIK	46
4.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE JEZIKA	47
4.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE JEZIKA	47
4.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ ZARADI OSEBNE OKOLIŠČINE JEZIKA	48
4.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE JEZIKA	48
4.5	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE JEZIKA	49

5	VERA ALI PREPRIČANJE	50
5.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE VERE ALI PREPRIČANJA	51
5.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE VERE ALI PREPRIČANJA	51
5.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ ZARADI OSEBNE OKOLIŠČINE VERE ALI PREPRIČANJA	52
5.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE VERE ALI PREPRIČANJA	54
5.5	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE VERE ALI PREPRIČANJA	55
6	INVALIDNOST	56
6.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE INVALIDNOSTI	57
6.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE INVALIDNOSTI	60
6.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ ZARADI OSEBNE OKOLIŠČINE INVALIDNOSTI	65
6.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE INVALIDNOSTI	67
6.5	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE INVALIDNOSTI	71
7	STAROST	74
7.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV GLEDE NA OSEBNO OKOLIŠČINO STAROSTI	75
7.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE STAROSTI	77
7.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ ZARADI OSEBNE OKOLIŠČINE STAROSTI	77
7.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE STAROSTI	78
7.5	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE STAROSTI	79
8	SPOLNA USMERJENOST, SPOLNA IDENTITETA IN SPOLNI IZRAZ	84
8.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE SPOLNE USMERJENOSTI, SPOLNE IDENTITETE IN SPOLNEGA IZRAZA	85
8.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE SPOLNE USMERJENOSTI, SPOLNE IDENTITETE IN SPOLNEGA IZRAZA	85
8.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ ZARADI OSEBNE OKOLIŠČINE SPOLNE USMERJENOSTI, SPOLNE IDENTITETE IN SPOLNEGA IZRAZA	86
8.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE SPOLNE USMERJENOSTI, SPOLNE IDENTITETE IN SPOLNEGA IZRAZA	87
8.5	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE SPOLNE USMERJENOSTI, SPOLNE IDENTITETE IN SPOLNEGA IZRAZA	90

9	DRUŽBENI POLOŽAJ	94
9.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE DRUŽBENEGA POLOŽAJA	95
9.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE DRUŽBENEGA POLOŽAJA	95
9.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ ZARADI OSEBNE OKOLIŠČINE DRUŽBENEGA POLOŽAJA	96
9.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE DRUŽBENEGA POLOŽAJA	96
9.5	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE DRUŽBENEGA POLOŽAJA	97
10	PREMOŽENJSKO STANJE	98
10.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE PREMOŽENJSKEGA STANJA	99
10.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE PREMOŽENJSKEGA STANJA	101
10.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ ZARADI OSEBNE OKOLIŠČINE PREMOŽENJSKEGA STANJA	102
10.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE PREMOŽENJSKEGA STANJA	102
10.5	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE PREMOŽENJSKEGA STANJA	102
11	IZOBRAZBA	104
11.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE IZOBRAZBE	105
11.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE IZOBRAZBE	106
11.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ ZARADI OSEBNE OKOLIŠČINE IZOBRAZBE	106
11.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE IZOBRAZBE	106
11.5	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE IZOBRAZBE	107
12	ZDRAVSTVENO STANJE	108
12.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE ZDRAVSTVENEGA STANJA	109
12.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE ZDRAVSTVENEGA STANJA	109
12.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ ZARADI OSEBNE OKOLIŠČINE ZDRAVSTVENEGA STANJA	110
12.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE ZDRAVSTVENEGA STANJA	111
12.5	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE ZDRAVSTVENEGA STANJA	112

13	NOSEČNOST IN/ALI STARŠEVSTVO	114
13.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE NOSEČNOSTI IN/ALI STARŠEVSTVA	115
13.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE NOSEČNOSTI IN/ALI STARŠEVSTVA	116
13.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ ZARADI OSEBNE OKOLIŠČINE NOSEČNOSTI IN/ALI STARŠEVSTVA	117
13.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE NOSEČNOSTI IN/ALI STARŠEVSTVA	118
13.5	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE NOSEČNOSTI IN/ALI STARŠEVSTVA	119
14	DRŽAVLJANSTVO	120
14.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE DRŽAVLJANSTVA	121
14.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE DRŽAVLJANSTVA	123
14.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ ZARADI OSEBNE OKOLIŠČINE DRŽAVLJANSTVA	125
14.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE DRŽAVLJANSTVA	127
14.5	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE DRŽAVLJANSTVA	129
15	KRAJ BIVANJA ALI STALNO PREBIVALIŠČE	130
15.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE KRAJA BIVANJA ALI STALNEGA PREBIVALIŠČA	131
15.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE KRAJA BIVANJA ALI STALNEGA PREBIVALIŠČA	132
15.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ ZARADI OSEBNE OKOLIŠČINE KRAJA BIVANJA ALI STALNEGA PREBIVALIŠČA	133
15.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE KRAJA BIVANJA ALI STALNEGA PREBIVALIŠČA	134
15.5	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE KRAJA BIVANJA ALI STALNEGA PREBIVALIŠČA	135
16	ZAKONSKI STAN ALI DRUŽINSKI STATUS	136
16.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE ZAKONKEGA STANU ALI DRUŽINSKEGA STATUSA	137
16.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE ZAKONKEGA STANU ALI DRUŽINSKEGA STATUSA	137
16.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ ZARADI OSEBNE OKOLIŠČINE ZAKONKEGA STANU ALI DRUŽINSKEGA STATUSA	138
16.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE ZAKONKEGA STANU ALI DRUŽINSKEGA STATUSA	138
16.5	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE GLEDE OSEBNE OKOLIŠČINE ZAKONKEGA STANU ALI DRUŽINSKEGA STATUSA	139

17	DRUGE OSEBNE OKOLIŠČINE	140
17.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV	141
17.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA	141
17.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ	142
17.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA	144
17.5	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE	144
18	VSE ALI VEČ OSEBNIH OKOLIŠČIN HKRATI	146
18.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV	147
18.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA	147
18.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ	150
18.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA	150
18.5	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE	150
19	DRUGE OKOLIŠČINE, KI NISO OSEBNE OKOLIŠČINE PO ZVARD	154
19.1	OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV	156
19.2	PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA GLEDE DRUGIH OKOLIŠČIN, KI NISO OSEBNE OKOLIŠČINE PO ZVARD	158
19.3	UGOTAVLJANJE DISKRIMINATORNOSTI RAVNANJ	159
19.4	SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA	160
	KRATICE IN OKRAJŠAVE	166

OSEBNE OKOLIŠČINE DISKRIMINACIJE

V nadaljevanju je predstavljen izbor dela in rezultatov po **osebnih okoliščinah** diskriminacije, kakor so navedene v 1. členu Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD).

Osebne okoliščine po ZVarD in druge, ki ustrezajo pravni definiciji po ZVarD, so:

1. spol,
2. narodnost,
3. rasa ali etnično poreklo,
4. jezik,
5. vera ali prepričanje,
6. invalidnost,
7. starost,
8. spolna usmerjenost,
9. spolna identiteta in spolni izraz,
10. družbeni položaj,
11. premoženjsko stanje,
12. izobrazba,
13. zdravstveno stanje,
14. nosečnost in/ali starševstvo,
15. državljanstvo,
16. kraj bivanja ali stalno prebivališče,
17. zakonski stan ali družinski status,
18. kraj rojstva otroka,
19. kraj rojstva,
20. fizični izgled osebe,
21. članstvo v sindikatu.

Naslednje primere je Zagovornik obravnaval v letu 2022 in v njih kot razlog neenake obravnave ni prepoznal osebne okoliščine, kakor jo v 1. členu opredeljuje ZVarD. Primeri so navedeni zato, ker gre za pomembna in družbeno relevantna vprašanja. Zagovornik pa jih izpostavlja, da z njimi pojasni okvir in meje pravnega varstva pred diskriminacijo.

1. Različna obdavčitev »covid dodatkov« ni diskriminacija po ZVarD.
2. Vezanost upravičenja do brezplačnega prevoza na delovnopравни status ni diskriminacija po ZVarD.
3. Znižanje davka na dodano vrednost le za določene energente ni diskriminacija po ZVarD.
4. Upravičenost do plačevanja prispevkov v primeru bolniške odsotnosti samostojnih podjetnikov daljše od 30 dni.
5. Oštevilčenje dostavljavcev hrane ni diskriminacija po ZVarD.
6. Pregled zaposlitev v javni upravi v določenem časovnem obdobju ni diskriminacija po ZVarD.
7. Pogoji PCT (prebolevnost, cepljenost ali testiranost).
8. Obveznost uporabljanja zaščitnih sredstev.
9. Zahteva po testiranju na covid-19 za vstop v prostore univerze.
10. Priznavanje izobraževalnih vsebin za vpis na specializacijo.
11. Različna obravnava pri dodelitvi dodatnih dni dopusta za različna delovna mesta.
12. Neenaka obravnava pri plačilu prispevkov.
13. Ustavitev financiranja osebne asistencije.
14. Razlikovanje pri letnem dodatku za upokojece.
15. Slabša obravnava zasebnega izvajalca lekarniške dejavnosti.
16. Neustreznost ureditve proračunskega financiranja strank in list.
17. Domnevno diskriminatoren odnos do člana društva.
18. Dokazilo o obveznem cepljenju za vpis v vrtec.
19. Domnevna diskriminacija pri anonimnem natečaju.
20. Neenaka obravnava kandidatov za predsednika Republike Slovenije na RTV Slovenija.
21. Različna cena dizelskega in bencinskega goriva.
22. Domnevna diskriminacija na področju financiranja raziskovalne dejavnosti.

ZVarD v 2. členu določa tudi **področja družbenega življenja**, kjer morajo državni organi, lokalne skupnosti, nosilci javnih pooblastil ter pravne in fizične osebe spoštovati prepoved diskriminacije.

Številke zadev primerov so zapisane z barvami, ki označujejo posamezna področja družbenega življenja:

Delo in zaposlovanje

- Pogoji za dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica (vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja, ne glede na vrsto dejavnosti in na vseh ravneh poklicne hierarhije, vključno z napredovanjem);
- Dostop do vseh oblik in do vseh ravni karierne orientacije in svetovanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, nadaljnega poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, vključno z delovno prakso;
- Zaposlitveni pogoji in pogoji dela, vključno s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi in plačami.

Članstvo v sindikatih

- Članstvo in vključevanje v organizacijo delavcev, ali delodajalcev ali v vsako organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavljajo take organizacije.

Socialne pravice

- Socialna zaščita, vključno s socialno varnostjo;
- Socialne ugodnosti.

Zdravstveno varstvo

- Zdravstveno varstvo.

Izobraževanje

- Vzgoja in izobraževanje.

Trg dobrin in storitev

- Dostop do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji, in preskrbo z njimi.

Drugo

- V to področje spadajo zadeve, ki jih ni mogoče uvrstiti v zgornje kategorije in zadeve, ki naslavlja vsa področja hkrati ali pa splošno področje varstva pred diskriminacijo.

Poglavje po osebnih okoliščinah predstavi bistvene rezultate dela organa:

1. Ocene diskriminatornosti predpisov,
2. Priporočila Zagovornika,
3. Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj,
4. Svetovanje, informiranje in podpora,
5. Izobraževanje in ozaveščanje.

Pregled statusov priporočil

Zagovornik je statuse priporočil preverjal s poizvedbami pri naslovniki priporočil, ki so bile poslane januarja 2023. Na podlagi prejetih odgovorov je Zagovornik na presečni datum 31. januar 2023 status priporočil opredelil kot uresničena ali neuresničena.

Status priporočila na dan 31. januar 2023:

- Uresničeno: ●
- Neuresničeno: ●

Nekatera priporočila za spodbujanje enakega obravnavanja so sistemska in splošna, njihov cilj je predvsem delovati preventivno in ozaveščati, pogosto pa so poslana več naslovnikom hkrati. V teh primerih ni mogoče preprosto in enoznačno določiti njihovega statusa. V teh primerih so označena kot:

- Sistemsko priporočilo: ●

1 SPOL

- 1.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 1.2 Priporočila Zagovornika
- 1.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 1.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 1.5 Izobraževanje in ozaveščanje

1.1 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine spola

! Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je po oceni Zagovornika diskriminatoren do tistih zaposlenih, ki opravljajo dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno poklicno opravljati.

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) je diskriminatoren do tistih zaposlenih, ki opravljajo dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno poklicno opravljati (npr. policisti). Mirovanje poklicnega zavarovanja jih v slabši položaj, v primerjavi z drugimi zaposlenimi, neupravičeno postavlja zaradi njihovih osebnih okoliščin starševstva, spola in invalidnosti. Zagovornik je MDDSZ priporočil spremembe ZPIZ-2 na način, da se iz zakona črta mirovanje poklicnega zavarovanja za dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno poklicno opravljati ([050-2/2018/22](#)).

1.2 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine spola

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2)¹

Priporočilo (050-2/2018/23):

1. MDDSZ naj zakon spremeni tako, da se iz enajstega odstavka 200. člena v zvezi z drugim odstavkom 211. člena črta mirovanje poklicnega zavarovanja za dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno poklicno opravljati. ●

Zaprte osebe v Zavodu za prestajanje kazni zapora Ig

Priporočilo (0700-17/2022/20):

1. Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij naj izvede podobne aktivnosti za ženske zapornice, kot so jih bili v preteklosti že deležni moški obsojenci, zlasti udeležbe na dogodkih, prireditve, organizacija pohodov v naravo oziroma aktivnosti zunaj zavoda, kot enega od načinov resocializacije zaprtih oseb. ●

Financiranje cepljenja proti okužbam s humanimi papilomavirusi²

Priporočilo (050-33/2021/24):

1. MZ naj razširi možnost priporočljivega cepljenja proti HPV v Programu cepljenja in zaščite z zdravili za tekoče leto v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja ali državnega proračuna na način, da se, poleg že obstoječim upravičencem, omogoči cepljenje tudi vsem zainteresiranim osebam do 26. leta starosti, ne glede na spol. ●

1 Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2), Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 46/13 - ZIPRS 1314-A, 63/13 - ZIUPTDSV, 99/13 - ZSVarPre-C, 101/13 - ZIPRS1415, 111/13 - ZMEPIZ-1, 44/14, 85/14 - ZUJF-B, 95/14 - ZIUPTDSV-A, 97/14 - ZMEPIZ-1A, 95/14 - ZIPRS1415-C, 95/14 - ZUPPJS15, 95/14 - ZUJF-C, 31/15 - ZISDU-3, 90/15 - ZIUPTD, 90/15 - ZUPPJS16, 96/15 - ZIPRS1617, 102/15, 42/16 - odl. US, 80/16 - ZIPRS1718, 88/16 - ZUPPJS17, 40/17, 23/17, 75/17 - ZIUPTD-A, 65/17, 71/17 - ZIPRS1819, 28/19, 75/19 - ZIPRS2021, 75/19 - ZUPPJS2021, 75/19, 36/20 - ZIUJP, 49/20 - ZIUZEOP, 61/20 - ZIUZEOP-A, 139/20 - ZUPPJS2021-A, 139/20, 174/20 - ZIPRS2122, 189/20 - ZFRO, 15/21 - ZDUOP, 51/21, 74/21 - ZIPRS2122-A, 121/21.

2 Naslovljeno tudi na Nacionalni inštitut za javno zdravje.

1.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine spola

Plakati, ki so nekaterim povzročili nelagodje, niso vsebovali vseh zakonsko predpisanih elementov nadlegovanja

V oglaševalski akciji »Znamenja«, ki je na provokativen način opozarjala na nasilje v družini, niso bili izpolnjeni vsi pogoji za ugotovitev diskriminacije. Primer ni izpolnjeval meril definicije nadlegovanja kot oblike diskriminacije po ZVarD. Za potrditev, da je določeno ravnanje lahko nadlegovanje, kot ga prepoveduje zakon, mora Zagovornik potrditi obstoj vseh elementov takega ravnanja. V obravnavanem primeru je potrdil, da so se zaradi plakatov nekateri počutili nadlegovane, ni pa mogel dokazati, da je bil tak učinek načrtovan. Kot bistveno je upošteval tudi dejstvo, da so organizatorji oglaševalske kampanje že ob prejetju prvih pritožb plakate prilagodili tako, da so postali nemoteči (Odločba št. **0700-34/2021/20** z dne 28. 4. 2022).

Zagovornik v ženskem zaporu ni ugotovil diskriminacije, je pa vseeno priporočil več dodatnih resocializacijskih dejavnosti

Zagovornik v postopku ugotavljanja diskriminacije obsojenk na prestajanju zaporne kazni ni ugotovil diskriminacije na podlagi spola pri resocializacijskih dejavnostih. Razlike v dodatnih dejavnostih, ki jih slovenski zaporji nudijo ženskam in moškim na prestajanju zaporne kazni, po ugotovitvah Zagovornika ne temeljijo na spolu obsojencev, ampak na različnih pristopih posameznih zaporov, ki so odvisni tudi od strogosti režima zapornih kazni ter prostorskih in kadrovskih zmožnosti posameznega zapora. Zagovornik je Upravi za izvrševanje kazenskih sankcij vseeno priporočil, naj zapornicam zagotovi več dodatnih dejavnosti, podobnih tistim, ki jih imajo moški obsojenci v različnih zaporih po državi (Odločba št. **0700-17/2022/19** z dne 23. 8. 2022).

1.4 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine spola

! Posnetek policijske uprave glede varnosti v cestnem prometu je spodbujal spolne stereotipe

Zagovornik je prejel dopis posameznice, ki je opozorila na domnevno seksističen posnetek »Čista stekla« policijske uprave. Po ogledu posnetka je Zagovornik ugotovil, da želi policijska postaja s humornim prikazom ljudem približati varnost v cestnem prometu, vendar pri tem spodbuja in krepi določene spolne stereotipe. Meja sprejemljivega je v družbi zabrisana, včasih je težko potegniti mejnik med primernimi ali neprimernimi vsebinami. Zato Zagovornik poudarja, da je prav tako, kot je zaželeno, da si vsakdan popestrimo tudi s humorjem, še toliko bolj pomembno, da pri tem ne žalimo in stigmatiziramo določene skupine posameznikov ter da ne krepimo spolnih stereotipov. Posnetek ne vsebuje elementov diskriminacije, zato za uvedbo postopka niso bili izpolnjeni pogoji. Ker Zagovornik pri svojem delovanju teži k preventivnemu in izobraževalnemu ravnanju, je na policijsko upravo naslovil priporočilo, naj s svojimi objavami ne krepiti spolnih stereotipov. Spolni stereotipi so eden temeljnih vzrokov za neenakost spolov in vplivajo na vsa družbena področja ter botrujejo diskriminaciji žensk. Policijska postaja je priporočilo upoštevala (0702-290/2021).

! Zatrjevana diskriminacija po spolu pri napredovanju na delovnem mestu

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je zatrjevala diskriminacijo pri napredovanju na višje delovno mesto zato, ker je ženska. Pojasnila je, da jo je vodstvo najprej prepoznalo kot primerne kandidatko za višje delovno mesto in ji pripravilo načrt usposabljanja. Na koncu ni prišlo do podpisa pogodbe, celo nasprotno, odstavljena je bila z novega delovnega mesta, ker je bila prepoznana kot neprimerna kandidatka. Na to delovno mesto pa so postavili moškega. Zagovornik je stranki pojasnil, da bi za začetek postopka ugotavljanja morebitne diskriminacije potreboval kakršne koli dopise, dokumente oziroma drug dokaz, iz katerih bi bilo razvidno, da je na preklic napredovanja vplivala osebna okoliščina spola. Stranka se na poziv Zagovornika ni odzvala (0702-144/2022).

Sum neenakopravne obravnave očeta pri skrbištvu nad mladoletnima otrokoma

Na Zagovornika se je obrnil oče dveh mladoletnih otrok, ki je v primeru njunega prešolanja zatrjeval spolno diskriminacijo s strani več institucij. Tako vrtec in kasneje dve šoli kot tudi center za socialno delo in zdravstveni dom naj bi ravnali pristransko, ker so se v procesu prešolanja otrok posvetovali le z njuno mamo, ne pa (zadostno) tudi z njim kot njunim očetom. Oče otrok je zatrjeval, da se ne more znebiti občutka, da gre tudi v njegovem primeru za splošno diskriminiranje očetov v primerjavi z materami. Zagovornik je stranki pojasnil, da iz njene predstavitve ni razvidnih dejstev, ki bi upravičevala domnevo, da so jo navedene institucije kot starša mladoletnih otrok spolno diskriminirale. Zagovornik je ocenil, da je stranka prehitro posplošila ravnanje institucij na domnevo o splošni diskriminaciji očetov, ob tem pa predstavila premalo konkretnih podatkov, ki bi takšno domnevo lahko potrjevali. Glede posameznih institucij in ravnanj njihovih uslužbencev, ki so lahko v kakšnih primerih tudi strokovno neustrezna, pa Zagovornik nima pristojnosti (0702-255/2021).

Privilegirana obravnava delavk z otroki, mlajšimi od treh let, ni diskriminacija

Zagovornik je prejel zaprosilo za mnenje glede diskriminatornosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi. Posameznik je navedel, da je bil odpuščen iz poslovnih razlogov, čeprav ima otroka, starega manj kot tri leta. Opozoril je, da kolektivna pogodba pred prenehanjem delovnega razmerja ščiti zgolj matere, ki imajo otroke do tretjega leta starosti. Zanimalo ga je, ali gre za diskriminacijo po spolu. Zagovornik je stranki pojasnil, da imata delovnoppravna in socialnovarstvena ureditev vrsto določb, ki v ugodnejši položaj postavljajo matere oziroma jim omogočajo posebno varstvo. Tvrstne določbe, ki urejajo posebno varstvo, ne pomenijo nujno diskriminacije moških, temveč dajejo določene ugodnosti ženskam, ugodnosti pa morajo biti razumno utemeljene in ne smejo presegati obsega, ki ga upravičuje razlog, zaradi katerega so dane. Tudi Ustavno sodišče je zavzelo stališče, da je dopustno razlikovanje po spolu, ki služi vzpostavljanju dejanske enakosti (enakopravnosti) med spoloma tam, kjer sicer obstajajo objektivne biološke ali funkcionalne razlike med njima. Zagovornik je stranki pojasnil, da je posebno varstvo mater z majhnimi otroki upravičeno, dokler študije in analize potrjujejo dejanski razkorak med moškimi in ženskami pri skrbi za otroke ([0702-5/2022](#)).

Ali je izključevanje moških iz aktivnosti, namenjenih spodbujanju udeležbe žensk v podjetništvu, diskriminacija?

Zagovornik je prejel dopis posameznika, ki je zatrjeval diskriminacijo moških v zvezi z brezplačnim svetovanjem, namenjenem podjetnicam, s predavanji za podjetnice in s projektom za povezovanje strokovnjakinj. Navedel je, da ni potrebe po izključevanju moških na tem področju. Zagovornik je stranki odgovoril, da po njegovi preliminarni oceni takšne aktivnosti zapolnjujejo vrzel med spoloma, ki je na področju podjetništva posebej izrazita. Posameznik se na Zagovornikovo pojasnilo ni več odzval ([0702-63/2022](#)).

1.5 Izobraževanje in ozaveščanje glede osebne okoliščine spola

Predstavitev priporočil na področju preprečevanja diskriminacije in neenakosti

Predstavnica Zagovornika se je 30. marca 2022 udeležila spletne predstavitve priporočil mladim na področju preprečevanja diskriminacije in neenakosti v organizaciji kolektiva Rdeče zore. Priporočila so nastala v okviru evropskega projekta na podlagi spletnega vprašalnika, v katerem so predvsem mlade ženske in LGBTQ+ osebe odgovarjale na vprašanja o zaznanih stereotipih in neenakosti med spoli, o pravicah ranljivih družbenih skupin in mladih z manj priložnostmi. Priporočila se nanašajo na področja reprezentacije v medijih in sovražnega govora, področja dela in zaposlovanja ter področja dela javnih institucij. Predstavnica Zagovornika je predstavila pristojnosti Zagovornika in možnosti za pomoč osebam, ki menijo, da so bile diskriminirane.

Delavnica za ženske z migrantsko izkušnjo

Predstavnici Zagovornika sta se 12. aprila 2022 udeležili dvournega spletnega srečanja, namenjenega ozaveščanju žensk z migrantsko izkušnjo, ki ga je organiziralo Društvo Odnos. Skupini desetih priseljenc, pretežno z območja nekdanje Jugoslavije, Kazahstana, Rusije in Ukrajine, sta predstavili pristojnosti Zagovornika ter načine, kako jim lahko pomaga kadar menijo, da so diskriminirane. Poudarili sta svetovalno funkcijo Zagovornika in predstavili nekaj konkretnih primerov ugotavljanja diskriminacije zaradi osebnih okoliščin spola, rase in vere. V zaključni diskusiji so udeleženske delile osebne izkušnje z doživljanjem diskriminacije na področju zaposlovanja zaradi nošnje naglavne rute ter pri najemu stanovanja na prostem trgu zaradi narodnosti. Opozorile so tudi na novo zaznano »rusofobijo« v javnem prostoru ter na primere zapiranja bančnih računov ruskim državljanom, živečim v Sloveniji.

2 NARODNOST

- 2.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 2.2 Priporočila Zagovornika
- 2.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 2.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 2.5 Izobraževanje in ozaveščanje

2.1 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine narodnosti

Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije, ki nima navedene izjeme od nezdržljivosti funkcije poslanca državnega zbora in funkcije svetnika samoupravne narodne skupnosti, po oceni Zagovornika ni diskriminatoren.

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je zatrjevala diskriminacijo glede ravnanja Komisije za preprečevanje korupcije (KPK) v zvezi z vprašanjem nezdržljivosti funkcije poslanca Državnega zbora in članstva v samoupravni narodni skupnosti. Zatrjevala je diskriminacijo zaradi njene pripadnosti avtohtoni narodni skupnosti. Stranka ima namreč od leta 2018 naprej poslanski mandat, hkrati pa tudi status člana sveta samoupravne narodne skupnosti. KPK je zato zoper njo uvedla postopek zaradi suma opravljanja nezdržljive funkcije, dejavnosti ali članstva in ji izdala opozorilo o nezdržljivosti funkcij. Stranka je opozorila na 64. člen Ustave (posebne pravice avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti v Sloveniji), saj meni, da je ravnanje KPK več kot očitno v nasprotju z navedenim členom Ustave, ki zagotavlja posebne pravice narodni skupnosti v Sloveniji oz. njenim pripadnikom. Zagovornik je ob proučitvi pravne ureditve področja zaključil, da je namen pozitivnega varstva avtohtonih narodnih skupnosti ohraniti njihovo identiteto ter jim omogočiti enakopravno vključitev v družbeno življenje. Pozitivno varstvo manjšin predstavlja zagotovitev enega poslanca narodne skupnosti v Državnem zboru in ustanovitev samoupravne narodne skupnosti. Vendar pa po Zagovornikovi oceni pozitivno varstvo manjšin ne zagotavlja, da bi lahko funkcijo poslanca narodne skupnosti in zastopanje samoupravne narodne skupnosti opravljal isti pripadnik določene narodne skupnosti. Posameznik, ki opravlja funkcijo poslanca Državnega zbora in kandidira za izvolitev v svet samoupravne narodne skupnosti ali obratno, se mora, če je izvoljen, odločiti, katero izmed nezdržljivih funkcij bo opravljal. Zakonska ureditev nezdržljivosti poslanske funkcije z drugimi funkcijami ne preprečuje kandidiranja, izvolitve ali opravljanja katere koli funkcije, temveč onemogoča hkratno opravljanje dveh nezdržljivih funkcij. Posledično prvi odstavek 27. člena Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK) ne pomeni posredne diskriminacije na podlagi osebne okoliščine narodnosti. Umanjkanje izjeme od nezdržljivosti funkcije poslanca Državnega zbora in funkcije svetnika samoupravne narodne skupnosti zato ne predstavlja posredne diskriminacije (050-6/2022/2).

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

61. člen Ustave Republike Slovenije
(izražanje narodne pripadnosti)

Vsakdo ima pravico, da svobodno izraža pripadnost k svojemu narodu ali narodni skupnosti, da goji in izraža svojo kulturo in uporablja svoj jezik in pisavo.

2.2 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine narodnosti

Zagovornik v letu 2022 ni izdal priporočil glede osebne okoliščine narodnosti.

2.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine narodnosti

! Zagovornik ugotovil diskriminacijo javne uslužbenke v obliki viktimizacije oziroma povračilnih ukrepov

Zagovornik je obravnaval primer, ko je delodajalec javni uslužbenki izdal pisno opozorilo pred redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga. Postopek ugotavljanja diskriminacije je izvedel na pobudo uslužbenke, ki je zatrjevala, da ji je bil ukrep izrečen zaradi opozarjanja na diskriminacijo. V svojem prostem času je namreč v enem izmed intervjujev, ki jih je dala v vlogi predsednice kulturne organizacije določene narodne skupnosti v Sloveniji, opozorila, da je ta skupnost v Sloveniji strukturno etnično diskriminirana. Zagovornik je v postopku ugotavljanja diskriminacije potrdil, da je delodajalec uslužbenko negativnim posledicam izpostavil prav zaradi njenih izjav, s katerimi je opozorila na diskriminacijo. Ugotovil je, da to izhaja že iz obrazložitve opozorila pred redno odpovedjo zaposlitve. Zagovornik je pojasnil tudi, da za ugotovitev viktimizacije ni treba predhodno ugotoviti dejanskega obstoja diskriminacije, na katero je domnevno viktimizirana oseba opozorila. ZVarD namreč posameznike pred povračilnimi ukrepi zaradi ukrepanja proti diskriminaciji varuje tudi, ko ukrepajo v dobri veri in na podlagi dejstev, ki upravičujejo domnevo o diskriminaciji, na katero opozarjajo. Zagovornik je inšpektoratu za delo, po izvedenem postopku, predlagal uvedbo inšpekcijskega postopka in postopka o prekršku. Odgovora inšpektorata Zagovornik še ni prejel (Odločba št. **0700-38/2021/24** z dne 31. 1. 2022).

2.4 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine narodnosti

! Priznanje delovnih izkušenj iz tujine pri dodeljevanju koncesije za zdravstveno dejavnost

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je stranka zatrjevala diskriminacijo na podlagi narodnosti v postopku dodeljevanja koncesije za področje zdravstvene dejavnosti. Pristojno ministrstvo namreč ni priznalo delovnih izkušenj iz tujine, četudi bi jih po izrečni dikciji Upravnega sodišča moralo. Ker je stranka upravno odločbo izpodbijala v upravnem sporu, je Zagovornik v svetovanju navedel nekaj argumentov, s katerimi bi si stranka lahko pomagala pred Upravnim sodiščem ([0702-42/2022](#)).

! Jezik poslovanja na območjih, kjer živita italijanska in madžarska narodna skupnost

Na Zagovornika se je obrnil posameznik, ki je želel na banki v Izoli odpreti fiduciarni tekoči račun. Povedal je, da je imel kot predstavnik italijanske manjšine v Sloveniji težave pri komunikaciji z zaposlenimi. Uslužbenca je prosil za pomoč pri izpolnjevanju obrazca v slovenskem jeziku. Ta mu je odvrnil, da se kot slovenski državljan lahko sam znajde. Zagovornik je v svetovanju opozoril, da morajo podjetja na območjih, kjer avtohtono živita italijanska ali madžarska narodna skupnost, poslovati tudi v jeziku manjšine. Stranko je povabil k oddaji predloga za obravnavo diskriminacije. Ker je stranka pripadnik narodne manjšine, jo je Zagovornik seznanil, da lahko vlaga vloge v italijanskem jeziku tudi zunaj dvojezičnega območja, pri čemer pa organ, ki je zunaj tega območja, posluje izključno v slovenskem jeziku, a mora na lastne stroške poskrbeti za prevod strankinih vlog in ji omogočiti spremljanje postopka na ustni obravnavi s tolmačem, če do ustne obravnave pride ([0702-71/2022](#)).

Slabša ocena na fakulteti zaradi narodnosti in vere

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je zatrjevala diskriminacijo pri ocenjevanju na fakulteti. Slabšo oceno naj bi prejela zaradi njenih osebnih okoliščin narodnosti in vere. Zagovornik je stranki pojasnil, kako lahko ukrepa, in jo pozval, naj odda predlog za ugotavljanje diskriminacije z dokazili, da je slabšo oceno prejela zaradi narodnosti in vere. Stranka na pojasnilo Zagovornika ni odgovorila ([0702-3/2022](#)).

2.5 Izobraževanje in ozaveščanje glede osebne okoliščine narodnosti

Predstavitev izvedenih in načrtovanih ukrepov Zagovornika glede izvajanja Okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin v Sloveniji

Predstavnika Zagovornika sta se 28. in 29. novembra 2022 udeležila srečanja o izvajanju Okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin v Sloveniji na podlagi ocene in priporočil iz Petega mnenja Svetovalnega odbora o Okvirni konvenciji za varstvo narodnih manjšin v Sloveniji. Sestanek je organiziral Urad Vlade za narodnosti. Na pripravljalnem sestanku so predstavniki državnih organov in manjšinskih etničnih skupnosti razpravljali o boju proti stereotipom in predsodkom o manjšinskih skupnostih, ki so izpostavljene sovražnemu govoru. Poleg tega so opozorili na potrebo po podpori oddajam v italijanščini z naslovitvijo obravnave pomanjkanja italijansko govorečih novinarjev ter povečanjem trajanja in pogostosti oddajanja v madžarščini v javnih medijih. Seznanili so se s stanjem življenjskih in stanovanjskih razmer v romskih naseljih ter zagotavljanjem enakih možnosti izobraževanja za pripadnike romske skupnosti. Predstavnica Zagovornika je s prispevkom sodelovala pri razpravi o ozaveščanju o pristojnostih Zagovornika načela enakosti in Varuha človekovih pravic med manjšinskimi in etničnimi skupnostmi. Predstavila je že izvedene in načrtovane ukrepe Zagovornika na tem področju.

3 RASA ALI ETNIČNO POREKLO

- 3.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 3.2 Priporočila Zagovornika
- 3.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 3.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 3.5 Izobraževanje in ozaveščanje

3.1 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine rase ali etničnega porekla

! Zakon o mednarodni zaščiti je po oceni Zagovornika diskriminatoren do mladoletnih prosilcev za mednarodno zaščito brez spremstva

Zagovornik je opravil oceno diskriminatornosti osmega odstavka 18. člena Zakona o mednarodni zaščiti. Ta določa, da se zakoniti zastopnik mladoletnega prosilca za mednarodno zaščito brez spremstva lahko razreši, ko o varovancu pristojnim organom ne izda informacij, ki bi temu lahko škodile v postopku pridobivanja statusa begunca ali subsidiarne zaščite. Zagovornik je ocenil, da je predpis diskriminatoren. Ureditev je z možnostjo razrešitve zakonitega zastopnika v primeru zadrževanja določenih informacij zakonitemu zastopništvu odvzela osnovni namen, ki je vzpostaviti zaupno razmerje med zastopnikom in varovancem in zasledovati varovančeve največje koristi. Razrešitev zakonitega zastopnika je ob tem predvidena samo v postopkih mednarodne zaščite. V postopku ocene diskriminatornosti predpisa MNZ ni uspelo dokazati, da bi morali ureditev obravnavati kot dovoljeno izjemo od prepovedi diskriminacije. Zagovornik je zato ocenil, da ureditev v slabši položaj neupravičeno postavlja varovance na podlagi njihove osebne okoliščine statusa prosilca za mednarodno zaščito in posredno zaradi osebnih okoliščin državljanstva in etnične pripadnosti. Varovanci zakonitih zastopnikov so samo v postopkih mednarodne zaščite obravnavani slabše kot varovanci v drugih postopkih. Zagovornik je MNZ priporočil, naj diskriminacijo odpravi s spremembo zakonodaje (050-23/2021/9).

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

65. člen Ustave Republike Slovenije
(položaj in posebne pravice romske skupnosti v Sloveniji)

Položaj in posebne pravice romske skupnosti, ki živi v Sloveniji, ureja zakon.

Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji, ki se nanaša na predstavništvo pripadnikov romske skupnosti v Svetu romske skupnosti, po oceni Zagovornika ni diskriminatoren

Na podlagi analize podatkov, ki so jih Zagovorniku poslale štiri od petih delujočih romskih zvez, je Zagovornik ocenil, da z ekskluzivnostjo Zveze Romov Slovenije v Svetu romske skupnosti romska društva s sedeži v občinah na območjih, kjer romska skupnost ni tradicionalno naseljena, niso postavljena v manj ugoden položaj v primerjavi z romskimi društvi s sedeži v občinah na območjih, kjer je romska skupnost avtohtona. Po oceni Zagovornika določba prvega odstavka 10. člena Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (ZRomS) ni diskriminatorna do neavtohtonih Romov. Vendar pa je v postopku ocene diskriminatornosti ZRomS Zagovornik ugotovil, da več kot dve tretjini romskih društev ni vključenih v Zvezo Romov Slovenije, kar ji jemlje legitimnost predstavništva vseh Romov v Svetu romske skupnosti. Zagovornik je Vladi priporočil, naj pripravi predlog spremembe ZRomS, s katero bo omogočeno reprezentativno predstavništvo pripadnikov romske skupnosti v Svetu romske skupnosti. (050-14/2021/28).

3.2 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine rase ali etničnega porekla

Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (ZRomS-1)³

Priporočilo (050-14/2021/29):

1. Vlada naj spremeni zakon tako, da bo omogočeno reprezentativno predstavništvo pripadnikov romske skupnosti v Svetu romske skupnosti Republike Slovenije. Pri tem naj se upošteva, da obstajajo poleg Zveze Romov Slovenije še druge romske zveze, v katere se združujejo romska društva s sedeži na območjih tako tradicionalno kakor tudi netradicionalno naseljene romske skupnosti. ●

Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1, EPA 2545 - VIII)

Priporočilo (0070-13/2021/4):

1. Analizira naj se vzroke za neopravičene izostanke (romskih) učencev, njihovega domnevnega zgodnjega osipništva in prekinitve nadaljnjega šolanja ter analizo učinkov predlaganih zakonskih določb na enakopravnost, enake možnosti in enako obravnavo. ●

Zakon o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre, EPA 2546 - VIII)

Priporočilo (0070-1/2022/1):

1. Vključi naj se celovita presoja učinkov na enakopravnost, enake možnosti in enako obravnavo v okviru načrtovanja ukrepov, ki naj bi bili ciljno usmerjeni zlasti v Rome. ●

³ Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 33/07).

3.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine rase ali etničnega porekla

! Zagovornik je ugotovil diskriminacijo Romov pri postrežbi v lokalu

Zagovornik načela enakosti je ugotovil, da so bili v lokalu na murskosoboškem trije gostje diskriminirani na podlagi njihove osebne okoliščine narodnosti oziroma etničnega porekla. Natararica jim je rekla, da jih ne bo postregla, ker so Romi. Pooblaščenec odvetnik lokala je Zagovorniku pojasnil le, da je natararica gostom strežbo odklonila zato, ker da je bila prepričana, da je med trojico tudi oseba, povezana s fizičnim napadom nanjo in pretepom v dneh pred njihovim obiskom lokala. Zagovornik je pri lokalni policijski upravi opravil poizvedbo in izvedel, da nihče od treh nepostreženih gostov v času omenjenega pretepa ni bil v lokalu. Zagovornik je tako ugotovil, da je lokal z zavrnitvijo postrežbe trojici gostov samo zato, ker so Romi, kršil prepoved diskriminacije na področju ponujanja blaga in storitev javnosti, in sicer na podlagi osebne okoliščine narodnosti ali etničnega porekla (Odločba št. **0700-8/2022/48** z dne 19. 12. 2022).

Zagovornik ni ugotovil diskriminacije pri obravnavi osnovnošolca z individualiziranim programom

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagatelj navedel domnevno diskriminacijo, ki naj bi je bil deležen njegov otrok v okviru izvajanja pouka v osnovni šoli. V predlogu in poslanih prilogah je predlagatelj pojasnil, da je sin opredeljen kot trojno poseben otrok, ki se izobražuje po individualiziranem programu (v nadaljevanju: IP). Sin ima govorno-jezikovno motnjo, nadpovprečno inteligenco in evidentirano umetniško nadarjenost, njegov IP pa je pripravljen na podlagi določbe o usmeritvi Zavoda za šolstvo ter akta identifikacije nadarjenosti. V predlogu je kot posredno diskriminatorno navedel prakso sinove učiteljice, ki naj bi neustrezno izvajala prilagoditve, vezane na otrokovo jezikovno razumevanje. Zagovornik je v konkretnem primeru ugotovil, da domnevno neustrezna obravnava otroka pri rednem pouku, konkretnije pri interni diferenciaciji pouka, ne predstavlja neposredne diskriminacije po ZVarD. V Sloveniji ni predpisa, ki bi na zavezujoč način urejal konkretne ukrepe za ravnanje z nadarjenimi učenci in poenotil sistem ravnanja z nadarjenimi učenci na vseh osnovnih šolah. V trenutni situaciji tako različne šole različno prilagajajo metode dela z nadarjenimi učenci. Zagovornik prav tako ni prepoznal vzročne povezave med zatrjevanimi osebnimi okoliščinami rase in invalidnosti ter ravnanjem učiteljice (**0700-39/2021/6**).

3.4 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine rase ali etničnega porekla

! Domnevno sporno ravnanje policistov proti temnopoltim članom družine

Na Zagovornika se je obrnila stranka z obvestilom, da je bila njena družina, v kateri so nekateri člani temnopolti, izpostavljena žaljivim komentarjem policistov. Stranka je proti policistom podala pritožbo na Sektor za pritožbe zoper policijo. Zagovornik je stranko povabil, naj odda predlog za obravnavo diskriminacije. Ob tem ji je tudi svetoval, na kakšen način naj vodi postopek s pritožbo proti policiji, če se za postopek pred Zagovornikom ne bi odločila, ter katere pravne podlage lahko uporabi pri tem. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala (0702-172/2022).

Rasistično motiviran napad v parku

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki jo je pretresel rasistični napad na moškega v enem izmed ljubljanskih parkov. Zagovornik je stranki pojasnil, da gre za primer suma kaznivega dejanja, katerega obravnava presega pristojnosti Zagovornika, zato je stranko usmeril na policijo. Stranki je še pojasnil, da je pristojnost Zagovornika omejena, kadar gre za kriminalna dejanja. V takšnih primerih Zagovornik ne vodi postopkov ugotavljanja diskriminacije, lahko pa žrtvi rasistično motiviranega napada nudi podporo in pomoč v smislu svetovanja glede uveljavljanja pravic v postopkih, povezanih z diskriminacijo (0702-121/2022).

3.5 Izobraževanje in ozaveščanje glede osebne okoliščine rase ali etničnega porekla

Delavnica za ženske z migrantsko izkušnjo

Predstavnici Zagovornika sta se 12. aprila 2022 udeležili dvournega spletnega srečanja, namenjenega ozaveščanju žensk z migrantsko izkušnjo, ki ga je organiziralo Društvo Odnos. Skupini desetih priseljenk, pretežno iz območja nekdanje Jugoslavije, Kazahstana, Rusije in Ukrajine, sta predstavili pristojnosti Zagovornika ter načine, kako jim lahko pomaga, kadar menijo, da so diskriminirane. Poudarili sta svetovalno funkcijo Zagovornika in predstavili nekaj konkretnih primerov ugotavljanja diskriminacije zaradi osebnih okoliščin spola, rase in vere. V zaključni diskusiji so udeleženske delile osebne izkušnje z doživljanjem diskriminacije na področju zaposlovanja zaradi nošenja naglavne rute ter pri najemu stanovanja na prostem trgu zaradi narodnosti. Opozorile so tudi na novo zaznano »rusofobijo« v javnem prostoru ter na primere zapiranja bančnih računov ruskim državljanom, živečim v Sloveniji.

Predstavitve dela Zagovornika v okviru predstavitve mednarodnega projekta PRESS za spodbujanje enakosti Romov v Sloveniji in na Slovaškem

Predstavnica Zagovornika se je 10. novembra 2022 na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani udeležila mednarodne predstavitve poročila projekta PRESS – Spodbujanje enakosti Romov v Sloveniji in na Slovaškem, ki ga je organiziralo Združenje EPEKA. Kot gostja je aktivno sodelovala na okrogli mizi o diskriminaciji Romov v Sloveniji, njihovem položaju ter o ukrepih za zmanjšanje anticiganizma v naši državi. Predstavila je delo Zagovornika na tem področju.

4 JEZIK

- 4.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 4.2 Priporočila Zagovornika
- 4.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 4.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 4.5 Izobraževanje in ozaveščanje

4.1 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine jezika

Zagovornik v letu 2022 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine jezika.

4.2 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine jezika

Zakon o urejanju trga dela (ZUTD)⁴

Priporočilo (050-24/2020/15):

1. MDDSZ naj zakon spremeni tako, da bo odpravil diskriminacijo državljanov tretjih držav na način, da bo obveza vključitve v tečaj in pristop k izpitu iz znanja slovenskega jezika na vstopni ravni (raven zahtevnosti A1) veljala tudi za državljane tretjih držav oziroma za vse brezposelne tujce na enak način, kot zdaj velja za državljane drugih držav članic EU. ●

Zakon o urejanju trga dela (ZUTD, EPA 2547 - VIII)

Priporočilo (0709-29/2021/3):

1. Odpravi naj se določba veljavnega zakona, ki določa zahtevo po vstopnem znanju slovenskega jezika, saj ta razlikuje med registrirano brezposelnimi osebami na podlagi osebnih okoliščin. ●

⁴ Zakon o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT, 55/17, 75/19, 11/20 – odl. US, 189/20 – ZFR0, 54/21, 172/21 – ZODPol-G, 54/22 in 59/22 – odl. US)

4.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine jezika

Zagovornik v letu 2022 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine jezika.

4.4 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine jezika

! Jezik poslovanja na območjih, kjer živita italijanska in madžarska narodna skupnost

Na Zagovornika se je obrnil posameznik, ki je želel na banki v Izoli odpreti fiduciarni tekoči račun. Povedal je, da je imel kot predstavnik italijanske manjšine v Sloveniji težave pri komunikaciji z zaposlenimi. Uslužbenca je prosil za pomoč pri izpolnjevanju obrazca v slovenskem jeziku. Ta mu je odvrnil, da se kot slovenski državljan lahko znajde sam. Zagovornik je v svetovanju opozoril, da morajo podjetja na območjih, kjer avtohtono živita italijanska ali madžarska narodna skupnost, poslovati tudi v jeziku manjšine. Stranko je povabil k oddaji predloga za obravnavo diskriminacije. Ker je stranka pripadnik narodne manjšine, jo je Zagovornik seznanil, da lahko vlaga vloge v italijanskem jeziku tudi zunaj dvojezičnega območja, pri čemer pa organ, ki je zunaj tega območja, posluje izključno v slovenskem jeziku, a mora na lastne stroške poskrbeti za prevod strankinih vlog in ji omogočiti spremljanje postopka na ustni obravnavi s tolmačem, če do ustne obravnave pride ([0702-71/2022](#)).

Izključevanje starejših prek uporabe tujk v vsakdanjem življenju

Na Zagovornika se je obrnila stranka zaradi domnevne diskriminacije starejših zaradi vse pogostejše uporabe tujk v vsakdanjem življenju. Zagovornika je prosila, da preveri upravičenost njenih pripomb in predlaga spremembe, ki bi bile po Zagovornikovem mnenju nujne za ohranitev slovenskega jezika. Zagovornik je stranki pojasnil svoje pristojnosti in dodal, da v konkretnem primeru ne gre za diskriminacijo, saj ni izkazana niti osebna okoliščina, ki naj bi bila razlog slabše obravnave, niti ne gre za poseg v kakšno od pravic ali ugodnosti ([0702-97/2022](#)).

4.5 Izobraževanje in ozaveščanje glede osebne okoliščine jezika

Zagovornik je v letu 2022 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih izpostavljala položaj posameznih ranljivih skupin in predstavljala specifične osebne okoliščine.

5 VERA ALI PREPRIČANJE

- 5.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 5.2 Priporočila Zagovornika
- 5.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 5.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 5.5 Izobraževanje in ozaveščanje

5.1 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine vere ali prepričanja

Zagovornik v letu 2022 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov glede osebnih okoliščin vere ali prepričanja.

5.2 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine vere ali prepričanja

Zagovornik v letu 2022 ni izdal priporočil glede osebne okoliščine vere ali prepričanja.

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

41. člen Ustave Republike Slovenije (svoboda vesti)

Izpovedovanje vere in drugih opredelitev v zasebnem in javnem življenju je svobodno.

Nihče se ni dolžan opredeliti glede svojega verskega ali drugega prepričanja.

Starši imajo pravico, da v skladu s svojim prepričanjem zagotavljajo svojim otrokom versko in moralno vzgojo. Usmerjanje otrok glede verske in moralne vzgoje mora biti v skladu z otrokovo starostjo in zrelostjo ter z njegovo svobodo vesti, verske in druge opredelitve ali prepričanja.

5.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine vere ali prepričanja

! Izvajalec javnega prevoza diskriminiral na podlagi vere ali prepričanja – ponovljeni postopek

Zagovornik je na podlagi predloga za obravnavo diskriminacije v letu 2019 v postopku ugotavljanja diskriminacije odločil, da je bil določen zavod z enostransko prekinitvijo oglaševalske kampanje diskriminiran s strani Javnega podjetja Ljubljanski potniški promet. Njegov oglas, s katerim je na avtobusih obveščal javnost o svojih svetovalnih storitvah, je podjetje predčasno odstranilo samo zato, ker so nekateri uporabniki avtobusov na družabnem omrežju izrazili nestrinjanje s tem, da so na avtobusih dopuščeni tudi oglasi zavoda, ki med drugim nasprotuje pravici do umetne prekinitve nosečnosti. Kot je ugotovil Zagovornik, vsebina oglasa ob začetku oglaševanja za avtobusno podjetje ni bila sporna. Za odstranitev se je odločilo zaradi polemik, ki so se začele kasneje in so problematizirale prepričanje in zavemanje zavoda kot naročnika oglasa. Zato je odločil, da je prevozniško podjetje s predčasno odstranitvijo oglasa zavod obravnaval diskriminatorno, in sicer zaradi osebne okoliščine vere in prepričanja, ki je temelj delovanja konkretnega zavoda. Prevozniško podjetje se z ugotovitvijo Zagovornika ni strinjalo in je vložilo tožbo na Upravno sodišče. To je tožbi ugodilo in zadevo konec leta 2021 vrnilo v ponovno odločanje Zagovorniku. V ponovljenem postopku je Zagovornik v skladu z napotki sodišča od strank v postopku pridobil dodatne informacije in diskriminacijo potrdil tudi v ponovljenem postopku. Tudi zoper odločbo Zagovornika iz ponovljenega postopka je domnevni kršitelj vložil tožbo na Upravno sodišče. Postopek je v teku (Odločba št. **0700-2/2019/98** z dne 16. 6. 2022).

! Radijska postaja diskriminirala politične stranke na podlagi vere ali prepričanja

Zagovornik je ugotovil, da je Radio Ognjišče diskriminiral nekatere politične stranke, ki v svojih programih in nastopih nasprotujejo nauku katoliške cerkve. Pred državnoborskimi volitvami jim je podobno kot drugim strankam omogočila predstavitev stališč, a jih pri tem neupravičeno obravnavala slabše. Predstavitve njihovih stališč je objavila zgolj v prebranem povzetku, stališča strank, ki katoliškemu nauku ne nasprotujejo, pa predstavila z objavo zvočnih posnetkov pogovorov s kandidati teh strank za poslance. Radijska postaja je tako določene stranke diskriminirala na podlagi vere ali prepričanja, in sicer na področju dostopa do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti. Radio je v postopku ugotavljanja diskriminacije v zadnjem dopisu Zagovorniku navedel, da bo v prihodnje ravnal tako, da bo ugotovljeno diskriminacijo odpravil. Kljub temu je radijska postaja zoper odločbo Zagovornika vložila tožbo na Upravno sodišče. Postopek je v teku (Odločba št. **0700-9/2022/9** z dne 19. 9. 2022).

! Omejitev zaposlitve za osebe, ki zaradi vere nosijo naglavno ruto

Na Zagovornika so se obrnile posameznice, ki zaradi vere nosijo naglavno ruto. Navedle so, da jim je zaradi tega onemogočeno opravljanje dela v zdravstveni negi. Zagovornik je v dveh zadevah predlagal, da je delodajalec spremenil svojo prakso in posameznicam omogočil opravljanje dela z naglavno ruto. Predlog je delodajalec sprejel. V tretji zadevi pa je posameznica svoj predlog za obravnavo diskriminacije umaknila, zato je Zagovornik zadevo zaključil s sklepom o ustavitvi postopka (**0700-51/2021**, **0700-33/2021**, **0700-5/2022**).

5.4 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine vere ali prepričanja

! Razumna prilagoditev prehrane v vrtcu zaradi vere

Na Zagovornika se je obrnila stranka v zvezi s prehrano hčerke v vrtcu. Zaradi svoje veroizpovedi ne želi, da bi njena hčerka jedla nekatere vrste mesa ter želatino in margarino. Vrtec je sprejel razumne prilagoditve, se pa občasno zgodi, da vse sestavine obrokov vsebujejo meso. Zaradi tega hčerka ne more jesti ničesar in prihaja domov lačna. Zagovornik je stranki odgovoril, da v primeru njene hčerke zaznava možnost obstoja posredne diskriminacije otroka pri nujenju prehrane v vrtcu zaradi vere. Stranki je svetoval, naj se skuša z vodstvom vrtca dogovoriti za ustrezno razumno prilagoditev, na podlagi katere bi jim morda le uspelo najti rešitev. Če se vrtec na njen predlog ne bi odzval oziroma z njim ne bi dosegla ustreznega dogovora, je stranki svetoval, naj pri Zagovorniku vloži predlog za obravnavo diskriminacije. Stranka ni sporočila, ali ji je z vrtcem uspelo najti ustrezno rešitev in ni podala predloga za obravnavo diskriminacije ([0702-297/2021](#)).

Navedbe o nadlegovanju zaradi vere in narodnosti

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je zatrjevala slabšo obravnavo zaradi njene narodnosti in verskega prepričanja. Navedla je, da se je okolica izogiba, jo zaničuje, ustrahuje in šikanira. Zagovornik je stranko poučil o Zagovornikovih pristojnostih in družbenih področjih, na katerih je po ZVarD zagotovljeno varstvo pred diskriminacijo. Predstavil ji je postopek ugotavljanja diskriminacije in ji svetoval, naj se glede navedb v zvezi z grožnjami in napadi obrne na policijo ([0702-89/2022](#)).

Zavrnitev pokopa žrtev poveljnih pobojev na točno določenem pokopališču

Zagovornik je prejel anonimen predlog za obravnavo diskriminacije, iz katerega izhaja, da mestna občina preko javnega podjetja ne dovoli pokopa umrlih v poveljnih pobojih na določenem pokopališču. Kot osebna okoliščina, ki naj bi bila razlog za zatrjevano neposredno diskriminacijo, je bila navedena vera ali prepričanje. Zagovornik je v zadevi št. 0700-9/2019 že ugotovil, da to isto pokopališče zavrača pokop vseh žrtev poveljnih pobojev, ne glede na njihove osebne okoliščine, zaradi pomanjkanja prostora in da gre za vprašanje, ki je v pristojnosti zakonodajalca. Gre za temeljna etična vprašanja, ki jih je treba obravnavati z ustrezno mero občutljivosti. O tem je obvestil tudi Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Komisijo za reševanje vprašanj prikritih grobišč. Zato novega postopka ugotavljanja diskriminacije na podlagi anonimnega predloga ni uvedel ([0702-179/2022](#)).

5.5 Izobraževanje in ozaveščanje glede osebne okoliščine vere ali prepričanja

Zagovornik je v letu 2022 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih izpostavljal položaj posameznih ranljivih skupin in predstavljal specifične osebne okoliščine.

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

7. člen Ustave Republike Slovenije

Država in verske skupnosti so ločene.

Verske skupnosti so enakopravne; njihovo delovanje je svobodno.

6 INVALIDNOST

- 6.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 6.2 Priporočila Zagovornika
- 6.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 6.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 6.5 Izobraževanje in ozaveščanje

6.1 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine invalidnosti

! Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je po oceni Zagovornika diskriminatoren do tistih zaposlenih, ki opravljajo dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno poklicno opravljati

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) je diskriminatoren do tistih zaposlenih, ki opravljajo dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno poklicno opravljati (npr. policisti). Mirovanje poklicnega zavarovanja jih v slabši položaj v primerjavi z drugimi zaposlenimi neupravičeno postavlja zaradi njihovih osebnih okoliščin starševstva, spola in invalidnosti. Zagovornik je MDDSZ priporočil spremembe ZPIZ-2 na način, da se iz zakona črta mirovanje poklicnega zavarovanja za dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno poklicno opravljati ([050-2/2018/22](#)).

! Ureditev pravice do dodatka za pomoč in postrežbo za mladoletne osebe, ki so zaradi svojih oviranosti odvisni od tuje nege in pomoči, je diskriminatorna

Zagovornik je prejel pobudo za oceno diskriminatornosti ureditve pravice do dodatka za pomoč in postrežbo (DPP) po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2). Pobudnica je navedla, da v njenem društvu že več let opozarjajo na diskriminatorno ureditev pravice do DPP. Ta do 18. leta starosti pripada zgolj slepim in slabovidnim otrokom in mladostnikom. Otroci s posebnimi potrebami, ki so zaradi svoje oviranosti prav tako odvisni od tuje pomoči za opravljanje večine ali vseh osnovnih življenjskih potreb in imajo podobne ali pa celo večje težave, pa pravice do DPP pred dopolnjenim 18. letom starosti nimajo, ker niso slepi ali slabovidni. Ko pa ti otroci dosežejo starost 18 let, jim ta pravica pripada po Zakonu o socialnem vključevanju invalidov (ZSVI). Pobudnica je opozorila, da naj bi se na tak način ustvarila privilegirana in deprivilegirana skupina otrok s posebnimi potrebami. Zagovornik je ocenil, da je peti odstavek 100. člena ZPIZ-2 diskriminatoren do vseh videčih mladoletnih oseb, ki so zdravstveno zavarovane po drugih zavarovancih zavoda ali upokojencih in ki prav tako kot slepe osebe potrebujejo za opravljanje svojih osnovnih življenjskih potreb pomoč druge osebe ter bi zato lahko bile upravičene do DPP. Zagovornik je na pristojne organe naslovil priporočilo za odpravo pravne praznine v ZPIZ-2 oziroma v Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, ki ureja dodatek za nego otroka na način, da bi tudi postali otroci s posebnimi potrebami v primerljivem položaju kot so slepi, postali upravičeni do DPP oziroma do ustrezno povišanega dodatka za nego otroka ([050-28/2020/24](#)).

! Zakon o socialnem vključevanju invalidov je po oceni Zagovornika diskriminatoren do oseb z dolgotrajno duševno boleznijo

Po Zakonu o socialnem vključevanju invalidov (ZSVI) polnoletnim osebam, ki si zaradi invalidnosti in nezmožnosti za delo ne morejo zagotavljati socialne varnosti in se vključevati v družbo, pripada nadomestilo za invalidnost, ne glede na njihovo premoženjsko stanje. Do tega nadomestila pa niso upravičene za delo nezmožne osebe z duševnimi boleznimi, katerih bolezensko stanje je trajno in se izboljšanja ne pričakuje. Po ZSVI jim namreč ni možno dodeliti statusa invalida. Zagovornik je ocenil, da je takšna ureditev diskriminatorna, saj je položaj teh oseb primerljiv z drugimi osebami, ki jim je status invalida po ZSVI možno priznati. Zagovornik je MDDSZ priporočil, da naj razširi prvi odstavek 3. člena ZSVI na način, da bodo do statusa invalida po ZSVI upravičene tudi osebe z dolgotrajno duševno boleznijo, ki zaradi svoje invalidnosti ne morejo samostojno opravljati večine ali vseh življenjskih potreb ter si zagotavljati sredstev za preživljanje in se brez pomoči ne morejo enakovredno vključevati v družbo ([050-29/2020/12](#)).

! Ureditev vpisa v glasbene šole diskriminatorna do otrok s posebnimi potrebami

Zakon o glasbenih šolah (ZGla) je po oceni Zagovornika diskriminatoren, saj v njem manjka določilo, da je treba otrokom s posebnimi potrebami, si želijo v glasbeno šolo, omogočiti ustrezne prilagoditve pri opravljanju sprejemnih izpitov. Šele ob uvedbi takšnih prilagoditev bi te otroke izenačili z vrstniki brez invalidnosti. Zagovornik je MIZŠ priporočil, naj diskriminacijo odpravi s spremembo zakonodaje ([050-38/2021/18](#)).

! Možnost odvzema volilne pravice osebam z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi je po oceni Zagovornika diskriminatorna

Zagovornik načela enakosti je ocenil, da je 7. člen Zakona o volitvah v državni zbor diskriminatoren do oseb z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi. Po oceni Zagovornika ureditev neupravičeno omogoča odvzem volilne pravice samo osebam s temi osebnimi okoliščinami. Izključno zanje predvideva možnost odvzema volilne pravice glede na izvedensko oceno njihove zmožnosti razumeti namen, pomen in učinek volitev, medtem ko se pri ostalih državljanih teh zmožnosti niti ne ocenjuje. Zagovornik je ocenil, da takšna različna obravnava ni upravičena in da ne more biti obravnavana kot izjema od prepovedi diskriminacije. Ukrep namreč ni ne ustrezen ne edini možen in niti sorazmeren način doseganja legitimnosti volitev in preprečevanja zlorab pri oddaji glasov. Ministrstvu za javno upravo je priporočil odpravo diskriminacije s spremembo zakona ([050-2/2022/12](#)).

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju z določbami o upravičenosti težjih psihiatričnih bolnikov do dodatka za pomoč in postrežbo po oceni Zagovornika ni diskriminatoren

Zagovornik je na podlagi predloga društva skladno z 38. členom ZVarD ocenjeval, ali so člani Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2), ki določajo standarde za upravičenost do dodatka za pomoč in postrežbo (DPP), diskriminatorni do težjih psihiatričnih bolnikov. Gre za določbe 101. člena (o opravljanju osnovnih življenjskih potreb), 102. člena (o ugotavljanju in določanju pogojev upravičencev) ter 103. člena (o višini odmere DPP). Za pridobitev natančnejših podatkov se je Zagovornik s poizvedbo obrnil na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. To je na poizvedbo odgovorilo s pošiljanjem informacij, ki mu jih je pomagal priskrbeti Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Zagovornik je na podlagi pojasnil ministrstva ugotovil, da težji psihiatrični bolniki kot skupina niso izključeni iz upravičenosti niti do višjega niti do najvišjega DPP. Je pa upravičenost odvisna od strokovne ocene posameznikovega zdravstvenega stanja (kognitivnih sposobnosti). V specifiko takšne ocene se Zagovornik ne more spuščati, saj to presega njegove pristojnosti, določene z ZVarD. Zagovornik je tako ocenil, da določbe ZPIZ-2 o upravičenosti težjih psihiatričnih bolnikov do DPP niso diskriminatorne, saj ne omejujejo absolutno upravičenosti težjih psihiatričnih bolnikov do določene višine DPP ([050-40/2021/8](#)).

Določitev draginjskega dodatka ni bila diskriminatorna do oseb z invalidnostmi

Zagovornik je prejel pobudo za izvedbo ocene diskriminatornosti predloga Zakona o začasnih ukrepih za odpravo posledic draginje za najbolj ranljive skupine prebivalstva (ZZUOPD). Pobudnik je zatrjeval, da so kategorije upravičencev določene preozko. Dodatek naj bi pripadal zgolj tistim invalidom, ki imajo nadomestilo za invalidnost, invalidi, ki nadomestila nimajo, pa naj bi bili izločeni, čeprav imajo priznano invalidnost in izdane odločbe o telesnih okvarah. Zagovornik je ugotovil, da je bil krog upravičencev oblikovan glede na dohodkovno stanje posameznika. Z vidika presoje diskriminacije je bistveno, ali so posamezne skupine, ki so v primerljivih položajih, obravnavane enako oziroma, če niso, ali za različno urejanje obstaja razumen razlog, ki izhaja iz narave stvari. Iz zakonodajnega gradiva ni izhajalo, da bi zakonodajalec pri urejanju kroga upravičencev do energetskega dodatka posameznike, ki so v primerljivem položaju, obravnaval različno. Četudi je pri oblikovanju upravičencev po 3. členu morda izpustil kakšno kategorijo invalidov, pa to ne pomeni, da posamezniki niso upravičenci do dodatka iz naslova prejema denarne socialne pomoči oziroma varstvenega dodatka (po 2. členu) ter posledično tudi do draginjskega dodatka. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti zakona ni izvedel ([050-16/2022/3](#)).

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

52. člen Ustave Republike Slovenije (pravice invalidov)

Invalidom je v skladu z zakonom zagotovljeno varstvo ter usposabljanje za delo.

Otroci z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju ter druge huje prizadete osebe imajo pravico do izobraževanja in usposabljanja za dejavno življenje v družbi.

Izobraževanje in usposabljanje iz prejšnjega odstavka se financira iz javnih sredstev.

6.2 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine invalidnosti

Zakon o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide (ZDPSI, EVA 2022-2611-0014)

Priporočila (**0700-50/2022/1**):

1. MDDSZ naj naslov zakona spremeni v »Zakon o dostopnosti do nekaterih proizvodov in storitev«. ●
2. Zakon naj se uskladi z obveznostmi zagotavljati dostopnost proizvodov in storitev po pravu EU, Konvenciji o pravicah invalidov, Evropski konvenciji o človekovih pravicah, Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov ter Zakonu o varstvu pred diskriminacijo. ●
3. MDDSZ naj jasno določi, da ZDPSI dodatno ureja pravice potrošnikov tako, da ga poveže z drugimi že veljavnimi dolžnostmi ponudnikov zagotoviti dostopnost proizvodov in storitev končnim potrošnikom ter s pravico zagotavljati enako obravnavanje potrošnikov (prepoved diskriminacije), ki vključuje dolžnost ponudnikov potrošniku zagotoviti razumne prilagoditve pri dostopu do dobrin in storitev. ●
4. MDDSZ naj termin »invalidi« nadomesti s terminom »osebe/ljudje z invalidnostmi« in kot upravičene potrošnike teh proizvodov in storitev vključi tudi osebe s funkcionalnimi omejitvami ter jih ustrezno opredeli. ●
5. MDDSZ naj odpravi predlagane izjeme in dodatna prehodna obdobja za dostopnost teh proizvodov in storitev v razmerjih do končnega potrošnika. ●
6. V 22. členu ZDPSI naj MDDSZ določi vsa ključna merila za upravičene izjeme od zahtev po dostopnosti zaradi bistvene spremembe proizvodov ali čezmernega bremena. ●
7. MDDSZ naj sprejme predpis o minimalnih zahtevah za dostopnost do vsega blaga in storitev za izvajanje petega odstavka 8. člena Zakona o izenačevanju možnosti invalidov. ●
8. MDDSZ naj jasno uredi pravice potrošnikov, njihovih organizacij ter združenj do varstva v primerih kršitev zahtev po dostopnosti tako, da se opredelijo pravna sredstva, ki jih imajo na voljo, in se omogoči njihovo sodelovanje v sodnih in upravnih postopkih. Višina načrtovanih glob za prekrške ne sme biti nižja od tistih, ki jo določa Zakon o izenačevanju možnosti invalidov. ●

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2)⁵

Priporočilo (050-28/2020/25):

1. MDDSZ naj zakon spremeni tako, da bo vsem mladoletnim otrokom s posebnimi potrebami, ki potrebujejo pomoč druge oziroma tretje osebe za opravljanje svojih osnovnih življenjskih potreb, oziroma njihovim staršem ali skrbnikom omogočena upravičenost do dodatka za pomoč in postrežbo oziroma do ustrezno povišanega dodatka za nego otroka. ●

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2)⁶

Priporočilo (050-2/2018/23):

2. MDDSZ naj zakon spremeni tako, da se iz enajstega odstavka 200. člena v zvezi z drugim odstavkom 211. člena črta mirovanje poklicnega zavarovanja za dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno poklicno opravljati. ●

Zakon o socialnem vključevanju invalidov (ZSVI)⁷

Priporočilo (050-29/2020/13):

1. MDDSZ naj zakon spremeni v delu, ki ureja krog upravičencev do statusa invalida, torej razširi prvi odstavek 3. člena ZSVI na način, da bodo do statusa invalida po ZSVI upravičene tudi osebe z dolgotrajno duševno boleznijo, ki zaradi svoje invalidnosti ne morejo samostojno opravljati večine ali vseh življenjskih potreb ter si zagotavljati sredstev za preživljanje in se brez pomoči ne morejo enakovredno vključevati v družbo. ●

Zakon o izplačilu neizplačanega nadomestila za invalidnost (ZINNI)⁸

Priporočilo (0702-212/2022/2):

1. MDDSZ naj zakon dopolni na način, da bo vsem upravičencem pravice do invalidskega nadomestila, ki je priznana po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb, priznana od polnoletnosti naprej. ●

⁵ Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo).

⁶ Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2), Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 46/13 - ZIPRS 1314-A, 63/13 - ZIUPTDSV, 99/13 - ZSVarPre-C, 101/13 - ZIPRS1415, 111/13 - ZMEPIZ-1, 44/14, 85/14 - ZUJF-B, 95/14 - ZIUPTDSV-A, 97/14 - ZMEPIZ-1A, 95/14 - ZIPRS1415-C, 95/14 - ZUPPJS15, 95/14 - ZUJF-C, 31/15 - ZISDU-3, 90/15 - ZIUPTD, 90/15 - ZUPPJS16, 96/15 - ZIPRS1617, 102/15, 42/16 - odl. US, 80/16 - ZIPRS1718, 88/16 - ZUPPJS17, 40/17, 23/17, 75/17 - ZIUPTD-A, 65/17, 71/17 - ZIPRS1819, 28/19, 75/19 - ZIPRS2021, 75/19 - ZUPPJS2021, 75/19, 36/20 - ZIUJP, 49/20 - ZIUZEOP, 61/20 - ZIUZEOP-A, 139/20 - ZUPPJS2021-A, 139/20, 174/20 - ZIPRS2122, 189/20 - ZFRQ, 15/21 - ZDUOP, 51/21, 74/21 - ZIPRS2122-A, 121/21.

⁷ Zakon o socialnem vključevanju invalidov (Uradni list RS, št. 30/18, 196/21 – ZD0sk in 206/21 – ZDUPŠOP).

⁸ Zakon o izplačilu neizplačanega nadomestila za invalidnost (Uradni list RS, št. 202/21).

Zakon o glasbenih šolah (ZGla)⁹

Priporočilo (050-38/2021/19):

1. MIZŠ naj zakon dopolni tako, da se v poglavju, ki ureja vpis (III. poglavje zakona), doda določba, ki bo predvidevala primerne prilagoditve vpisa v glasbene šole za otroke s posebnimi potrebami. ●

Zakon o državnem svetu (ZDSve, EPA 113 - IX) (naslovljeni na DZ)

Priporočili (0070-13/2022/1):

1. Črta naj se drugi odstavek 2. člena, ki bi uzakonil možnost sodnega odvzema pravice voliti in biti voljen v Državni svet ljudem z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi. ●
2. Zagotovi naj se sistem podpornega odločanja ljudem s težavami v duševnem zdravju, ljudem z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi ter ljudem z drugimi oblikami oviranosti, ki jih lahko ovirajo pri polnem in enakem uživanju volilne pravice. ●

Zakon o volitvah v državni zbor (ZVDZ)¹⁰

Priporočilo (050-2/2022/13):

1. MJU naj 7. člen spremeni na način, da se njegov drugi in tretji odstavek črtata v delu, ki se nanaša na aktivno volilno pravico – pravico voliti, ter dopolnijo prehodne določbe na način, da se odpravi učinke odvzemov volilne pravice ljudem z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi v drugih zakonih. ●

Zakon o volitvah v državni zbor (ZVDZ, EPA 2587 - VIII) (naslovljeni na DZ)

Priporočili (0070-2/2022/1):

1. Glede predlagane omejitve pasivne volilne pravice (pravice biti voljen) zaradi predkaznovanosti naj se opravi celovita presoja učinkov na enakopravnost, enake možnosti in enako obravnavo (ang. equality impact assessment) na podlagi strogega testa sorazmernosti in da se zakonske rešitve po potrebi prilagodijo tem izsledkom. ●
2. Besedilo naj se dopolni tako, da se črtata drugi in tretji odstavek veljavnega 7. člena ZVDZ; ob tem naj se omogoči uresničevanje aktivne volilne pravice (pravice voliti) na volitvah v Državni zbor vsem polnoletnim državljanom, tudi vsem ljudem, ki jim je bila odvzeta poslovna sposobnost, podaljšana roditeljska pravica, ali so bili postavljeni pod skrbništvo. ●

⁹ Zakon o glasbenih šolah (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo).

¹⁰ Zakon o volitvah v državni zbor (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo, 54/07 – odl. US, 23/17 in 29/21).

Zakon o varstvu potrošnikov (ZVPot-1, EPA 180 - IX) (naslovljeno na DZ)

Priporočilo (0700-40/2022/1):

1. MGRT naj v zakon vključi obveznosti glede zagotavljanja dostopnosti pri komunikaciji za potrošnike z invalidnostmi v ustreznih jezikih in pisavah. ●

Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva 2030 (NPVŠ2030, EPA 2421 - VIII)

Priporočila (0070-19/2021/4):

1. MIZŠ naj spremlja dejansko zagotavljanje enakih možnosti študentov z različnimi osebnimi okoliščinami, s ciljem učinkovitega načrtovanja in izvajanja spodbud za zagotavljanje enakega dostopa in uresničevanja pravice vseh do izobraževanja in do pridobitve največje dosegljive izobrazbe. ●
2. MIZŠ naj zagotovi prostorsko in komunikacijsko dostopnost vseh izobraževalnih institucij, vključno z vzpostavitvijo baze podatkov o dostopnosti teh prostorov. ●
3. MIZŠ naj uvede posebne, namenske štipendije za študente s posebnimi potrebami, ki bi bile na voljo v okviru obstoječega sistema štipendiranja. ●
4. MIZŠ naj spodbuja usposabljanje in ozaveščanje pedagoškega osebja na področju uresničevanja človekovih pravic in varstva pred diskriminacijo študentov s posebnimi potrebami. ●

Dostopnost srednjih šol za gibalno ovirane¹¹

Priporočila (0709-18/2022/1, 0709-18/2022/2, 0709-18/2022/3):

1. MIZŠ naj zagotovi metodološko in strokovno ustrezno analizo stanja prostorske dostopnosti srednjih šol. Analiza mora biti neodvisna, opravljena na terenu z usposobljenim strokovnjakom in se periodično posodablja, da bodo podatki vedno točni, verodostojni in popolni. ●
2. MIZŠ naj javno objavi rezultate analize o dostopnosti srednjih šol in jih vključi v sezname srednjih šol ter v razpis za vpis v srednje šole in dijaške domove. ●
3. MIZŠ naj srednje šole in njihova vodstva usmerjeno informira o pomenu zagotavljanja dostopnosti in njihovih zakonskih obveznostih na področju varstva pravic ljudi z invalidnostmi ter potrebni strokovni pomoči pri načrtovanju polne prostorske dostopnosti šol. ●

¹¹ V okviru posebnega poročila Zagovornika Dostopnost srednjih šol za gibalno ovirane. Dostopno na: https://zagovornik.si/wp-content/uploads/2022/07/Posebno-porocilo_Dostopnost-srednjih-sol-za-gibalno-ovirane.pdf

4. Šole naj pripravijo načrte izboljšanja dostopnosti, v katerih evidentirajo potrebe in se jih razvrstijo glede na zahtevnost izvedbe prilagoditev, opredelijo potrebna finančna sredstva in čas. Pri tem naj jim MIZŠ daje vso potrebno strokovno podporo. ●
5. MIZŠ naj pripravi investicijski načrt z namenom sistematičnega načrtovanja vlaganj. Pripravi naj ga na podlagi analize stanja prostorske dostopnosti srednjih šol in zbranih načrtov izboljšanja dostopnosti srednjih šol. Pri tem naj imajo kot prehodna rešitev prednost tiste srednje šole, kjer je potrebnih najmanj vlaganj in so za to primerne z geografskega vidika ter glede števila programov, ki jih izvajajo (t. i. začasna mreža polno dostopnih šol). ●
6. MIZŠ naj pripravi dodaten, ločen poziv, namenjen izključno financiranju izboljšanja dostopnosti srednjih šol. ●
7. MIZŠ naj si aktivno prizadeva za koriščenje evropskih sredstev za izboljšanje prostorske dostopnosti srednjih šol, v sodelovanju s Službo vlade za razvoj in kohezijsko politiko ter drugimi ministrstvi na vseh ravneh pri načrtovanju in izvedbi. ●
8. MOP naj pripravi predlog spremembe Gradbenega zakona tako, da bo vključeval končni rok za obvezno primerno prilagoditev obstoječih objektov v javni rabi iz 38. člena ZIMI ter določil pristojnost inšpekcije in globe v primeru kršitev. ●
9. Vlada naj zagotovi potrebna sredstva za financiranje investicijsko-vzdrževalnih del na objektih in opremi srednjih šol z namenom zagotavljanja in izboljšanja dostopnosti. Vse srednje šole morajo biti namreč po 38. členu Zakona o izenačevanju možnosti invalidov polno dostopne do konca leta 2025. ●

Zagotovitev dostopnosti objektov v javni rabi za ljudi z invalidnostmi (naslovljeno na: državne organe, lokalne skupnosti ter ustanove s področja storitev javne uprave, vzgoje in izobraževanja, pravosodja, kulture in športa)

Priporočilo (0070-11/2022/2):

1. Državni organi, lokalne skupnosti ter ustanove s področja storitev javne uprave, vzgoje in izobraževanja, pravosodja, kulture in športa naj pravočasno izvedejo vse potrebne aktivnosti tako, da bo organ oziroma ustanova kot objekt v javni rabi prilagojen oziroma dostopen ljudem z invalidnostmi. To mora biti skladno z Zakonom o izenačevanju možnosti invalidov zagotovljeno najkasneje do 11. 12. 2025. ●

Dostopnost programa RTV Slovenija za gluhe in naglušne (naslovljeno na RTV Slovenija)

Priporočilo (0702-198/2022/2):

1. RTV Slovenija naj omogoči dostopnost tekem svetovnega prvenstva v nogometu in pomembnejših oddaj, povezanih s prvenstvom, gluhim in naglušnim na primeren način (bodisi z zagotavljanjem podnapisov v živo, tolmačenjem v slovenski znakovni jezik bodisi na kakšen drug predpisan način). ●

6.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine invalidnosti

! Zagovornik je ugotovil diskriminacijo gibalno oviranih v primeru novogradnje

Zagovornik je ugotovil, da je Direkcija za infrastrukturo pri nadgradnji železniške postaje Grosuplje kršila prepoved diskriminacije. V okviru prenove železniške postaje je namreč zgradila tudi podhod, ki ljudem z gibalnimi ovirami ne omogoča neoviranega dostopa. Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI) določa, da je prepovedana diskriminacija zaradi invalidnosti pri dostopnosti do uporabe objektov v javni rabi in da je treba objekte v javni rabi, ki se gradijo ali rekonstruirajo, primerno prilagoditi (Odločba št. [0700-29/2022/17](#) z dne 24. 10. 2022).

Problematika tolmačev za gluhe in naglušne dijake, ki so vključeni v redni program srednješolskega izobraževanja

Zagovornik je vodil postopek ugotavljanja diskriminacije gluhih dijakov ljubljanskih srednjih šol, ki so zaradi posebnega spleta okoliščin na začetku šolskega leta 2021/2022 za nekaj časa ostali brez tolmačev za slovenski znakovni jezik (SZJ). Postopek je Zagovornik vodil po uradni dolžnosti na podlagi informacij, ki jih je pridobil iz medijev. Za razjasnitev zadeve se je obrnil na Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ), na Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana (ZGNL) in na Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik (Združenje tolmačev). Zagovornik je med postopkom na podlagi zbranih podatkov ugotovil, da so srednje šole situacijo, v kateri je bilo zaradi pomanjkanja tolmačev SZJ ogroženo izvajanje primerne prilagoditve za njihove gluhe dijake, uspešno sanirale. Dijakom so priskrbele tolmače, tem pa ustrezno plačilo (po veljavni tarifi in v upanju, da jim bo MIZŠ povrnilo stroške). Tako so vse štiri šole poskrbele za nadaljnje preprečevanje posredne diskriminacije petih dijakinj in enega dijaka, ki bi bili sicer brez tolmačev SZJ zaradi svoje gluhotе v slabšem položaju od svojih vrstnikov v izobraževalnem procesu. Zaradi ugotovitve, da je bilo poskrbljeno za preprečevanje diskriminacije gluhih dijakov ljubljanskih srednjih šol, je Zagovornik postopek ugotavljanja diskriminacije s sklepom ustavil (Sklep št. [0700-56/2021/13](#) z dne 18. 2. 2022).

Zagovornik ni ugotovil diskriminacije pri nezagotovitvi parkirnega mesta za osebe z invalidnostjo na parkirišču v skupni lasti etažnih lastnikov

Zagovornik je vodil postopek ugotavljanja diskriminacije v primeru osebe z invalidnostjo, ki je zaradi svoje gibalne oviranosti potrebovala posebno parkirno mesto za invalide pred vhodom v stavbo, kjer stanuje. Oseba je samoiniciativno in brez soglasja etažnih lastnikov stanovanj, v solastništvu katerih je parkirno dvorišče med tremi stavbami, označila parkirni prostor kot prostor za invalide in nanj namestila parkirno oviro. Skladno z odločitvijo na zboru etažnih lastnikov pa je upravnik stavbe, v kateri oseba živi, od nje zahteval, da parkirno oviro odstrani. Oseba je upravniku očitala, da ne poskrbi za zaščito njegovih pravic. Zato je pri Zagovorniku vložila predlog za obravnavo diskriminacije. Upravnik je pojasnil, da posameznemu etažnemu lastniku ne more zagotoviti parkirnega prostora brez ustreznega soglasja solastnikov dvorišča, pa čeprav gre za osebo z invalidnostjo. Zagovornik pa je upravnika opozoril, da morajo etažni lastniki upoštevati tudi določbe ZIMI in ZVarD ter da mora upravnik s tem dejstvom etažne lastnike seznaniti in si prizadevati za nediskriminatorno rešitev. Upravnik je v svojem odgovoru Zagovorniku izrazil pripravljenost, da kolikor je v njegovi moči, poskrbi za predlagano rešitev. Vendar pa na zboru etažnih lastnikov niso dosegli soglasja o posebnem parkirnem mestu za invalide. Zagovornik je ugotovil, da je upravnik sledil njegovemu opozorilu in je storil, kar je lahko ter da zato ni kršil prepovedi diskriminacije. Upravnikova pristojnost je namreč omejena. (Odločba št. **0700-64/2019/36** z dne 21. 4. 2022).

Domnevno diskriminatorna obravnava zaposlenega v zdravstvenem zavodu

Zagovornik je prejel anonimni predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je prijavitelj opisal domnevno diskriminatorna ravnanja, ki naj bi jim bil na delovnem mestu v zdravstvenem zavodu izpostavljen določen posameznik. Anonimni prijavi je bila priložena dokumentacija, iz katere je izhajalo, da naj bi prihajalo do spornih ravnanj in neprimernega odnosa med zaposlenimi. Vodja naj ne bi upoštevala omejitev, ki jih imajo iz razloga invalidnosti zaposleni pri delu in naj bi jim neprimerno razporejala delo. Zagovornik je ugotovil, da iz anonimne prijave in priložene dokumentacije z izjemo imena in priimka domnevno diskriminirane osebe ni mogoče razbrati kontaktnih podatkov. Ti tudi niso bili dostopni iz javno dostopnih virov. Ker torej v zadevi ni bilo mogoče pridobiti soglasja diskriminirane osebe, prav tako pa ni podana nobena od izjem, po kateri lahko Zagovornik začne postopek ugotavljanja diskriminacije po uradni dolžnosti brez soglasja diskriminirane osebe, Zagovornik postopka ugotavljanja diskriminacije po uradni dolžnosti v konkretni zadevi ni uvedel. (Predlog za neuvedbo postopka po uradni dolžnosti št. **0700-42/2022/2** z dne 11. 10. 2022).

6.4 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine invalidnosti

! Gledališke predstave naj bodo dostopne za otroke s posebnimi potrebami

Zagovorniku je pisala mati otroka z motnjo avtističnega spektra. Navedla je, da eno izmed gledališč v Ljubljani otroku ni omogočilo celotnega ogleda predstave. Zagovornik je stranki pojasnil, da je za ustrezno obravnavo ključna presoja pojma t. i. primerne oziroma razumne prilagoditve. Prav tako je treba invalidom ne glede na njihovo invalidnost omogočiti dostop do kulturnih dobrin in jim zagotoviti ustvarjalnost. Tako je tudi gledališče kot javni zavod, ki deluje na področju kulture, zavezano izvajati ustrezne ukrepe, da gledališke predstave lahko obiskujejo tudi osebe z invalidnostmi. Po preliminarnem stališču Zagovornika je otrok z motnjo avtističnega spektra brez dvoma upravičen do primernih prilagoditev ob obisku gledališča. Ob ustrezni vnaprejšnji seznanitvi bi se hostesna služba lahko primerno odzvala (0702-310/2021).

! Problematika nedostopnosti medijskih vsebin za senzorno ovirane

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je zatrjevala diskriminacijo pri dostopu senzorno oviranih oseb do medijskih vsebin. Zmotilo jo je, da oddaja, ki je bila namenjena gluhih, ni bila podnaslovljena oziroma prevedena v slovenski znakovni jezik. Zagovornik je stranki pojasnil, da je zadevno področje v slovenskem pravnem redu pomanjkljivo urejeno, da pa je v zvezi z dostopnostjo medijskih vsebin že izdal priporočilo za izboljšanje stanja. Stranki je predstavil tudi novo ureditev po Zakonu o avdiovizualnih medijskih storitvah, ki od ponudnikov medijskih storitev zahteva, da do konca leta 2022 sprejmejo načrt izboljšanja dostopnosti vsebin (0702-26/2022).

Državna pomoč materi težko gibalno oviranih otrok

Na Zagovornika se je po pomoč obrnila mati dveh težko gibalno oviranih otrok s cerebralno paralizo. Otroka potrebujeta posebno nego in stalno varstvo, zato prejema delno plačilo za izgubljeni dohodek po Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih. Ta prejemek je nižji od minimalne plače. V času sprejemanja Zakona o osebni asistenci (ZOA) je v sklopu javne razprave predlagala, da bi uredili osebno asistenco tudi za starše, ki morajo skrbeti za dva ali več otrok s posebnimi potrebami, ki zahtevajo posebno nego in varstvo. Stranka s ponudbo pomoči na domu enega izmed zavodov ni bila zadovoljna. Zagovornik je na MD-DSZ naslovil posebno poizvedbo glede konkretnega primera. Na podlagi prejetega odgovora je stranki pojasnil, da je najustreznejša oblika pomoči njeni družini pomoč na domu. Stranki je še predlagal, da lahko pomoč na domu dopolni še z drugimi možnimi storitvami, npr. storitvami prostovoljnih organizacij. Predlagal je tudi, naj se usmeri na izvajalca v okviru javne socialnovarstvene mreže zavodov za usposabljanje in dogovori za izvajanje dnevnega varstva dvojčkov. Tako bi se lahko aktivno vključila na trg dela, otroka pa bi bila deležna širše socializacije (0702-54/2021).

Domnevna nestrokovna obravnava oskrbovanca stanovanjske skupnosti

Na Zagovornika se je v imenu osebe, ki uporablja invalidski voziček, obrnila socialna delavka. Zagovorniku je poslala njegovo prošnjo za pomoč, ker ga želi zavod izseliti iz stanovanja. Obrazložitev zavoda prikazuje sliko uporabnika kot težavne osebe, ki s strokovnimi delavkami ne sodeluje pri iskanju rešitev. Zavod je ocenil, da oseba ni primerna za bivanje v stanovanjski skupnosti, zato so jo konec lanskega leta izključili iz svojega programa. Uporabniku so našli primerno nadomestno nastanitev z dvigalom in ustrezno dostopnostjo, vendar je preselitev zavračal. Na sodišču so proti njemu sprožili postopek deložacije, ki še ni zaključen. Socialna delavka ravnanje zavoda označuje kot strokovno neustrezno. Zagovornik je socialni delavki pojasnil, da ne prepozna možne diskriminacije, temveč problem ustrezne strokovnosti dela oziroma ravnanja s strani zavoda, za kar sta pristojni predvsem socialna inšpekcija in Socialna zbornica Slovenije ([0702-285/2021](#)).

Pravica do delnega nadomestila plače zaradi telesne okvare/invalidnosti

Zagovornik je prejel dopis posameznika, ki je pojasnil, da ima 100-odstotno telesno okvaro. Zaposlen je za polovični delovni čas, za »preostalo polovico« pa prejema »nadomestilo invalidske pokojnine«, pri čemer gre v resnici za delno nadomestilo plače. Če se bo čez deset let upokojil, bo po izračunu starostne pokojnine prejemal znesek v višini 700 evrov mesečno. Medtem ko bi v primeru takojšnje polne invalidske upokojitve, za katero trdi, da izpolnjuje pogoje, do konca življenja prejemal 1.000 evrov invalidske pokojnine. Meni, da gre za »anomalijo v metodologiji izračuna invalidske oz. starostne pokojnine« po veljavnem Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2). Zagovornik je naslovil poizvedbo na Zavod za invalidsko in pokojninsko zavarovanje (ZPIZ) in ugotovil, da je posameznik z rehabilitacijo dejansko dosegel spremembo svojega položaja – drugačno kategorijo invalidnosti. Možna diskriminacija pa ne more temeljiti na primerjavi oseb v različnih položajih – kot so na eni strani delovno aktivne osebe z invalidnostmi in na drugi strani osebe z invalidnostmi, ki niso delazmožne. Stranki je na podlagi odgovora ZPIZ pojasnil, da pravica do delnega nadomestila ne pomeni delne invalidske pokojnine. Oseba z invalidnostjo, ki je zaposlena za polovični delovni čas, za »preostalo polovico« pa prejema delno nadomestilo, ni delno invalidsko upokojena ([0702-304/2021](#)).

Prošnja za pomoč pri pridobitvi karte za parkiranje invalidov

Zagovornik je prejel prošnjo za ureditev pridobitve karte za parkiranje invalidov. Stranka je predložila korespondenco s pristojno upravno enoto (UE), iz katere je izhajalo, da je UE pripravljena poiskati rešitev, a do te nato ni prišlo. Zagovornik je stranki predlagal, naj na UE ponovno naslovi prošnjo, v kateri naj se sklicuje tudi na Zakon o izenačevanju možnosti invalidov, skladno s katerim morajo biti tudi invalidom dostopne javne službe oziroma objekti v javni rabi. Na podlagi tega je UE dolžna storiti vse potrebno, da stranki zagotovi dostopnost in da bo lahko vložila potrebno dokumentacijo za ureditev karte za parkiranje invalidov. Zagovornik je stranko pozval, naj Zagovornika obvesti, če bi ji UE to možnost zavrnila ([0702-46/2022](#)).

Sum nepravilnosti pri postopku pridobivanja mnenja medicine dela, prometa in športa v zvezi z razvrstitvijo v kategorijo invalidnosti

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je zatrjevala diskriminacijo zaradi invalidnosti s strani ZPIZ in zdravnice specialiste medicine dela, prometa in športa. Po prometni nesreči, v kateri je utrpela določene poškodbe, je bila s strani ZPIZ razvrščena v III. kategorijo invalidnosti, priznana pa ji je bila pravica do dela na drugem delovnem mestu z omejitvami in s krajšim delovnim časom. Stranka se s to odločitvijo in z mnenjem zdravnice, ki je bilo podlaga za odločitev, ni strinjala in jo je izpodbijala s pravnimi sredstvi. Zagovornik je stranki pojasnil, da odločitev ZPIZ o tem, katera kategorija invalidnosti se ji prizna in zakaj ter kakšne delovne omejitve in delovni čas se ji določijo, sama po sebi še ne predstavlja diskriminacije na podlagi invalidnosti ([0702-70/2022](#)).

Zatrjevane nepravilnosti pri šolanju otroka s posebnimi potrebami

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je zatrjevala več nepravilnosti v zvezi s šolanjem njenega otroka s posebnimi potrebami. Zagovornik je po preučitvi zadeve stranki svetoval pri treh vprašanjih. Prvi del odgovora se je nanašal na vodenje postopkov pred drugimi državnimi organi, v katere Zagovornik ne sme posegati. Drugi del se je nanašal na neupoštevanje želje po šolanju na domu ter vztrajanje pri nadaljevanju šolanja v osnovni šoli, v zvezi s katerimi je Zagovornik stranki pojasnil zakonodajo, ki določa, da možnost šolanja na domu ni neomejena. Tretji del odgovora se je nanašal na neustrezne prilagoditve izobraževalnega procesa potrebam otroka v osnovni šoli. Zagovornik je stranki zaradi morebitnih kršitev svetoval prijavo na Inšpektorat za šolstvo in šport ([0702-129/2022](#)).

Domnevna diskriminacija pri izplačilu nagrade za poslovno uspešnost, ki je vezano na letno oceno dela

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je navedla, da je izplačilo nagrade za poslovno uspešnost v podjetju odvisno od ocene dela, ki jo prejme zaposleni. Pri tem pa stranka, ki je sicer delno invalidno upokojena, zaradi polovičnega delovnega časa ne more dobiti višje ocene kot oceno dobro. Zagovornik je stranki pojasnil razliko med izplačilom nagrad za poslovno in delovno uspešnost ter stranko seznanil s svojim stališčem, da delavec, ki je zaposlen za polovični delovni čas, nima pravice do polnega zneska izplačila nagrade iz naslova poslovne uspešnosti podjetja, temveč (največ) do polovičnega zneska. Posledično pa je Zagovornik skladno s 4. členom ZVarD in prvim odstavkom 6. člena ZVarD ugotovil, da neenako obravnavanje delavca, ki je zaposlen za polovični delovni čas, v primerjavi s tistimi delavci, ki so zaposleni za polni delovni čas, ne pomeni (neposredne) diskriminacije, saj gre za dve različni kategoriji oziroma dva različna položaja delavcev glede na obseg delovnega časa iz pogodbe o zaposlitvi ([0702-161/2022](#)).

Nadaljevanje opravljanja dela učitelja po dolgotrajni bolezni

Na Zagovornika se je obrnila stranka, da ji delodajalec po dolgotrajni bolezni (je oseba s III. kategorijo slepote) preprečuje ponovno opravljanje dela učitelja, kot ga je opravljal pred boleznijo. Zagovornik je po preučitvi zadeve pritrnil delodajalčevi ugotovitvi, da oseba z invalidnostmi v danih okoliščinah za delo potrebuje določene prilagoditve, ki pa jih ne more določiti delodajalec sam, ampak za to usposobljene institucije. Za to pa mora biti nedvoumno izkazan status osebe z invalidnostjo oziroma morajo biti z odločbo pristojnega organa ugotovljene trajne posledice njene telesne okvare ali bolezni. Samo na tej podlagi ji bodo lahko priznane določene pravice, ki jih bo delodajalec moral spoštovati. Zato je Zagovornik stranki svetoval, da z namenom razjasnitve svojega položaja (ne le glede pravic v zvezi z delovnim razmerjem, ampak tudi drugih pravic, do katerih so upravičene osebe z invalidnostmi) začne postopek pridobivanja takega statusa oziroma odločbe pristojnega organa (**0702-171/2022**).

Pojasnilo o dostopnosti interventne številke 113 za gluhe in naglušne

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je zatrjevala, da ji kot gluhi osebi ni omogočen stik s policijo preko interventne klicne številke 113. Poleg tega pa naj policija na strankina elektronska sporočila ne bi dovolj hitro odgovarjala in naj jih tudi ne bi štela za enakovredna prijavi preko številke 113. Zagovornik je ugotovil, da je za izvajanje primernih prilagoditev poskrbljeno. Gluhe ali naglušne osebe se takrat, ko potrebujejo intervencijo policije, lahko obrnejo na Klicni center za osebe z okvaro sluha, ki deluje 24 ur na dan, lahko si pomagajo s sliščo osebo, da zanje pokliče policijo, lahko podajo prijavo po faksu, lahko pa uporabijo aplikacijo Wap112 ali pošljejo sporočilo z mobilnega telefona na številko za klic v sili 112. Številka 112 namreč predstavlja ustrezen »nadomestek« tudi za interventno številko policije 113 (na katero sicer sms-sporočil ni mogoče pošiljati). Zagovornik je stranki poslal pojasnilo, v katerem ji je predstavil navedene možnosti (**0702-197/2022**).

Upravičenost do letnega dodatka za upokojence za osebo, ki je delno delovno aktivna

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je zatrjevala, da se čuti prikrajšano, ker ji Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ne izplača letnega dodatka, ki so ga sicer deležni vsi upokojenci. Stranka je zaradi svoje bolezni delovno aktivna za polovični delovni čas, polovično pa naj bi bila invalidsko upokojena. Izrazila je mnenje, da bi morala prejemati letni dodatek, pa čeprav delnega. Ker pa ga ne, meni, da je diskriminirana, saj ji je kršena pravica do nečesa, kar bi ji moralo pripadati. Zagovornik je stranki pojasnil, da njen položaj ni enak položajem upokojencev, saj dejansko ni polovično invalidsko upokojena. Ker je njena delovna aktivnost zmanjšana zaradi kronične bolezni (oz. takšne invalidnosti), prejema delno nadomestilo. Ta prejemek se sicer odmeri zavarovancu po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) v sorazmernem deležu glede na delovno neaktivnost od zneska invalidske pokojnine, ki bi zavarovancu pripadala na dan nastanka invalidnosti. Vendar pa ta prejemek nima narave delne pokojnine niti ne nadomestila pokojnine, temveč ima naravo nadomestila plače (tako je v eni svojih odločb pojasnilo že Ustavno sodišče). Ker torej stranka dejansko ni »delno invalidsko upokojena«, tudi ni v primerljivem položaju z osebami, ki so dejansko upokojene (tudi delno). Ker položaja nista primerljiva, pa neupravičenost stranke do letnega dodatka ne pomeni diskriminacije (**0702-226/2022**).

6.5 Izobraževanje in ozaveščanje glede osebne okoliščine invalidnosti

Okrogli mizi Zagovornika o položaju gluhih v izobraževanju in o dostopnosti srednjih šol za gibalno ovirane

Zagovornik je 19. oktobra 2022 v Hiši EU organiziral dve okrogli mizi, na katerih je obravnaval položaj gluhih v izobraževanju in dostopnost srednjih šol za gibalno ovirane. Izhodišče za pogovor so bila priporočila, ki jih je Zagovornik pristojnim organom izdal v okviru dveh posebnih poročil: Položaj gluhih v izobraževalnem sistemu in Dostopnost srednjih šol za gibalno ovirane. Zagovornik je pri pripravi priporočil izhajal iz pravnih predpisov in informacij, pridobljenih s poizvedbami pri pristojnih organih, organizacijah civilne družbe in izobraževalnih ustanovah. Na dogodku so sodelovali predstavniki ministrstev, izobraževalnih ustanov in organizacij civilne družbe.

Na okrogli mizi o položaju gluhih v izobraževalnem sistemu so sodelovala (od leve proti desni): Aleksandra Valančič iz Zveze ravnateljev in pomočnikov ravnateljev, Samo Rumež, direktor Centra za sluh in govor Maribor, Bernarda Kokalj, v. d. direktorice Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana, moderatorka Jelena Aleksić, vodja oddelka pri Zagovorniku, Tanja Dular iz direktorata za invalide na ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter dr. Boris Černilec, v. d. direktorja Direktorata za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo na ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport.

Na okrogli mizi o dostopnosti srednjih šol za gibalno ovirane so sodelovali (od leve proti desni): Dane Kastelic, predsednik Zveze paraplegikov Slovenije, Georgi Bangiev, generalni direktor Direktorata za prostor, graditev in stanovanja na Ministrstvu za okolje in prostor, moderatorka Jelena Aleksić, vodja oddelka pri Zagovorniku ter Mira Koren Mlačnik, vodja Sektorja za predšolsko in šolsko infrastrukturo na direktoratu za investicije Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport.

Sodelovanje na spletnem dogodku Državljanško omizje

Predstavnik Zagovornika se je 15. marca 2022 aktivno udeležil spletnega dogodka Državljanško omizje v organizaciji zavoda RISA, ki je bil pripravljen v okviru projekta »myPart – Državljanško sodelovanje ljudi z oviro«. Predstavnik Zagovornika je izpostavil nekaj izzivov, povezanih z izvrševanjem 29. člena Konvencije o pravicah invalidov, predvsem priporočila, ki jih je dal z namenom odprave odvzemov volilne pravice, opolnomočenja prek podpornega odločanja ter dostopnosti volilnih gradiv in postopkov, vključno z obveščenostjo v lahkem branju.

Predavanje na seminarju »HELP« za pravice oseb z invalidnostmi

Predstavnica Zagovornika je 18. marca 2022 na uvodnem srečanju spletnega seminarja »Pravice oseb z ovirami« izvedla spletno predavanje »Pravice oseb z invalidnostmi: obravnavani primeri pri Zagovorniku načela enakosti«. Seminar sta organizirala Center za izobraževanje v pravosodju Ministrstva za pravosodje in Svet Evrope – Help program. Predstavnica Zagovornika je predstavila delo organa s poudarkom na pristojnostih Oddelka za ugotavljanje diskriminacije, svetovanje in zagovorništvo ter nekaj pomembnejših primerov, ki jih je Zagovornik obravnaval na področju varstva pred diskriminacijo oseb z invalidnostmi.

Predstavitev dela Zagovornika študentkam in mentorjem študijske smeri »Študije o invalidnosti in raznolikosti«

Predstavnika Zagovornika sta 16. junija 2022 sprejela študentke in mentorice šole za zdravstvene znanosti in socialno delo, smer študije invalidnosti in raznolikosti iz Koroške univerze za uporabne študije, ki so bili na študijskem obisku v Sloveniji. Predstavila sta jim raznolike teme in metode dela Zagovornika kot telesa za enakost ter izzive, s katerimi se pri tem srečuje. Poudarek je bil na delu Zagovornika na področju zdravja, pri blaženju in odpravljanju posledic krize zaradi koronavirusne bolezni, pa tudi na različnih vprašanih povezanih z diskriminacijo zaradi invalidnosti in prizadevanji za učinkovito socialno vključevanje ljudi z invalidnostmi.

Izobraževanje na 21. dnevih poklicne in zaposlitvene rehabilitacije

Predstavniki Zagovornika se je 27. septembra 2022 s prispevkom ter z namenom ozaveščanja in izobraževanja ter krepitev sodelovanja s ključnimi deležniki v polju preprečevanja in odpravljanja diskriminacije udeležil 21. dnevov poklicne in zaposlitvene rehabilitacije – REHA 2022. Dogodek je potekal v organizaciji Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje, Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Univerzitetnega rehabilitacijskega inštituta RS – Soča ter Združenja izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije v Republiki Sloveniji. Na konferenci je predstavnik poudaril ključne mehanizme nastajanja diskriminacije, meje prava kot sredstva za njeno preprečevanje in odpravljanje ter izpostavil zlasti družbene razsežnosti diskriminacije ter strukturne razloge zanjo.

Strokovni posvet o ureditvi statusa in pravic oseb z gluhoslepoto

Predstavnica Zagovornika se je 27. septembra 2022 kot aktivna govorka udeležila posveta »Ureditev statusa in pravic oseb z gluhoslepoto«. Posvet sta organizirala Državni svet in Združenje gluhoslepih Slovenije DLAN. Namen posveta je bil predstaviti trenutni položaj gluhoslepih v družbi in deliti razmisleke za ureditev statusa in pravic gluhoslepih. Z dopolnitvijo Ustave z novim 62.a členom se je namreč gluhoslepim priznala pravica do rabe svojega jezika. Na posvetu je bil predstavljen osnutek besedila zakona, s katerim bi se gluhoslepim zagotovilo polno in enakopravno življenje ter vključevanje v družbo.

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

62.a člen (znakovni jezik in jezik gluhoslepih)

Zagotovljena sta svobodna uporaba in razvoj slovenskega znakovnega jezika. Na območjih občin, kjer sta uradna jezika tudi italijanščina ali madžarščina, je zagotovljena svobodna uporaba italijanskega in madžarskega znakovnega jezika. Uporabo teh jezikov in položaj njihovih uporabnikov ureja zakon. Svobodno uporabo in razvoj jezika gluhoslepih ureja zakon.

7 STAROST

- 7.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 7.2 Priporočila Zagovornika
- 7.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 7.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 7.5 Izobraževanje in ozaveščanje

7.1 Ocene diskriminatornosti predpisov glede na osebno okoliščino starosti

- ! **Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti, ki določa prejemnike digitalnih bonov '22, po oceni Zagovornika ni diskriminatoren, vendar pa spodbujevalni ukrep dodelitve bona '22 ne izpolnjuje vseh pogojev po ZVarD**

Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDV), ki določa prejemnike digitalnih bonov '22, po oceni Zagovornika ni diskriminatoren, vendar pa dodelitev bona '22 ne izpolnjuje vseh pogojev po ZVarD. Zagovornik je ocenil, da različna ureditev pridobitve bona '22 za starejše od 55 let in za šolajoče ne pomeni diskriminatornosti predpisa zaradi starosti, saj skupini nista v primerljivem položaju. Zagovornik je nato ocenil še, da splošna določba, da so do denarne ugodnosti v višini 150 evrov upravičene vse osebe, stare 55 let ali več, ne glede na dejansko potrebo po izobraževanju za dvig digitalne pismenosti in ne glede na premoženjsko stanje, zaradi omejenega števila mest na tečajih ni ustrezna za doseganje zadanih ciljev. Denarno subvencijo za nakup računalniške opreme bi bilo smiselno dodeliti posameznikom, ki denarno pomoč dejansko potrebujejo zaradi slabega premoženjskega stanja. Slednje velja za obe skupini upravičencev, tako starejše od 55 let kot tudi učence, dijake in študente. Zagovornik je Vladi priporočil, naj pri spremembah ZSDV upošteva načelo enakosti in v skladu z 18. členom ZVarD utemelji kategorije upravičencev do ugodnosti na izvedenih analizah ter pri določanju kategorij upravičencev upošteva njihovo premoženjsko stanje in dejanske digitalne kompetence. Poleg tega naj pri izvedbi zakona zagotovi regijsko enakomerno dostopnost do usposabljanj ([050-13/2022/11](#)).

- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki zahteva hkratno izpolnitev pogoja starosti in pokojninske dobe za pridobitev pravice do starostne pokojnine za državljane, ki so začeli delati pred 18. letom starosti, po oceni Zagovornika ni diskriminatoren**

Zagovornik je prejel pobudo, v kateri posameznici navajata domnevno diskriminatorno ureditev pri upokojevanju državljanov s končano poklicno izobrazbo. Zagovornik je ocenil, da ureditev iz 27. in 28. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) ne pomeni diskriminacije. Takšna ureditev zasleduje legitimen cilj zagotavljanja dolgoročne vzdržnosti pokojninskega sistema z namenom zagotavljanja uresničevanja pravic zavarovancem, ki šele vstopajo v zavarovanje, na podlagi načela medgeneracijske solidarnosti. Znižanje starostne meje za upokožitev s 65 let na 60 let za tiste, ki že pred 65. letom starosti dopolnijo pokojninsko dobo 40 let, že predstavlja prilagoditev za osebe, ki so se zgodaj vključile na trg dela ([050-22/2021/9](#)).

Občina v razpisu za občinsko žepnino po oceni Zagovornika ni kršila prepovedi diskriminacije na podlagi starosti

Zagovornik je prejel pisanje predlagatelja, ki meni, da je bil diskriminiran na podlagi starosti pri podeljevanju občinskih žepnin. Predlagatelj se primerja s študenti medicine/veterine, za katere je določena višja starost, oz. s študenti, ki so rojeni istega leta kot on in v času vložitve vloge še niso dopolnili 25 let. Zagovornik ocenjuje, da v tej zadevi ne gre za nedopustno diskriminacijo. Čeprav je starost ena izmed izrecno naštetih osebnih okoliščin po ZVarD, je Zagovornik ocenil, da je v primeru dodeljevanja občinske žepnine starostna omejitev prestala test sorazmernosti, zaradi česar gre za izjemo od prepovedi neposredne diskriminacije po 13. členu ZVarD (050-41/2021/10).

Zakon o obrambi ni diskriminatoren, saj so določbe, ki določajo prenehanje delovnega razmerja vojakov, ki dopolnijo določeno starost, ustrezne

Zagovornik je prejel pobudo za oceno diskriminatornosti dvanajstega odstavka 92. člena Zakona o obrambi (ZObr), ki določa, da vojaški osebi preneha delovno razmerje na obrambnem področju najkasneje do konca koledarskega leta, v katerem izpolni pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine po splošnih predpisih, ne glede na čas, za katerega je sklenila pogodbo o zaposlitvi. Zagovornik je ugotovil, da je na to temo že odločalo Ustavno sodišče v zadevi U-I-329/04-15, kjer je zavzelo stališče, da je očitke o domnevni diskriminatornosti oziroma kršitvi načela enakosti pred zakonom neutemeljen. Da takšna zakonska ureditev prenehanja delovnega razmerja na obrambnem področju ne pomeni diskriminacije, izhaja tudi iz določb Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. 11. 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu. Zagovornik je še ugotovil, da prenehanje delovnega razmerja na obrambnem področju ne pomeni obveznosti upokojitve. Pomeni le, da mu ob izpolnitvi pogojev za starostno pokojnino, z upoštevanjem dodane dobe iz naslova obveznega dodatnega zavarovanja, delovno razmerje na obrambnem področju preneha. Volji delavca pa je prepuščeno, ali bo po prenehanju delovnega razmerja uveljavil pravico do poklicne pokojnine in se upokojil. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti zakona ni izvedel (050-5/2022/3).

7.2 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine starosti

Zagovornik v letu 2022 ni izdal priporočil glede osebne okoliščine starosti.

7.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine starosti

! Diskriminatoren oglas za delo v javnem sektorju

Zagovornik je bil seznanjen z oglasom za delo, ki je kot pogoj za prijavo postavil določeno starost kandidatov. Isti dan je bil oglas spremenjen na način, da ni več vseboval starostnega pogoja. V komentarju objave je bilo zapisano, da je sprememba posledica opozorila o nedopustnosti starostnega omejevanja kandidatov. Upošteva je navedeno (torej zavedanja kršitelja o nezakonitem postopanju ter o takojšnji odpravi kršitve) Zagovornik postopka ugotavljanja diskriminacije ni uvedel, je pa kršitelja opozoril na dolžno ravnanje oziroma na ustavne in zakonske določbe, na podlagi katerih takšen oglas ni pravno dopusten (**0700-30/2022**).

Pogojevanje nekaterih popustov z uporabo mobilne aplikacije ni diskriminacija

Zagovornik načela enakosti je ugotovil, da trgovsko podjetje ni diskriminiralo strank na podlagi njihovih osebnih okoliščin starosti, invalidnosti in premoženjskega stanja, ko je upravičenost do določenih popustov vezalo na uporabo posebne aplikacije za pametne telefone. Uvedeni način poslovanja je po oceni Zagovornika ustrezen in edini možen za prilagoditev ponudbe posameznemu potrošniku, kar je legitimen cilj trgovskega podjetja (Odločba št. **0700-28/2022/12** z dne 17. 11. 2022).

7.4 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine starosti

Starostni pogoj pri kreditiranju izgradnje sončne elektrarne

Zagovornik je prejel pisanje posameznika, ki je na dve podjetji poslal poizvedbo v zvezi z izgradnjo sončne elektrarne, podjetji pa sta odgovorili, da starost kreditjemalca oziroma poroka ob koncu odplačilne dobe ne sme presegati 75 let. Stranka meni, da gre za diskriminacijo na podlagi starosti. Zagovornik je stranko seznanil z zadevo, v kateri je obravnaval vprašanje morebitne diskriminacije pri eni od bank zaradi odklonitve dostopa do gotovinskega posojila zaradi preseganja starostnega pogoja. Zagovornik je v postopku ugotovil, da banka s tem, ko je sprejela kreditno politiko, skladno s katero je kot najvišjo starost kreditjemalca ob zapadlosti potrošniškega kreditiranja postavila starostno mejo 75 let, ni kršila prepovedi diskriminacije. Posameznika je pozval, da če še vedno meni, da je diskriminiran, poda predlog za obravnavo diskriminacije ([0702-302/2022](#) in [0702-94/2022](#)).

Domnevne razlike v višini plače na podlagi starosti

Na Zagovornika se je obrnila stranka v zvezi z domnevno diskriminacijo glede razlike v osnovnih plačah delavcev, čeprav so vsi sistemizirani na isto delovno mesto. Zagovornik je stranki pojasnil, da so pogajanja o višini plače dopustna kategorija pri sklepanju pogodb o zaposlitvi v zasebnem sektorju, zato razlika v plači ne pomeni nujno diskriminacije. Zagovornik je stranko pozval, naj dopolni predlog za obravnavo diskriminacije, če meni, da je razlika v plačah posledica slabše obravnave zaradi katere izmed njenih osebnih okoliščin. Stranka predloga ni dopolnila ([0702-120/2022](#)).

Otežen dostop do zdravstvene obravnave preko spletnega portala zdravstvenega doma

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je sporočila, da ima težave pri prijavi na spletni portal zdravstvenega doma. Poleg tega je navedla, da naj bi uvedba portala otežila komunikacijo starejših oseb z njihovimi osebnimi zdravniki. Portal je zdravstveni dom sicer uvedel z namenom izboljšanja spletne komunikacije med pacienti in osebnimi zdravniki. Stranka je trdila, da po urejeni registraciji preko kvalificiranega digitalnega potrdila tudi ob vsakokratni prijavi potrebuje to potrdilo oziroma da se v portal ne more prijaviti na elektronski napravi, kjer nima naloženega svojega digitalnega potrdila. To pa pomeni, da je po novem pri spletni komunikaciji z osebnim zdravnikom omejena na uporabo osebnega računalnika na svojem domu. Prej je lahko po elektronski pošti komunicirala tudi drugje. Zagovornik je zadevo preveril in ugotovil, ta strankina trditev ne drži. Po urejeni registraciji za prijavo v portal ni več potrebna uporaba kvalificiranega digitalnega potrdila. Stranka je prejela pojasnilo Zagovornika in nasvet, da se za konkretno reševanje tehničnih težav glede prijave in delovanja portala obrne neposredno na zdravstveni dom. Hkrati je Zagovornik stranko obvestil, da preverja, ali uvedba spletnega portala morda otežuje preostalo komunikacijo z osebnimi zdravniki za osebe z določenimi invalidnostmi in za starejše osebe, ki niso večše spletne komunikacije ([0702-152/2022](#)).

7.5 Izobraževanje in ozaveščanje glede osebne okoliščine starosti

Strokovni posvet o digitalnih pravicah mladih

Predstavnica Zagovornika se je 11. januarja 2022 aktivno udeležila spletnega strokovnega posveta o digitalnih pravicah mladih občinstev, ki so ga organizirali Arnes, Register.si in Zavod za digitalno vzgojo Vsak. Teme, izpostavljene v pogovoru, so bile digitalne pravice mladih, vloga medijev v njihovem vsakdanjem življenju, dostop mladih do medijev in sprememba vloge digitalnega okolja v življenju otrok in mladih, ki so jo povzročili ukrepi za zajezitev epidemije covid-19. Predstavnica Zagovornika je teme osvetlila z vidika varstva pred diskriminacijo in ob tem predstavila vlogo Zagovornika ter možnosti, da se otroci in mladi, ki menijo, da so bili diskriminirani, obrnejo po pomoč nanj.

Javni pogovor o obravnavi starejših med epidemijo covid-19 iz cikla Agon(ija) epidemije

Zagovornik Miha Lobnik se je 1. marca 2022 udeležil javnega pogovora o obravnavi starejših med epidemijo covid-19 iz cikla Agon(ija) epidemije. Gostje so soglašali z ugotovitvijo, da je bilo pri tem področju veliko težav, ki so bile predvsem posledica dolgotrajnega zanemarjanja urejanja dolgotrajne oskrbe. Ker so se z epidemijo ustanove soočale prvič, je bilo pri upravljanju storjenih tudi veliko napak in pomanjkljivosti. Vse to se je odrazilo tudi v poslabšanju zdravja stanovalcev domov za starejše občane, posebej nepokretnih in dementnih, ter v velikem številu mrtvih. Sogovorniki niso soglašali o tem, ali je bila obravnava stanovalcev domov za starejše dejansko in pravno diskriminacija na osnovi starosti. Zaključili so z izpostavitvijo potrebe po poglobljeni analizi dogajanja, ureditvi normativov in standardov za domove za starejše ter celoviti sistemski ureditvi dolgotrajne oskrbe.

Seminar Slovenske univerzitetne športne zveze na temo diskriminacije med mladimi v športu

Predstavnica Zagovornika je 21. junija 2022 s predstavitvijo sodelovala na seminarju z naslovom Diskriminacija med mladimi v športu, ki jo je organizirala Slovenska univerzitetna športna zveza. Poleg predstavitve projekta Erasmus+ in projekta M_Coach je bil namen seminarja predstaviti problematiko diskriminatornih pojavov v športu ter primere dobrih praks v Sloveniji.

Sejem Otroški bazar

Predstavniki Zagovornika so na razstavnem prostoru v okviru Otroškega bazarja, ki je potekal med 9. in 11. septembrom 2022, informirali, svetovali, ozaveščali in predstavljali delo organa. Poudarek je bil na možnostih varstva pred diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine starosti. Udeležencem so bile na voljo zloženke s predstavitvijo Zagovornika, obrazec za obravnavo diskriminacije, posebna poročila in letno poročilo Zagovornika. Predstavniki Zagovornika so na razstavnem prostoru z otroki izdelovali broške s slogani za enako obravnavo in varstvo pred diskriminacijo.

Na Otroškem bazarju so otroci pravico do enake obravnave in enakih možnosti spoznavali preko igre, starši pa v pogovorih s svetovalci Zagovornika.

Festival za tretje življenjsko obdobje

Predstavniki Zagovornika so na razstavnem prostoru Festivala za tretje življenjsko obdobje, ki je potekal od 27. do 29. septembra 2022 v Ljubljani, informirali, svetovali, ozaveščali in predstavljali delo organa s področja osebne okoliščine starosti.

Predstavnika Zagovornika sta se v okviru strokovnih programov festivala kot govorca udeležila dveh okroglih miz. Prvi je sodeloval na okrogli mizi »Kako izboljšati bivalne pogoje starejših s poudarkom na vgradnji dvigal?«. Cilj okrogle mize je bil povezati vse odgovorne, ki lahko s svojimi odločitvami in delovanjem prispevajo k debirokratizaciji postopkov za vgradnjo dvigal v več etažne stavbe. Predstavnik Zagovornika je predstavil priporočila, ki jih je v preteklosti podal ob sprejemu novele Stanovanjskega zakona.

Drugi predstavnik Zagovornika je sodeloval na okrogli mizi »Celostna oskrba starejših – zakonodaja in potrebne spremembe«. V prispevku o priporočilih Zagovornika glede dolgotrajne oskrbe starejših je poudaril zavezo za enako obravnavanje vseh: uporabnikov dolgotrajne oskrbe, njihovih svojcev in bližnjih, zaposlenih pri izvajalcih storitev dolgotrajne oskrbe in tistih, ki bodo morda postali uporabniki storitev dolgotrajne oskrbe. Ljudem mora biti razumljivo, kaj točno pravica do dolgotrajne oskrbe vsebuje, kakšni so pogoji zanjo in kako se jo zavaruje, če bi bila kršena. Vsi bi morali imeti do dolgotrajne oskrbe enak dostop ter možnost izbire med storitvami. Tudi starejši imajo pravico do neodvisnega življenja, zato je ključna povezava s storitvami vključevanja v skupnost, tudi z zagotavljanjem podpornega odločanja. Finančni vidiki ne smejo biti ključno merilo, ki bi krojilo vsebino pravice.

Predstavnik Zagovornika je na festivalu spremljal tudi ostale strokovne programe, na katerih so sodelovali strokovnjaki s področja razvoja medicinske znanosti ter s področja socialnega dela in pomoči ter nege na domu.

Ekipa Zagovornika je na Festivalu za tretje življenjsko obdobje obiskovalkam in obiskovalcem predstavila delo in pristojnosti Zagovornika na področju varstva pred diskriminacijo starejših.

Zagovornik v letu 2022 končal z zastopanjem stranke v sodnem postopku zaradi osebne okoliščine starosti

Zagovornik je v letu 2022 nadaljeval z zastopanjem stranke v sodnem postopku zaradi diskriminacije na podlagi starosti. Tožba Zagovornika je bila vložena 3. oktobra 2019 pred Okrajnim sodiščem v Ljubljani proti Društvu kolesarskih sodnikov Slovenije, ki tožniku ni več dopustilo sojenja na tekmovanjih zaradi dopolnjene starosti 70 let. V tožbi je Zagovornik zatrjeval neposredno diskriminacijo zaradi starosti ter zahteval prenehanje diskriminacije (na način spremembe statuta in izdaje licence za kolesarskega sodnika), nadomestilo zaradi diskriminacije in objavo sodbe v medijih.

Okrajno sodišče v Ljubljani je v zadevi izdalo sodbo št. IV P 1366/2019 z dne 8. 10. 2021, v kateri je potrdilo diskriminacijo zaradi starosti. Dosojena je bila odškodnina 2.000 evrov in opravičilo kršitelja v medijih. Sodišče sicer ni ugodilo zahtevi iz tožbe, da mora društvo spremeniti svoj statut tako, da ne bi bil več diskriminatoren. Ta del je sodišče zavrglo, saj je ocenilo, da kolesarski sodnik in Zagovornik v tem konkretnem sodnem postopku ne moreta zahtevati spremembe avtonomnega akta osebe zasebnega prava, čeprav je diskriminatoren. Kolesarski sodnik se s to ugotovitvijo sodišča ni strinjal in je s pomočjo Zagovornika proti temu delu sodbe vložil pritožbo.

Višje sodišče v Ljubljani je v izdani sodbi št. I Cp 616/2022 z dne 28. 6. 2022 zavrnilo pritožbi tožeče in tožene stranke in potrdilo sodbo prve stopnje. Stranka postopka se je po odločitvi pritožbenga sodišča odločila za vložitev predloga za dopustitev revizije na Vrhovno sodišče, za kar je stranka pooblastila odvetniško pisarno. Vrhovno sodišče je s Sklepom št. II DoR 370/2022 z dne 15. 12. 2022 predlog zavrnilo. Zagovornik se je s stranko po prejemu sklepa Vrhovnega sodišča dogovoril o zaključku zastopanja na sodišču.

8 SPOLNA USMERJENOST, SPOLNA IDENTITETA IN SPOLNI IZRAZ

- 8.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 8.2 Priporočila Zagovornika
- 8.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 8.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 8.5 Izobraževanje in ozaveščanje

8.1 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza

Zagovornik v letu 2022 ni izvedel ocen diskriminatornosti predpisov glede osebnih okoliščin spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza.

8.2 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza

Družinski zakonik (DZ, EPA 190 - IX) (naslovljeno na DZ)

Priporočilo (001-8/2022/3):

1. MDDSZ naj sprejme Predlog zakona o spremembah Družinskega zakonika (DZ-B). ●

Postopki pravnega priznanja spola za transspolne ljudi¹²

Priporočilo (0709-14/2021/310):

1. MJU naj pripravi spremembo Uredbe o upravnem poslovanju, in sicer tako, da bo mogoče postopek spremembe imena urediti na kateri koli upravni enoti v Sloveniji. ●

¹² Na podlagi posebnega poročila Zagovornika Položaj transspolnih ljudi v postopkih medicinske potrditve spolne identitete in pravnega priznanja spola v Sloveniji. Dostopno na: https://www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2022/01/PP_Polozaj-transspolnih-ljudi-v-postopkih-medicinske-potrditve-spolne-identitete-in-pravnega-priznanja-spola-v-Sloveniji.pdf

8.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza

Domnevno diskriminatorne navedbe na predvolilnih plakatih

Zagovornik je prejel prijavo v zvezi s plakati kandidata na lokalnih volitvah, ki so izražali potrebo po »zaščiti otrok pred LGBT posvojitvami« in pred »LGBT ideologijo v vrtcih in šolah«. Predlagatelj je navedel, da je kandidat z navedenimi izjavami širil spolno razlikovalne pozive in napeljeval ter ščuval k sovraštvu in diskriminaciji. Opozoril je na odločitev Ustavnega sodišča, da prepoved posvojitve otrok za istospolne partnerje pomeni nedopustno diskriminacijo. Šlo je za kandidata za župana mestne občine, ki v primeru, če bi bil izvoljen, po svoji funkciji ne bi imel formalne možnosti vpliva na predpise, ki veljajo na državni ravni ali na odločitve Ustavnega sodišča, ki je priznalo pravice do posvojitve in zakonske zveze istospolnim parom. Prav tako župan po svoji funkciji nima možnosti vpliva na državni učni načrt, ki opredeljuje vsebino poučevanja učencev osnovnih šol o različnih oblikah družine in različnih pojavih v družbi. Le če bi besedilo na plakatu nedvoumno in jasno pozivalo k odrekanju ali omejevanju pravic ali svoboščin določeni skupini posameznikov na podlagi njihovih osebnih okoliščin in ne samo »k zaščiti pred«, bi lahko govorili o pozivanju k diskriminaciji iz 10. člena ZVarD. Vendar v konkretnem primeru o možnosti konkretnih kršitev teh pravic še ni mogoče govoriti. Ni bilo izkazano, da bi objave na plakatih sploh lahko imele kakršne koli posledice na zakonodajo ali učne načrte. Glede na navedeno Zagovornik postopka ugotavljanja diskriminacije ni uvedel. (Predlog za neuvedbo postopka po uradni dolžnosti št. 0702-215/2022/2 z dne 14. 12. 2022).

8.4 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza

! Zavrnitev objave oglasa z LGBTIQ+ vsebino na javnem prevozu

Zagovornik je prejel pisanje društva, ki stremi k opolnomočenju LGBTIQ+ posameznikov in skupnosti. Predstavniki društva so navedli, da so z namenom oglaševanja na avtobusih ponudniku oglaševanja, s katerim so v preteklosti že sodelovali, poslali oglas, ki ga je podjetje zavrnilo zaradi tveganja, da bi povzročil izrazitejšo polarizacijo med uporabniki javnega prevoza. Zagovornik je društvu predlagal, da v primeru, če še želi sodelovati z dotičnim ponudnikom oglaševanja, oglas popravi tako, da bo vsebina skladna s splošnimi pogoji poslovanja tega oglaševalskega podjetja. Če pa meni, da je podjetje ravnalo diskriminatorno, naj odda predlog za obravnavo diskriminacije. ZVarD namreč pred diskriminacijo varuje tudi društva in druge pravne osebe, če se osebne okoliščine, ki bi lahko bile podlaga za diskriminacijo, po vsebini nanašajo na te pravne osebe. Društvo predloga za obravnavo diskriminacije ni vložilo ([0702-22/2022](#)).

! Diskriminacija na upravni enoti v postopku spremembe imena

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je želela na upravni enoti spremeniti ime. Uslužbenka upravne enote je to zavrnila z obrazložitvijo, da mora stranka najprej spremeniti spol, nato šele ime. Na podlagi Zakona o osebnem imenu lahko ime spremeni vsak državljan, ki je popolno poslovno sposoben. Edini zadržek je, če je bil posameznik pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, dokler kazen ni izvršena ali dokler traja preizkusna doba ali pravne posledice obsodbe. Zagovornik je stranki svetoval, naj formalno vloži zahtevek za spremembo osebnega imena, saj je o tem upravni organ dolžan odločiti z odločbo, zoper katero je možno pravno sredstvo. Svetoval ji je, naj se v primeru ponovnih težav znova obrne na Zagovornika, ki ji bo svetoval pri uveljavljanju pravic znotraj tega postopka. Stranka se na Zagovornika ni ponovno obrnila ([0702-139/2022](#)).

Pozivanje k diskriminaciji in nadlegovanje v vprašalniku politične stranke

Zagovornik je prejel dopis društva, ki je menilo, da je politična stranka z vprašalnikom, ki ga je poslala gospodinjstvom, kršila prepoved diskriminacije, saj je bilo v njem tudi vprašanje »Ali menite, da je šola primeren prostor za promocijo vrednot LGBT?«. Društvo je v tem prepoznalo pozivanje k diskriminaciji in nadlegovanje. Zagovornik je zaprosil za dopolnitev prijave in pozval, da se v društvu opredelijo do nekaterih vprašanj, s pomočjo katerih bo lahko Zagovornik primer ustrezno obravnaval. Dodal je, da bo v primeru, če bo vodil postopek ugotavljanja diskriminacije, vprašalnik presojal tudi z vidika svobode izražanja, ki je posebej varovana človekova pravica, tako po 39. členu Ustave kot tudi 10. členu EKČP. Društvo se na zaprosilo Zagovornika ni odzvalo (0702-44/2022).

Vprašanje o primernem nazivanju strank v postopkih pravnega priznanja spola

Na Zagovornika se je obrnila posameznica z upravne enote s prošnjo za mnenje glede najbolj primerne obravnave strank v postopkih spremembe označevalca na osebnih dokumentih (oznake za spol in enotne matične številke občana). Zagovornik je pošiljateljici predlagal, da v primerih, ko so seznanjeni s podatkom in je jasno, katere zaimke oseba uporablja zase in s katerimi zaimki si želi biti naslovljena, v pisnih in ustnih postopkih to odločitev stranke spoštujejo, ne glede na to, kateri spol je bil stranki postopka pripisan ob rojstvu. Druga, bolj nevtralna možnost v pisnih izdelkih pa je uporaba nevtralne oblike, bodisi z uporabo poševnice (rojen/a) bodisi z uporabo podčrtaja (rojen_a) (0702-77/2022).

Zločin iz sovraštva

Na Zagovornika se je obrnila stranka v zvezi z verbalnim in kasneje tudi fizičnim napadom na pripadnika LGBTIQ+ skupnosti. Povedala je, da je bil dogodek že prijavljen policiji. Zagovornik je stranki predlagal, da se, če še ni bila evidentirana kot priča, še sama javi policiji in opiše okoliščine napada. Predlagal ji je tudi, da o dogodku obvesti katero od nevladnih organizacij, ki delujejo na področju zagotavljanja enake obravnave in drugih pravic pripadnikov LGBTIQ+ skupnosti (0702-88/2022).

Domnevno javno spodbujanje sovraštva na prireditvi in v medijih

Zagovornika je stranka prosila, naj preveri, ali je organizator določene prireditve javno spodbujal ali razpihoval sovraštvo, nasilje ali nestrpnost, ki temelji na spolu in spolni usmerjenosti, ko je v medijih in na prireditvi javno govoril in agitiral za referendum proti odločitvi Ustavnega sodišča, da se istospolni pari lahko poročijo in posvojijo otroka. Zagovornik je pojasnil, da samo dejstvo, da posameznik ljudi poziva k zbiranju podpisov za zakonodajni referendum (ne glede na to, da vsebina nasprotuje odločitvi Ustavnega sodišča), ne more pomeniti diskriminacije, saj lahko pobudo za vložitev zahteve za razpis referenduma da vsak volivec, politična stranka ali drugo združenje državljanov. O dopustnosti razpisa referenduma pa se odloča posebej. Ocenil je tudi, da javno govorjenje in agitiranje za referendum proti odločitvi Ustavnega sodišča ne izpolnjuje pogojev po prvem odstavku 10. člena ZVarD, ki opredeljuje pozivanje k diskriminaciji kot spodbujanja drugih oseb k dejanjem, katerih posledica je bila, je, ali bi lahko bila diskriminacija (0702-174/2022).

Kritičen odziv ravnateljice zaradi udeležbe učiteljice na izobraževanju o LGBTIQ+ temah

Zagovornik je prejel sporočilo posameznice, v katerem je zapisala, da dela na eni izmed osnovnih šol kot spremljevalka učenke s posebnimi potrebami. Povedala je, da se je razredničarka razreda, v katerem je učenka, ki jo spremlja, prijavila na izobraževanje o LGBTIQ+ temah v šoli, zaradi česar je bila grobo ošteta s strani ravnateljice, ki je dejala, da ona takih tem v šoli ne dovoljuje. Zagovornik je pojasnil, da gre lahko v primeru, da se zaradi stališč ravnateljice v takšnem okolju počuti ogroženo, za nadlegovanje. V tem primeru mora pošiljateljica o svojem nelagodju opozoriti domnevno kršiteljico, da s takšnimi izjavami oziroma dejanji preneha. Zagovornik je pošiljateljici tudi neobvezno pojasnil, da se lahko zaradi zavrnitve udeležbe na izobraževanju na Zagovornika obrne tudi razredničarka razreda (**0702-185/2022**).

8.5 Izobraževanje in ozaveščanje glede osebne okoliščine spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza

Predstavitve priporočil na področju preprečevanja diskriminacije in neenakosti

Predstavnica Zagovornika se je 30. marca 2022 udeležila spletne predstavitve priporočil mladim na področju preprečevanja diskriminacije in neenakosti, v organizaciji kolektiva Rdeče zore. Priporočila so nastala v okviru evropskega projekta na podlagi spletnega vprašalnika, v katerem so predvsem mlade ženske in LGBTIQ+ osebe odgovarjale na vprašanja o zaznanih stereotipih in neenakosti med spoli, o pravicah ranljivih družbenih skupin in mladim z manj priložnostmi. Priporočila se nanašajo na področja predstavljanja v medijih in sovražnega govora, področja dela in zaposlovanja ter področja dela javnih institucij. Predstavnica Zagovornika je predstavila pristojnosti Zagovornika in možnosti za pomoč osebam, ki menijo, da so bile diskriminirane.

Okrogli mizi Zagovornika o položaju interspolnih ljudi v medicinskih postopkih in položaju transspolnih ljudi v medicinskih in upravnih postopkih

Zagovornik je 6. oktobra 2022 v Ljubljani v Hiši EU organiziral dve okrogli mizi, ki sta bili namenjeni obravnavi položaja interspolnih ljudi v medicinskih postopkih in transspolnih ljudi v postopkih pravnega priznanja spola in medicinske potrditve spolne identitete. Izhodišče za razpravo so bila priporočila, ki jih je Zagovornik pristojnim organom izdal v okviru posebnih poročil. Zagovornik je priporočila oblikoval na podlagi usmeritev različnih evropskih in mednarodnih organizacij, kot so Svet Evrope, Evropski parlament, Evropska komisija in Organizacija združenih narodov. Pri pripravi priporočil je izhajal tudi iz informacij, pridobljenih s poizvedbami pri vrsti pristojnih organov in organizacij, kot so: ministrstva, zdravstvene ustanove, upravne enote, zastopniki pravic pacientov in organizacije civilne družbe. Na dogodku so sodelovali predstavniki ministrstev, zdravstvenih ustanov, varuha človekovih pravic in predstavniki civilne družbe.

Na okrogli mizi o položaju transspolnih ljudi v medicinskih in upravnih postopkih so sodelovali (od leve proti desni): Jure Trbič, državni sekretar na ministrstvu za javno upravo, dr. Polona Mozetič, sekretarka v kabinetu ministrice za notranje zadeve, moderatorka Jelena Aleksić, vodja oddelka pri Zagovorniku, Helena Valas, vodja sektorja na ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter dr. Ivan Eržen, strokovni direktor Nacionalnega inštituta za javno zdravje.

Na okrogli mizi o položaju interspolnih ljudi v medicinskih postopkih so sodelovali (z leve proti desni): Jerneja Turin s Centra za človekove pravice, ki deluje v okviru Varuha človekovih pravic, mag. Gorazd Kavšek, predstojnik Kliničnega oddelka za perinatologijo UKC Ljubljana, moderatorka Jelena Aleksić, vodja oddelka pri Zagovorniku, Aleš Ojsteršek, vodja Sektorja za razvoj izobraževanje na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport ter Mojca Kraševc, sekretarka v Direktoratu za upravno notranje zadeve na Ministrstvu za notranje zadeve.

Okrogla miza na področju zdravstvene oskrbe transspolnih ljudi v postopkih medicinske potrditve spola

Predstavnica Zagovornika je sodelovala na okrogli mizi z naslovom TransMisija IX: deopatologizirajte nas!, ki je potekala 15. novembra 2022 in jo je organiziral Zavod za podporo in zavezanost Transspolnih oseb Transfeministična iniciativa transakcija – TransAkcija. Ključna tema okrogle mize je bila trenutno stanje na področju zdravstvene oskrbe transspolnih ljudi, ki so v postopkih medicinske potrditve spola. To temo je Zagovornik obravnaval v svojem posebnem poročilu »Položaj transspolnih ljudi v postopkih medicinske potrditve spolne identitete in pravnega priznanja spola v Sloveniji«. Predstavnica Zagovornika je predstavila priporočila Zagovornika, ki jih je v okviru posebnega poročila izdal pristojnim in se nanašajo na postopke medicinske potrditve spolne identitete. Podrobneje je pojasnila Zagovornikove ugotovitve glede vprašanja t. i. deopatologizacije. Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) je maja 2019 sprejela novo revizijo mednarodne klasifikacije bolezni MKB-11. Ta je transspolnost umaknila s seznama duševnih bolezni. Zagovornik je med drugim Nacionalnemu inštitutu za javno zdravje že priporočil, da čim prej uveljavi omenjeno novo klasifikacijo. Predstavniki Nacionalnega inštituta za javno zdravje je pojasnil, zakaj je postopek uveljavitve 11. revizije Mednarodne klasifikacije bolezni tako dolgotrajen. Kljub temu pa bodo Zagovornikovo priporočilo, da čim prej uveljavijo novo klasifikacijo, skušali v prakso prenesti do konca leta. Pri tem se bodo povezali z Interdisciplinarnim konzilijem za potrditev spolne identitete.

9 DRUŽBENI POLOŽAJ

- 9.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 9.2 Priporočila Zagovornika
- 9.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 9.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 9.5 Izobraževanje in ozaveščanje

9.1 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine družbenega položaja

Zagovornik v letu 2022 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine družbenega položaja.

9.2 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine družbenega položaja

Zakon o urejanju trga dela (ZUTD, EPA 2547 - VIII)

Priporočila (0709-29/2021/3):

1. Podrobno naj se analizira in pojasni vse namene, cilje in predvsem učinke dodanega 13.a člena glede spremembe t. i. primerne zaposlitve. Obrazloži naj se sorazmernost predlaganega ukrepa v razmerju do pravic delavcev oziroma brezposelnih ter v okviru ostalih funkcij države pri urejanju trga dela. ●
2. Glede predlagane spremembe zakonske določbe, po kateri bi se obdobje vključenosti v program javnih del podaljšalo z do dveh na največ štiri leta, naj se v obrazložitev predloga vključi ocena učinka na položaj dolgotrajno brezposelnih oseb, vključenih v program javnih del, zlasti z vidika zagotavljanja njihovih enakih možnosti pri dostopu do redne zaposlitve. ●
3. Utemelji naj se sorazmernost predlaganega 9. člena, ki na novo ureja, da pritožba zoper odločbo glede prenehanja vodenja v evidenci brezposelnih oseb ne zadrži izvršitve. ●

9.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine družbenega položaja

Zagovornik v letu 2022 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine družbenega položaja.

9.4 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine družbenega položaja

Domnevno diskriminatorna obravnava zapornice na zdravniškem pregledu

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je navedla, da je bila zaradi svojega statusa zapornice diskriminatorno obravnavana na zdravniškem pregledu. Zdravnica je na izvidu ob njenem imenu in priimku zapisala, da je »zapornica«. Zagovornik je stranki pojasnil, da v tem primeru ni mogoče govoriti o diskriminaciji, saj stranka na podlagi zdravniškega zapisa v izvidu ni bila deležna slabše zdravstvene oskrbe, vsako nespoštljivo ali nepravilno ravnanje pa še ne predstavlja diskriminacije po ZVarD. Stranki je svetoval, kako in kam lahko poda zahtevek za popravilo izvida. Ista stranka je Zagovorniku prijavila domnevno diskriminacijo tudi pri odvzemu krvi za laboratorijske analize, ko naj bi ji kri želeli odvzeti na hodniku pred ambulanto. Tega ni dovolila, zato so ji kri odvzeli v ambulanti. Ker pa se je zaradi tega dogodka, ki se ji je po njenem mnenju zgodil samo zato, ker ima status zaprte osebe, počutila ponižano, je prosila za svetovanje, ali je upravičena do opravičila. Zagovornik je ugotovil, da so roki za podajo zahteve za obravnavo kršitve pacientovih pravic, predvideni v Zakonu o pacientovih pravicah, potekli. Je pa stranko napotil na določbe Kodeksa etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije, ki vse izvajalce zdravstvene nege in oskrbe zavezuje k humanemu, strokovnemu in odgovornemu ravnanju, o čemer na podlagi prijave odloča Častno razsodišče Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije ([0702-170/2022](#)).

9.5 Izobraževanje in ozaveščanje glede osebne okoliščine družbenega položaja

Zagovornik je v letu 2022 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih izpostavljal položaj posameznih ranljivih skupin in predstavljal specifične osebne okoliščine.

10 PREMOŽENJSKO STANJE

- 10.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 10.2 Priporočila Zagovornika
- 10.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 10.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 10.5 Izobraževanje in ozaveščanje

10.1 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine premoženjskega stanja

! **Zakon o mednarodni zaščiti je po oceni Zagovornika diskriminatoren do beguncev s slabšim premoženjskim stanjem**

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o mednarodni zaščiti (ZMZ-1A) je po oceni Zagovornika diskriminatoren do beguncev s slabšim premoženjskim stanjem, ker določa možnost razrešitve svetovalcev za begunce, kadar bi se izkazalo, da pristojnim organom niso razkrili podatkov, ki bi njihovim strankam lahko škodili. Zaradi te ureditve iz 9. člena Zakona o mednarodni zaščiti je pravica do učinkovitega pravnega varstva v pritožbenih postopkih zagotovljena le prosilcem za mednarodno zaščito, ki si lahko plačajo odvetniške storitve. Ureditev tako po oceni Zagovornika povzroča neupravičeno slabšo obravnavo prosilcev za mednarodno zaščito na podlagi njihovega premoženjskega stanja. Zagovornik je MNZ priporočil odpravo diskriminacije s spremembo predpisa ([050-21/2021/13](#)).

! **Solidarnostni dodatek za odpravo posledic energetske revščine iz aprila 2022 po oceni Zagovornika ni v skladu z 18. členom ZVarD**

Zagovornik je ocenil, da Zakon o nujnih ukrepih za omilitev posledic zaradi vpliva visokih cen energentov (ZUOPVCE), na podlagi katerega so upravičenci aprila 2022 prejeli 150 evrov enkratnega solidarnostnega dodatka za omilitev posledic energetske revščine, ni v skladu z določbami o posebnih ukrepih po 18. členu ZVarD. V oceni je opozoril, da je treba pri sprejemanju ukrepov, s katerimi naj bi odpravili manj ugoden položaj oseb z določeno osebno okoliščino v primerjavi z drugimi, ki te osebne okoliščine nimajo, utemeljiti, zakaj je nekdo deležen privilegirane obravnave. Ocenjevani zakon teh podlag ni imel, sredstva pa so zato prejeli tudi tisti, ki jih niso potrebovali, prejeli pa jih niso vsi tisti, ki bi jih glede na njihove osebe okoliščine premoženjskega stanja in življenja v energetske revnih gospodinjstvih morali. Vladi je priporočil, naj v prihodnje pri podobnih ukrepih z analizami utemelji kategorije upravičencev do dodatkov ([050-10/2022/6](#) – ocena, [050-7/2022](#), [050-8/2022](#)).

! Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti, ki določa prejemnike digitalnih bonov '22, po oceni Zagovornika ni diskriminatoren, vendar pa spodbujevalni ukrep dodelitve bona '22 ne izpolnjuje vseh pogojev po ZVarD

Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDV), ki določa prejemnike digitalnih bonov '22, po oceni Zagovornika ni diskriminatoren, vendar pa dodelitev bona '22 ne izpolnjuje vseh pogojev po ZvarD. Zagovornik je ocenil, da različna ureditev pridobitve bona '22 za starejše od 55 let in za šolajoče ne pomeni diskriminatornosti predpisa zaradi starosti, saj skupini nista v primerljivem položaju. Zagovornik je nato ocenil še, da splošna določba, da so do denarne ugodnosti v višini 150 evrov upravičene vse osebe, stare 55 let ali več, ne glede na dejansko potrebo po izobraževanju za dvig digitalne pismenosti in ne glede na premoženjsko stanje, zaradi omejenega števila mest na tečajih ni ustrezna za doseganje zadanih ciljev. Denarno subvencijo za nakup računalniške opreme bi bilo smiselno dodeliti posameznikom, ki denarno pomoč dejansko potrebujejo zaradi slabega premoženjskega stanja. Slednje velja za obe skupini upravičencev, tako starejše od 55 let kot tudi učence, dijake in študente. Zagovornik je Vladi priporočil, naj pri spremembah ZSDV upošteva načelo enakosti in v skladu z 18. členom ZVarD utemelji kategorije upravičencev do ugodnosti na izvedenih analizah ter pri določanju kategorij upravičencev upošteva njihovo premoženjsko stanje in dejanske digitalne kompetence. Poleg tega naj pri izvedbi zakona zagotovi regijsko enakomerno dostopnost do usposabljanj (050-13/2022/11).

Zakon o volitvah v državni zbor z ureditvijo volitev za zdomce, ki določa, da stroške pošiljanja glasovnice krijejo sami, po oceni Zagovornika ni diskriminatoren

Država je z zakonsko ureditvijo glasovanja po pošti omogočila, da je splošna volilna pravica omogočena kar najširšemu krogu volilnih upravičencev. S to izjemo od zakonsko določenega načela osebne glasovanja je država še dodatno povečala legitimnost volitev. Položaji volivcev v tujini, ki glasujejo po pošti, in volivcev v Sloveniji, ki glasujejo po pošti, so primerljivi, zakonodajalec pa za nobeno od teh dveh skupin ni uvedel povračila poštnih stroškov glasovanja. Oba položaja je v tem smislu uredil enako. Zagovornik je nadalje ugotovil, da so stroški glasovanja po pošti iz tujine zaradi večjih razdalj lahko večji od stroškov glasovanja po pošti v Sloveniji ter da jih volivci s šibkejšim premoženjskim stanjem težje plačajo kot premožnejši volivci, iz Slovenije pa so odsotni oboji, zato premoženjskega stanja ni mogel šteti kot relevantno osebno okoliščino v tem primeru. Ker so ljudje odsotni iz Slovenije iz najrazličnejših razlogov, Zagovornik v obravnavanem primeru tudi kraja bivanja ne more šteti za osebno okoliščino, na podlagi katere bi zaradi obveznosti plačila stroška pošiljanja volilnega gradiva prihajalo do diskriminacije. Glede na vse navedeno je Zagovornik ocenil, da dejstvo, da stroške pošiljanja volivnega gradiva v primeru glasovanja po pošti iz tujine glede na Zakon o volitvah v državni zbor (ZVDZ) nosi volivec, ni diskriminacija (050-9/2022/9).

10.2 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine premoženjskega stanja

Zakon o nujnih ukrepih za omilitev posledic zaradi vpliva visokih cen energentov (ZUOPVCE)¹³ (naslovljeno na vlado)

Priporočilo (050-10/2022/7):

1. Vlada naj zakon spremeni tako, da se pri sprejemanju ukrepov, s katerimi se naslavlja odprava posledic energetske revščine, utemelji kategorije upravičencev do dodatkov na izvedenih analizah ter pri določanju kategorij upravičencev upošteva njihovo premoženjsko stanje ter dejansko nezmožnost zagotavljanja osnovnih energetskih potreb. ●

Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDV)¹⁴

Priporočilo (050-13/2022/12):

1. Vlada naj zakon spremeni tako, da upošteva načelo enakosti; da v skladu z 18. členom ZVarD utemelji kategorije upravičencev do ugodnosti na izvedenih analizah ter da pri določanju kategorij upravičencev upošteva njihovo premoženjsko stanje in dejanske digitalne kompetence. Poleg tega naj pri izvedbi zakona zagotovi regijsko enakomerno dostopnost do usposabljanj. ●

Zakon o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre, EPA 2546 - VIII)

Priporočilo (0070-1/2022/1):

1. Vključi naj se celovita presoja učinkov na enakopravnost, enake možnosti in enako obravnavo v okviru načrtovanja ukrepov, ki zaostrujejo pogoj za uživanje denarne socialne pomoči. ●

Zakon o mednarodni zaščiti (ZMZ-1)¹⁵

Priporočilo (050-21/2021/14):

1. MNZ naj spremeni šesto alinejo desetega odstavka 9. člena zakona tako, da odpravi razlog za razrešitev svetovalcev za begunce, če ti razpolagajo s podatki, ki bi lahko bili v škodo prosilca v postopku mednarodne zaščite, a jih ne razkrijejo pristojnemu organu. ●

¹³ Zakon o nujnih ukrepih za omilitev posledic zaradi vpliva visokih cen energentov (Uradni list RS, št. 29/22). Priporočilo je bilo naslovljeno na Vlado Republike Slovenije.

¹⁴ Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti (Uradni list RS, št. 35/22).

¹⁵ Zakon o mednarodni zaščiti (Uradni list RS, št. 16/17 – UPB in 54/21).

10.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine premoženjskega stanja

Pogojevanje nekaterih popustov z uporabo mobilne aplikacije ni diskriminacija

Zagovornik načela enakosti je ugotovil, da trgovsko podjetje ni diskriminiralo strank na podlagi njihovih osebnih okoliščin starosti, invalidnosti in premoženjskega stanja, ko je upravičenost do določenih popustov vezalo na uporabo posebne aplikacije za pametne telefone. Uvedeni način poslovanja je po oceni Zagovornika ustrezen in edini možen za prilagoditev ponudbe posameznemu potrošniku, kar je legitimen cilj trgovskega podjetja. (Odločba št. **0700-28/2022/12** z dne 17. 11. 2022).

10.4 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine premoženjskega stanja

Zagovornik v letu 2022 ni obravnaval primerov svetovanj zaradi osebne okoliščine premoženjskega stanja.

10.5 Izobraževanje in ozaveščanje glede osebne okoliščine premoženjskega stanja

Zagovornik je v letu 2022 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih izpostavljal položaj posameznih ranljivih skupin in predstavljal specifične osebne okoliščine.

11 IZOBRAZBA

- 11.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 11.2 Priporočila Zagovornika
- 11.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 11.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 11.5 Izobraževanje in ozaveščanje

11.1 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine izobrazbe

Zahteva po zvišanju izobrazbe za opravljanje dela v javnem sektorju ni diskriminacija

Zagovornik je prejel pobudo za oceno diskriminatornosti Zakona o urejanju trga dela (ZUTD), ki v 189. členu nalaga, da morajo tisti, ki imajo ob uveljavitvi zakona (1. 1. 2011) raven izobrazbe 6/2, ne glede na delovno dobo v petih letih od uveljavitve zakona, pridobiti še 7. stopnjo izobrazbe. Po drugi strani pa morajo tisti, ki imajo 6. stopnjo izobrazbe, ob pogoju 15 let delovne dobe, pridobiti le raven izobrazbe 6/2. Zagovornik je ugotovil, da ureditev izhaja iz prehodne določbe 189. člena, ki je bil sprejet za ureditev položaja uslužbencev, ki po uveljavitvi novele zakona niso imeli ustrezne ravni izobrazbe za opravljanje svojega dela. Zagovornik je ugotovil, da dosežena stopnja izobrazbe, ki se zahteva za določeno delovno mesto, ni osebna okoliščina v smislu ZVarD, saj lahko posameznik stopnjo zahtevane izobrazbe doseže z nadaljnjim izobraževanjem, pri čemer je bilo za to predvideno tudi dovolj dolgo časovno obdobje. ZUTD je torej za obe kategoriji uslužbencev zahteval, da sta zvišali svojo izhodiščno stopnjo izobrazbe vsaj za eno stopnjo. Iz 189. člena ZUTD tako ne izhaja, da bi bil razlog za domnevno slabšo obravnavo katera od osebnih okoliščin, ki so varovane po ZVarD. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti zakona ni izvedel ([050-1/2022/2](#)).

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

57. člen Ustave Republike Slovenije
(izobrazba in šolanje)

Izobraževanje je svobodno.

Osnovnošolsko izobraževanje je obvezno in se financira iz javnih sredstev.

Država ustvarja možnosti, da si državljani lahko pridobijo ustrezno izobrazbo.

11.2 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine izobrazbe

Zakon o urejanju trga dela (ZUTD, EPA 2547 - VIII)

Priporočilo (**0709-29/2021/3**):

1. Odpravi naj se razlikovanje glede na doseženo raven izobrazbe pri upravičenosti do spodbude za zaposlovanje iz 66.a člena zakona. ●

11.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine izobrazbe

Zagovornik v letu 2022 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine izobrazbe.

11.4 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine izobrazbe

Zagovornik v letu 2022 ni obravnaval primerov svetovanj zaradi osebne okoliščine izobrazbe.

11.5 Izobraževanje in ozaveščanje glede osebne okoliščine izobrazbe

Zagovornik je v letu 2022 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih izpostavljala položaj posameznih ranljivih skupin in predstavljala specifične osebne okoliščine.

12 ZDRAVSTVENO STANJE

- 12.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 12.2 Priporočila Zagovornika
- 12.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 12.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 12.5 Izobraževanje in ozaveščanje

12.1 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine zdravstvenega stanja

Zagovornik v letu 2022 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine zdravstvenega stanja.

12.2 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine zdravstvenega stanja

Zagovornik v letu 2022 ni izdal priporočil glede osebne okoliščine zdravstvenega stanja.

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

51. člen Ustave Republike Slovenije
(pravica do zdravstvenega varstva)

Vsakdo ima pravico do zdravstvenega varstva pod pogoji, ki jih določa zakon.
Zakon določa pravice do zdravstvenega varstva iz javnih sredstev.
Nikogar ni mogoče prisiliti k zdravljenju, razen v primerih, ki jih določa zakon.

12.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine zdravstvenega stanja

! Božičnica, vezana na prisotnost delavca na delovnem mestu, pomeni diskriminacijo zaradi zdravstvenega stanja

Zagovornik je leta 2022 v več primerih ugotovil diskriminacijo pri izplačevanju poslovne uspešnosti oziroma božičnice, ko so delodajalci kot merilo za način izračuna božičnice upoštevali odsotnost z dela zaradi zdravstvenega stanja (bolniškega staleža) ali starševstva (materinski ali očetovski dopust, dopust za nego otroka). V teh primerih so delodajalci izplačilo znižali za tiste zaposlene, ki so bili na bolniškem ali starševskem dopustu. V primerih je Zagovornik ugotovil bodisi posredno bodisi neposredno diskriminacijo, odvisno od tega, kako so bila merila za izračun izplačila določena. Če so se merila neposredno nanašala na bolniško ali starševsko odsotnost, je ugotovil neposredno diskriminacijo. Če so bila na videz nevtralna, glede na osebne okoliščine zaposlenega in so se nanašala na odsotnost na splošno, je ugotovil posredno obliko diskriminacije. V enem primeru je podjetje diskriminatorno ureditev odpravilo že med samim postopkom, trije primeri pa so še v obravnavi pred Upravnim sodiščem. (Odločbe št. **0700-13/2022/11** z dne 30. 11. 2022, **0700-62/2021/14** z dne 29. 8. 2022, **0700-5/2021/9** z dne 31. 1. 2022, **0700-26/2021/18** z dne 7. 7. 2022).

12.4 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine zdravstvenega stanja

! Določanje meril za izplačilo božičnice

Zagovornik je opravil več svetovanj v zvezi z merili za določitev višine nagrade za poslovno uspešnost. Strankam je povedal, da je na to temo izdal več odločb. Pozval jih je, naj sum diskriminacije prijavijo in trditve podkrepijo s čim več dokazi. V letu 2022 je Zagovornik odprl številne postopke ugotavljanja diskriminacije pri božičnicah ([0702-307/2021](#), [0702-308/2021](#), [0702-309/2021](#), [0702-311/2021](#), [0702-315/2021](#), [0702-316/2021](#), [0702-319/2021](#), [0702-1/2022](#), [0702-4/2022](#), [0702-6/2022](#), [0702-10/2022](#), [0702-24/2022](#), [0702-67/2022](#), [0702-69/2022](#)).

Neodobritev zdravljenja v tujini na željo posameznika

Na Zagovornika se je obrnil posameznik z multiplo sklerozo. Navedel je, da je diskriminiran, ker mu niso odobrili zdravljenja v tujini. Pojasnil je, da zdravstveni sistem v Sloveniji nudi samo zdravljenje, ki v najboljšem primeru zgolj zavira napredovanje bolezni, bolezn pa ne zdravi. Slabšanje stanja ga je prisililo v iskanje zdravljenja v tujini. Rešitev je našel v presaditvi krvotvornih matičnih celic v Rusiji. Vložil je vlogo za odobritev zdravljenja v tujini, ki pa je bila zavrnjena, prav tako pritožba. Pristojni organ je v omenjenih odločbah zavzel stališče, da do zdravljenja v Rusiji ni upravičen, saj v Sloveniji niso bile izčrpane vse možnosti zdravljenja. Stranka meni, da sta odločbi nezakoniti in nepravilni ter kršita načelo enakosti. Pojasnjuje, da je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije svojo odločitev temeljil na dveh terciarnih ustanovah v Sloveniji, ki sta podali negativno mnenje na podlagi tega, da »še ni dovolj bolan«, da bi bil upravičen do edine učinkovite metode zdravljenja, ki jo znanost trenutno pozna. Zagovornik je stranki pojasnil, da je pristojen zgolj za ravnanja diskriminacije, torej ravnanja, pri katerih gre za vprašanje slabše obravnave posameznika zaradi določene osebne okoliščine. V konkretni zadevi ni razvidna diskriminatorna obravnava, temveč gre za vprašanje priznanja pravice do zdravljenja v tujini ([0702-303/2021](#)).

12.5 Izobraževanje in ozaveščanje glede osebne okoliščine zdravstvenega stanja

Oskrba oseb, ki živijo s hivom, v domovih starejših občanov

Predstavniki Zagovornika se je 16. junija 2022 kot eden izmed predavateljev udeležil izobraževanja zaposlenih v domovih starejših občanov in izvajalcev oskrbe na domu o obravnavi oseb, ki živijo s hivom. Izobraževanje je organiziralo Društvo Legebitra v sodelovanju z Nacionalnim inštitutom za javno zdravje. Sestavljeno je bilo iz medicinskih in nemedicinskih tem s področja zgodovine in sodobnih dosežkov zdravljenja oseb, ki živijo s hivom, kakovosti njihovega življenja, problemov stigmatizacije in diskriminacije ter varstva osebnih podatkov.

13 NOSEČNOST IN/ALI STARŠEVSTVO

- 13.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 13.2 Priporočila Zagovornika
- 13.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 13.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 13.5 Izobraževanje in ozaveščanje

13.1 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine nosečnosti in/ali starševstva

! Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je po oceni Zagovornika diskriminatoren do tistih zaposlenih, ki opravljajo dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno poklicno opravljati

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) je diskriminatoren do tistih zaposlenih, ki opravljajo dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno poklicno opravljati (npr. policisti). Mirovanje poklicnega zavarovanja jih v slabši položaj, v primerjavi z drugimi zaposlenimi, neupravičeno postavlja zaradi njihovih osebnih okoliščin starševstva, spola in invalidnosti. Zagovornik je MDDSZ priporočil spremembe ZPIZ-2 na način, da se iz zakona črta mirovanje poklicnega zavarovanja za dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno poklicno opravljati ([050-2/2018/22](#)).

Brezplačni vrtec za drugega otroka ni diskriminacija

Zagovornik je prejel pobudo za oceno diskriminatornosti novele Zakona o vrtcih (ZVrt-G), s katero je država ponovno uveljavila pravico do brezplačnega vrtca za drugega otroka, ko je drugi otrok v vrtcu hkrati s prvim otrokom. Pobudnik je vprašal, ali ni ureditev diskriminatorna do staršev, ki imajo več otrok, ki pa niso v vrtcu hkrati. Osebna okoliščina naj bi bila v zmožnosti staršev, da imajo drugega otroka v določenem časovnem obdobju po prvem. Zagovornik je ugotovil, da je eno od načel zakona »načelo izboljšanja finančne dostopnosti vrtcev za starše«. Pri oceni predpisa je treba med seboj primerjati družino, ki ima v vrtec, v določenem času vključenega enega otroka, in družino, ki ima v vrtec hkrati vključena dva otroka. Ti dve družini po oceni Zagovornika nista v primerljivem položaju, saj bi morala prva družina, če ne bi bila deležna ugodnosti, za dva otroka v vrtcu več let plačevati hkrati dvojni znesek, ki bi v vsem tem času znatno obremenjeval družinski proračun. Zagovornik je ugotovil, da predlagatelj primerja dva pravna položaja, ki med seboj v bistvenih elementih nista primerljiva, zato vprašanje ne sodi na področje varstva pred diskriminacijo. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti zakona ni izvedel ([050-3/2022/3](#)).

13.2 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine nosečnosti in/ali starševstva

Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1, EPA 2545 - VIII)

Priporočilo (0070-13/2021/4):

1. Utemeljijo naj se določbe, ki se nanašajo na področje prenosa Direktive (EU) 2019/1158 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev, točneje na očetovski dopust, predvsem v delu, ko uskladitev s to direktivo ni nujno potrebna. ●

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2)¹⁶

Priporočilo (050-2/2018/23):

1. MDDSZ naj zakon spremeni tako, da se iz enajstega odstavka 200. člena v zvezi z drugim odstavkom 211. člena črta mirovanje poklicnega zavarovanja za dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno poklicno opravljati. ●

¹⁶ Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2), Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 46/13 - ZIPRS 1314-A, 63/13 - ZIUPTDSV, 99/13 - ZSVarPre-C, 101/13 - ZIPRS1415, 111/13 - ZMEPIZ-1, 44/14, 85/14 - ZUJF-B, 95/14 - ZIUPTDSV-A, 97/14 - ZMEPIZ-1A, 95/14 - ZIPRS1415-C, 95/14 - ZUPPJS15, 95/14 - ZUJF-C, 31/15 - ZISDU-3, 90/15 - ZIUPTD, 90/15 - ZUPPJS16, 96/15 - ZIPRS1617, 102/15, 42/16 - odl. US, 80/16 - ZIPRS1718, 88/16 - ZUPPJS17, 40/17, 23/17, 75/17 - ZIUPTD-A, 65/17, 71/17 - ZIPRS1819, 28/19, 75/19 - ZIPRS2021, 75/19 - ZUPPJS2021, 75/19, 36/20 - ZIUJP, 49/20 - ZIUZEOP, 61/20 - ZIUZEOP-A, 139/20 - ZUPPJS2021-A, 139/20, 174/20 - ZIPRS2122, 189/20 - ZFR0, 15/21 - ZDUOP, 51/21, 74/21 - ZIPRS2122-A, 121/21.

13.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine nosečnosti in/ali starševstva

! Božičnica, vezana na prisotnost delavca na delovnem mestu, pomeni diskriminacijo zaradi nosečnosti ali starševstva

Zagovornik je leta 2022 v več primerih ugotovil diskriminacijo pri izplačevanju poslovne uspešnosti oziroma božičnice, ko so delodajalci kot merilo za način izračuna božičnice upoštevali odsotnost z dela zaradi zdravstvenega stanja (bolniškega staleža) ali starševstva (materinski ali očetovski dopust, dopust za nego otroka). V teh primerih so delodajalci izplačilo znižali za tiste zaposlene, ki so bili na bolniškem ali starševskem dopustu. V primerih je Zagovornik ugotovil, bodisi posredno bodisi neposredno diskriminacijo, odvisno od tega, kako so bila merila za izračun izplačila določena. Če so se merila neposredno nanašala na bolniško ali starševsko odsotnost, je ugotovil neposredno diskriminacijo. Če so bila na videz nevtralna glede na osebne okoliščine zaposlenega in so se nanašala na odsotnost na splošno, je ugotovil posredno obliko diskriminacije. V enem primeru je podjetje diskriminatorno ureditev odpravilo že med samim postopkom. Zagovornik je v vseh končanih primerih na Inšpektorat za delo podal predlog za uvedbo inšpekcijskega nadzora in postopka o prekršku. V treh primerih je inšpektorat Zagovornika obvestil, da je uvedel postopek o prekršku, ki sicer še poteka, v primeru podjetja, ki je diskriminatorno ureditev odpravilo že med postopkom, pa inšpektorat postopka ni uvedel. (0700-62/2021/14 z dne 29. 8. 2022, 0700-5/2021/9 z dne 31. 1. 2022, 0700-26/2021/18 z dne 7. 7. 2022, 0700-12/2021/14 z dne 4. 2. 2022).

! Spraševati o načrtovanju družine na razgovoru za službo je diskriminacija

Inšpektorat za šolstvo je Zagovornika obvestil, da je v inšpekcijskem nadzoru postopka izbire ravnatelja neke srednje šole zaznal morebitno diskriminatornost sveta šole, ki je novega ravnatelja izbiral. Inšpektorat je ugotovil, da je svet šole v izbirnem postopku eni izmed kandidatk postavil vprašanje, ali načrtuje še kakšnega otroka. Za ravnatelja je bil izbran drug kandidat. Zagovornik je v postopku ugotavljanja diskriminacije potrdil, da je svet šole kandidatki za ravnateljico res postavil vprašanje o načrtovanju otrok. Predstavniki šole so s tem vprašanjem posegli v pravico kandidatke, da v zaposlitvenem postopku ne prejme vprašanj, ki zadevajo njeno osebno okoliščino starševstva. Prepoved postavljanja tovrstnih vprašanj je sicer izrecno zapisana v 28. členu zakona o delovnih razmerjih, ki določa, da delodajalec od kandidata ne sme zahtevati podatkov o družinskem oziroma zakonskem stanju, nosečnosti, načrtovanju družine in drugih podatkov, če niso v neposredni zvezi z delovnim razmerjem. Pomembno je to, da je vprašanje o načrtovanju družine in otrok prepovedano postaviti, saj je neizbežno povezano z osebnimi okoliščinami kandidata oziroma kandidatke za zaposlitev. Zagovornik je pristojnemu Inšpektoratu za šolstvo in šport podal predlog za izvedbo inšpekcijskega nadzora in postopka o prekršku. Inšpektorat je v začetku leta 2023 obvestil Zagovornika, da je zadeva zastarala. (Odločba št. 0700-7/2022 z dne 19. 7. 2022).

13.4 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine nosečnosti in/ali starševstva

! Določanje meril za izplačilo božičnice

Zagovornik je opravil več svetovanj v zvezi z merili za določitev višine nagrade za poslovno uspešnost. Strankam je povedal, da je na to temo izdal več odločb. Pozval jih je, naj sum diskriminacije prijavijo in trditve podkrepijo s čim več dokazi. V letu 2022 je Zagovornik odprl številne postopke ugotavljanja diskriminacije pri božičnicah. ([0702-307/2021](#), [0702-308/2021](#), [0702-309/2021](#), [0702-311/2021](#), [0702-315/2021](#), [0702-316/2021](#), [0702-319/2021](#), [0702-1/2022](#), [0702-4/2022](#), [0702-6/2022](#), [0702-10/2022](#), [0702-24/2022](#), [0702-67/2022](#), [0702-69/2022](#)).

! Odpoved pogodbe o zaposlitvi noseči delavki

Zagovorniku je pisala noseča delavka, ki pričakuje odpoved pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas, saj je med čakanjem na delo zaradi posledic epidemije delodajalec ukinil njeno delovno mesto. Navedla je, da je seznanjena z dejstvom, da ji delodajalec en mesec po preteku porodniškega dopusta ne sme dati odpovedi. Pojasnila je tudi, da je delodajalec razpisal delovno mesto za določen čas, za katerega izpolnjuje pogoje. Zagovornik je stranki predstavil okvir delovnopravnega varstva. Opozoril jo je, da lahko, če bo menila, da je razlog za odpoved pogodbe o zaposlitvi neutemeljen, zoper odpoved delodajalca v 30 dneh od vročitve odpovedi vložiti tožbo pred pristojnim delovnim sodiščem. Stranko je pozval, naj se v primeru potrebe po dodatni pomoči ponovno obrne na Zagovornika ([0702-300/2021](#)).

! Odpoved delovnega razmerja zaradi nosečnosti

Na Zagovornika se je obrnila stranka v zvezi nezakonito odpovedjo pogodbe o zaposlitvi zaradi nosečnosti. Zagovornik je stranko seznanil z delovnopravno zakonodajo glede odpovedi, pri tem pa posebej poudaril 115. člen ZDR-1, ki nudi posebno varstvo nosečim delavkam, delavkam, ki dojijo otroka, do 1. leta starosti otroka in staršem med izrabo starševskega dopusta. V tem času in v navedenih primerih delodajalec ne sme opraviti nobenega ravnanja, ki je sicer potrebno za odpoved pogodbe o zaposlitvi oziroma za zaposlitev novega delavca. Zagovornik se je pri tem skliceval na eno izmed sodb Vrhovnega sodišča. Stranki je še pojasnil, da lahko glede odpovedi pogodbe o zaposlitvi svetuje v okviru svojih pristojnosti z vidika spoštovanja določb na področju diskriminacije, medtem ko ostala vprašanja sodijo v pristojnost inšpektorata za delo. Stranko je tudi povabil, naj svoje navedbe dodatno podkrepi, a se stranka za nadaljevanje postopka ni odločila ([0702-105/2022](#)).

! Komentarji nadrejenega glede nosečnosti

Na Zagovornika se je obrnila stranka z vprašanjem, ali se komentarji njenega bodočega šefa v zvezi z njeno nosečnostjo lahko štejejo za diskriminatorne. Zagovornik je stranki pojasnil varstvo pred diskriminacijo v delovnih razmerjih na podlagi nosečnosti, materinstva in starševstva. Stranki je še pojasnil, da bi v njenem primeru lahko šlo za diskriminacijo v obliki nadlegovanja. Stranki je pojasnil tako subjektivno kot objektivno komponento, ki morata biti podani, da Zagovornik v postopku ugotavljanja diskriminacije lahko potrdi to obliko diskriminacije. Stranka se za postopek ni odločila (**0702-114/2022**).

! Zatrjevana diskriminacija zaradi materinstva in skrbi za otroka z invalidnostjo

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je navajala, da je bila deležna spolne diskriminacije na delovnem mestu. Stranka je v času vračanja na delo po porodniškem dopustu delodajalcu podala vlogo za odobritev opravljanja dela s krajšim delovnim časom zaradi skrbi za novorojenca, ki potrebuje posebno nego. Strankin sodelavec pa naj bi pri zaposlenih na drugih oddelkih preverjal, ali ji lahko prepovejo takšno delo ter ji napovedoval, da jo bodo pretentali z določitvijo urnika dela v izmenah. Zagovornik je stranki pojasnil, da je na podlagi njene predstavitve mogoče sklepati na domnevo, da jo omenjen nepooblaščen sodelavec nadleguje na delovnem mestu, da pa hkrati iz zapisanega ni mogoče sklepati, da jo samo vodstvo podjetja oziroma delodajalec diskriminira. Zagovornik je zato stranki svetoval, da o svoji stiski obvesti nadrejeno osebo, s katero se je dogovarjala za možnost opravljanja dela s krajšim delovnim časom, ter da vodstvo podjetja obvesti o ravnanju njenega sodelavca, ki izkazuje elemente nadlegovanja in trpinčenja na delovnem mestu. Pri tem je stranki svetoval, naj delodajalca opozori na njegovo dolžnost, da poskrbi za varne delovne razmere za svoje delavce, kar izhaja tako iz Zakona o delovnih razmerjih kot tudi iz Zakona o varstvu pred diskriminacijo (**0702-125/2022**).

13.5 Izobraževanje in ozaveščanje glede osebne okoliščine nosečnosti in/ali starševstva

Zagovornik je v letu 2022 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih izpostavljala položaj posameznih ranljivih skupin in predstavljal specifične osebne okoliščine.

14 DRŽAVLJANSTVO

- 14.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 14.2 Priporočila Zagovornika
- 14.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 14.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 14.5 Izobraževanje in ozaveščanje

14.1 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine državljanstva

! Zakon o urejanju trga dela je po oceni Zagovornika diskriminatoren do nekaterih tujcev

Zagovornik je v postopku ocene diskriminatornosti Zakona o urejanju trga (ZUTD) dela ocenil, da povzroča 8.a člen tega zakona diskriminatorno obravnavo nekaterih tujcev. Da bi še ostali v evidenci brezposelnih oseb, na kar je vezana tudi upravičenost do socialnih pravic, morajo opraviti izpit iz osnovnega znanja slovenščine. Za državljane Evropske unije, Norveške, Islandije, Lihtenštajna in Švice časovni rok za izpolnitev tega pogoja ni določen. Za državljane tretjih držav pa je rok 12 mesecev. Zagovornik je ocenil, da to razlikovanje temelji samo na osebni okoliščini državljanstva in da za to ni upravičenega razloga. Ocenil je še, da ta neupravičeno različna obravnava še posebej prizadene državljane določenih tretjih držav. MDDSZ je priporočil odpravo diskriminacije s spremembo zakona (050-24/2020/14).

! Zakon o mednarodni zaščiti je po oceni Zagovornika diskriminatoren do mladoletnih prosilcev za mednarodno zaščito brez spremstva

Zagovornik je opravil oceno diskriminatornosti osmega odstavka 18. člena Zakona o mednarodni zaščiti. Ta določa, da se zakoniti zastopnik mladoletnega prosilca za mednarodno zaščito brez spremstva lahko razreši, ko o varovancu pristojnim organom ne izda informacij, ki bi temu lahko škodile v postopku pridobivanja statusa begunca ali subsidiarne zaščite. Zagovornik je ocenil, da je predpis diskriminatoren. Ureditev je z možnostjo razrešitve zakonitega zastopnika v primeru zadrževanja določenih informacij zakonitemu zastopništvu odvzela osnovni namen, ki je vzpostaviti zaupno razmerje med zastopnikom in varovancem in zasledovati varovančeve največje koristi. Razrešitev zakonitega zastopnika je ob tem predvidena samo v postopkih mednarodne zaščite. V postopku ocene diskriminatornosti predpisa MNZ ni uspelo dokazati, da bi morali ureditev obravnavati kot dovoljeno izjemo od prepovedi diskriminacije. Zagovornik je zato ocenil, da ureditev v slabši položaj neupravičeno postavlja varovance na podlagi njihove osebne okoliščine statusa prosilca za mednarodno zaščito in posredno zaradi osebnih okoliščin državljanstva in etnične pripadnosti. Varovanci zakonitih zastopnikov so samo v postopkih mednarodne zaščite obravnavani slabše kot varovanci v drugih postopkih. Zagovornik je MNZ priporočil, naj diskriminacijo odpravi s spremembo zakonodaje (050-23/2021/9).

! Zakon o visokem šolstvu je po oceni Zagovornika diskriminatoren v delu, ki določa, da je eden izmed pogojev za sprejem v subvencionirano bivanje študentov tudi slovensko državljanstvo

V postopku ocene diskriminatornosti Zakona o visokem šolstvu (ZViS) je Zagovornik ugotovil neposredno diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine državljanstva pri dostopu do subvencioniranega bivanja študentov. Ocenil je, da je pogoj državljanstva nesorazmeren in izključujoč pogoj za sprejem v eno od oblik subvencioniranega bivanja študentov, s tem pa bi lahko posredno posegel tudi v pravico do enakih možnosti izobraževanja, ki je tako na ravni zavezujočih mednarodnih pravnih aktov kakor tudi Ustave temeljna človekova pravica. Zagovornik je MIZŠ priporočil, naj pripravi spremembo Zakona o visokem šolstvu na način, da bodo do subvencioniranega bivanja upravičeni vsi študenti s stalnim prebivališčem v Sloveniji, ne glede na njihovo državljanstvo ([050-15/2022/9](#)).

14.2 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine državljanstva

Zakon o urejanju trga dela (ZUTD)¹⁷

Priporočilo (050-24/2020/15):

1. MDDSZ naj zakon spremeni tako, da bo odpravil diskriminacijo državljanov tretjih držav na način, da bo obveza vključitve v tečaj in pristopa k izpitu iz znanja slovenskega jezika na vstopni ravni (raven zahtevnosti A1) veljala tudi za državljane tretjih držav oziroma za vse brezposelne tujce na enak način, kot zdaj velja za državljane drugih držav članic EU. ●

Zakon o visokem šolstvu (ZVis)¹⁸

Priporočilo (050-15/2022/10):

1. MIZŠ naj zakon spremeni tako, da v poglavju, ki ureja subvencionirano bivanje študentov, črta pogoj slovenskega državljanstva, kot enega od pogojev za sprejem v subvencionirano bivanje študentov. Hkrati s tem pa naj ministrstvo pripravi tudi ustrezne spremembe pripadajočih podzakonskih predpisov. ●

Možnost podaljšanja vozniškega dovoljenja prosilcu za mednarodno zaščito

Priporočilo (0702-227/2022/3):

1. MNZ naj odpravi administrativne ovire in prilagodi informacijski sistem upravnih enot tako, da bo dopuščal pridobitev, podaljšanje ali zamenjavo vozniškega dovoljenja ter opravljanje vozniškega izpita tudi prosilcem za mednarodno zaščito. ●

Sklepanje zakonskih zvez med tujci in slovenskimi državljani

Priporočilo (0700-32/2022/5):

1. MNZ naj izda navodilo upravnim enotam, da v postopkih sklepanja zakonskih zvez s tujci ravnajo enako kot s slovenskimi državljani, torej tako, da od tujcev ne zahtevajo tistih dokumentov, ki za sklenitev zakonske zveze niso nujno potrebni. ●

¹⁷ Zakon o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT, 55/17, 75/19, 11/20 – odl. US, 189/20 – ZFR0, 54/21, 172/21 – ZODPol-G, 54/22 in 59/22 – odl. US).

¹⁸ Zakon o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ, 65/17, 175/20 – ZIUOPDVE, 57/21 – odl. US, 54/22 – ZUPŠ-1 in 100/22 – ZSZUN).

Diskriminatorni oglasi na spletnem mestu (naslovljeno na nepremičninski portal)

Priporočilo (0700-2/2022/2):

1. Nepremičninski portal naj seznani uporabnika, ki je objavil sporni oglas, da na trgu ni dovoljeno ponujati nepremičnin na način, da posameznike zaradi katerih koli njihovih osebnih okoliščin (v konkretnem primeru torej nedržavljanke EU) kakor koli omejujejo, ali izključujejo od dostopa do stanovanj. ●

14.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine državljanstva

! Banka diskriminirala stranko zaradi njenega kubanskega državljanstva

Nova kreditna banka Maribor je stranki zaprla osebni račun samo zato, ker je kubanska državljanica. Zato je Zagovornik ugotovil diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine državljanstva pri dostopu do storitev. Zagovornik je Tržnemu inšpektoratu podal predlog za uvedbo inšpekcijskega nadzora in postopka o prekršku. Tržni inšpektorat je Zagovornika obvestil, da je zadeva zastarala. Zoper odločbo Zagovornika je banka vložila tožbo na Upravno sodišče. Postopek še poteka. (Odločba št. [0700-2/2021/37](#) z dne 9. 3. 2022).

! Sirec, ki živi in dela v Sloveniji, je bil diskriminiran zaradi svojega državljanstva pri uporabi finančnih storitev

Na Zagovornika se je obrnil uporabnik storitev finančnega podjetja, ki je zatrjeval, da ga je podjetje diskriminiralo. Po tem, ko je eno leto uporabljal storitve podjetja, mu je to sporočilo, da bo z njim prekinilo poslovno razmerje. Ob tem mu je pojasnilo, da je to storilo zato, ker je državljan ene izmed držav, kjer obstaja visoko tveganje za pojav pranja denarja ali financiranje terorizma. Zagovornik je ugotovil, da morajo finančna podjetja le bolj nadzorovati ravnanja strank, pri katerih obstaja večje tveganje za nezakonito poslovanje. Noben predpis pa jim ne dovoljuje, da bi lahko strankam uporabo storitev samodejno onemogočila samo zaradi njihovih osebnih okoliščin, kot je državljanstvo. Zato je odločil, da je podjetje v obravnavanem primeru uporabnika diskriminiralo. Zagovornik je Tržnemu inšpektoratu podal predlog za uvedbo inšpekcijskega nadzora in postopka o prekršku. Tržni inšpektorat je Zagovornika obvestil, da je po izvedenem prekrškovnem postopku podjetju izdal opomin. (Odločba št. [0700-27/2021/21](#) z dne 9. 3. 2022).

Posebna obravnava državljanov tretjih držav po zakonu o tujcih

Zagovornik je prejel prijavo nevladne organizacije proti upravnim enotam, ki sta zavrnila sklenitev zakonske zveze med slovensko državljanke in državljanom tretje države, saj ta ni imel potnega lista. Na tretji upravni enoti jima je uspelo zakonsko zvezo skleniti. Po sklenitvi zakonske zveze pa pristojna upravna enota ni hotela sprejeti vloge za izdajo dovoljenja začasno prebivanje tujemu državljanu kot zakoncu slovenske državljanke, saj ni imel potnega lista. Po vložitvi vloge po pošti je bila vloga sprejeta, izdaja dovoljenja pa zavrnjena iz dveh razlogov. Eden je bil prepoved vstopa tujega državljanca na schengensko območje, drugi pa naj bi bil sum, da gre pri zakoncih za fiktivno poroko. Proti zavrnilni odločbi sta zakonca vložila pritožbo na Ministrstvo za notranje zadeve. Zaradi zavrnilne odločbe sta vložila tudi prijavo Zagovorniku. Zagovornik v zadevi ni ugotovil dejstev, ki bi upravičevala domnevo o kršitvi prepovedi diskriminacije tujega državljanca s strani upravne enote. Specifična obravnava po zakonu o tujcih ne more predstavljati diskriminacije, saj različno obravnavanje oseb v različnih (neprimerljivih) položajih ne pomeni diskriminacije, temveč je takšno različno obravnavanje upravičeno. O pravilnosti ali nepravilnosti odločitve upravne enote bo presojalo ministrstvo. Glede na navedeno Zagovornik postopka ugotavljanja diskriminacije po uradni dolžnosti v konkretni zadevi ni uvedel. (Predlog za neuvedbo postopka po uradni dolžnosti št. **0700-32/2022/3** z dne 18. 8. 2022).

14.4 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine državljanstva

! Vprašanje posebnega naziva zdravnikov, ki so diplomirali v tretjih državah

Zagovornik je prejel pisanje posameznice, ki je opozorila na položaj zdravnikov, ki so diplomirali v državah, ki niso članice EU. Ti naj bi po novem ob svojem poklicnem nazivu imeli navedeno državo izvora izobrazbe ter ta naziv ohranili do konca poklicne poti tudi, če so opravili specializacijo in specialistični izpit v Sloveniji. Enako naj bi bili obravnavani zdravniki, ki so opravili priznanje izobrazbe v obdobju 2011–2014. Zagovornik je za pojasnilo zaprosil pristojni ministrstvu in ugotovil, da je bil 19. člen Predloga zakona o spremembah Zakona o vrednotenju in priznavanju izobraževanja v medresorski obravnavi spremenjen in je predvideval le še zapis tujega naslova v skladu s predpisi države izvora izobraževanja brez navedbe države izvora. S tem bi bila težava, s katero se je na Zagovornika obrnila posameznica, ki bi sicer lahko predstavljala posredno diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine izobrazbe ali državljanstva, razrešena. Postopek sprejemanja navedene novele je še v teku, zato Zagovornik situacijo spremlja ([0702-8/2022](#)).

! Neodprtje osebnega računa za študentsko delo je lahko diskriminacija

Na Zagovornika se je obrnila stranka v zvezi z možnostjo odprtja osebnega računa za študentsko delo, čeprav še čaka na odobritev podaljšanja njene študentske vize. Zagovornik je stranko obvestil, da banka ne sme zavrniti prošnje za odprtje osnovnega plačilnega računa. Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih določa, da banka potrošnika, ki zakonito prebiva v EU, ne sme razlikovati glede na osebne okoliščine ([0702-92/2022](#)).

! Domnevna slabša obravnava pri sklepanju zakonskih zvez s tujci je lahko diskriminacija

Na Zagovornika se je obrnila pooblaščenka več oseb s statusom tujca zaradi njihovih težav z upravnimi enotami pri sklepanju zakonske zveze in oddaji prošnje za dovoljenje za bivanje kot družinski člani slovenskega državljana. Zagovornik je pooblaščenki v prvem delu odgovora pojasnil, da ne more posegati v postopke odločanje upravnih enot na področju urejanja statusa tujcev ali teh postopkov nadzorovati. Stranki je svetoval glede sodne prakse, ki bi ji lahko bila v pomoč pri sestavi pritožbe. V drugem delu odgovora je Zagovornik stranko pozval k dopolnitvi predloga za uvedbo postopka ugotavljanja diskriminacije, saj je pri navedbah glede vlog za dovoljenje za bivanje prepoznal morebitno diskriminacijo. Zagovornik je na podlagi dopolnjenega predloga uvedel postopek ugotavljanja diskriminacije ([0702-108/2022](#)).

! Zavračanje prošnje za odprtje računa tuji državljanke je lahko diskriminacija

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je sporočila, da ji je več bank v Sloveniji zavrnilo prošnjo za odprtje osebnega bančnega računa zaradi njenega državljanstva. Je tujka, ki pa ima v Sloveniji stalno prebivališče in zaposlena za nedoločen čas. Zagovornik je stranki svetoval, da vložijo predlog za obravnavo diskriminacije. Pri tem je pojasnil, da mora v predlogu izkazati dejstva, ki upravičujejo domnevo, da je določena banka kršila prepoved diskriminacije. Iz predstavljenega ravnanja banke bi moralo biti razvidno, da bančnega računa ni hotela odpreti zaradi njenega državljanstva. To lahko izkazujejo določeni dokumenti, elektronski dopisi oziroma pisne izjave uslužbencev, v primeru ustne komunikacije pa navajanje morebitnih prič. Zgolj zaradi državljanstva stranke banka ne sme zavrniti prošnje za odprtje katerega koli bančnega računa, ne glede na to, ali gre za osnovni plačilni ali osebni bančni račun (**0702-169/2022**).

Težave pri dokazovanju izpolnjevanja pogoja PCT oseb, ki nimajo veljavnih osebnih dokumentov

Na Zagovornika se je obrnil državljan tretje države, ki je bil cepljen proti covidu-19, a je imel težave pri dokazovanju izpolnjevanja pogoja PCT. Odlok o začasnih ukrepih za preprečevanje in obvladovanje okužb z nalezljivo boleznijo covid-19 je v 2. členu namreč določal, da se mora oseba ob pregledu izpolnjevanju pogoja PCT izkazati tudi z veljavnim osebnim dokumentom. On pa z veljavnimi dokumenti ne razpolaga, ima zgolj odločbo, s katero je bilo po 81. členu Zakona o tujcih (ZTuj-2) odločeno, da ga iz države ni mogoče izseliti. Tako je bil kljub izpolnjevanju pogoja PCT izrazito omejen pri vsakodnevnih opravilih. Zagovornik je stranki svetoval, naj na upravno enoto vložijo prošnjo za izdajo potnega lista za tujca, skladno z 98. členom ZTuj-2, ki ureja izdajo potnih in drugih listin. Prav tako je stranki svetoval, da do pridobitve potnega lista za tujce, ali če ga ji ne bo uspelo pridobiti, za izkazovanje istovetnosti pri izpolnjevanju pogoja PCT uporablja odločbe, ki so ji bile izdane v postopku mednarodne zaščite. Svetoval je uporabo tiste odločbe, ki je opremljena s fotografijo, ter da se pri tem sklicuje na 97. člen ZTuj-2 (**0702-266/2021**).

Učna pomoč učencem priseljencem

Na Zagovornika se je obrnila prostovoljka, ki nudi učno pomoč učencem priseljencem. Navedla je, da že dve leti prosi zavode in nevladne organizacije za pogovor o učni pomoči tem učencem. Zagovornik je pojasnil, da učna pomoč lahko predstavlja posebni ukrep za zagotavljanje enakosti in je v duhu podpore pri integraciji. Za večino učencev priseljencev so namreč potrebni posebni ukrepi pomoči, da se lahko učinkovito vključijo v izobraževalni sistem. Stranki je svetoval, naj se v zvezi z željo po nasvetih, kako doseči spremembe na ravni politik in dialoga, poveže z drugimi akterji, ki že delujejo na tem področju. V zvezi z angažmajem konkretne osnovne šole ji je Zagovornik priporočil sodelovanje s svetovalnimi delavci šole (**0702-289/2021**).

Razlikovanje pri dostopu do tečajev slovenskega jezika ni nujno diskriminacija

Na Zagovornika se je obrnila posameznica glede problematike nedostopnosti brezplačnih tečajev slovenskega jezika potomcem slovenskih državljanov, ki so pridobili slovensko državljanstvo. Ti za razliko od tujcev niso upravičeni do brezplačnega tečaja slovenskega jezika, kar se posameznici zdi sporno. Zagovornik je pojasnil, da v izpostavljeni zadevi ni mogoče govoriti o primerljivi situaciji oziroma ni mogoče identificirati primerljivih položajev, ki bi terjali enotno ureditev. Gre za različne položaje, ki med seboj niso primerljivi in zato tudi ne terjajo enake ureditve (0702-203/2022).

Vprašanje diskriminacije državljana tretje države s strani upravne enote

Na Zagovornika se je obrnila svetovalka nevladne organizacije, ki je navedla primer maroškega državljana, ki je nekdanji prosilec za azil in poročen s slovensko državljanjo. Na upravni enoti je pred več kot dvema letoma vložil prošnjo za dovoljenje za prebivanje družinskega člana slovenskega državljana, a odgovora še vedno ni prejel. Ker brez dovoljenja za prebivanje ne more pridobiti dovoljenja za delo in se tako legalno zaposliti, svoji družini ne more finančno pomagati. Zagovornik je svetovalki pojasnil, da iz predstavitve zadeve ni razvidno, kaj je razlog ravnanja upravne enote. Zato je tudi težko upravičiti domnevo o kršitvi prepovedi diskriminacije, saj ni izkazanih dejstev, ki bi z razvidom možnega razloga takšno domnevo potrjevala. Hkrati je Zagovornik opozoril, da v primeru t. i. molka organa obstaja poseben postopek pritožbe, ki ga predvideva Zakon o splošnem upravnem postopku. Zato je Zagovornik svetovalki nevladne organizacije predlagal, naj maroški državljan stori prav to (0702-133/2022).

14.5 Izobraževanje in ozaveščanje glede osebne okoliščine državljanstva

Zagovornik je v letu 2022 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih izpostavljaj položaj posameznih ranljivih skupin in predstavljal specifične osebne okoliščine.

15 KRAJ BIVANJA ALI STALNO PREBIVALIŠČE

- 15.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 15.2 Priporočila Zagovornika
- 15.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 15.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 15.5 Izobraževanje in ozaveščanje

15.1 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okolice kraja bivanja ali stalnega prebivališča

Odlok o določitvi pogojev vstopa v Republiko Slovenijo zaradi zajeitve in obvladovanja nalezljive bolezni covid-19 ni diskriminatoren glede na kraj bivanja

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo Odloka o določitvi pogojev vstopa v Republiko Slovenijo zaradi zajeitve in obvladovanja nalezljive bolezni covid-19. Po določbi 4. točke prvega odstavka 7. člena odloka se vstop v Republiko Slovenijo brez napotitve v karanteno na domu in brez PCT pogoja dovoli tudi »čezmejnemu delovnemu migrantu, ki ima delovno razmerje v eni od držav članic Evropske unije ali drugi državi schengenskega območja in ki ima prebivališče v razdalji največ deset kilometrov zračne črte od skupne mejne črte Republike Slovenije in sosednje države, in se vrača v petih dneh po prehodu meje«. Predlagatelj je izrazil prepričanje, da je s to omejitvijo diskriminiran zaradi kraja bivanja. Ima namreč začasno prebivališče v Zagrebu, ki je več kot deset kilometrov oddaljen od meje, in se vsak dan vozi na delo v Slovenijo. Zagovornik je ocenil, da predpis ni diskriminatoren glede na kraj bivanja (050-29/2021/8).

Neupravičenost tujcev z začasnim prebivališčem v Sloveniji do digitalnih bonov ni diskriminacija

Zagovornik je prejel pobudo za oceno diskriminatornosti Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDV) v delu, ki ureja upravičence do digitalnega bona. Pobudnica je navedla, da je drugi odstavek 18. člena ZSDV, ki določa pravico do digitalnega bona zgolj za posameznike s stalnim prebivališčem v Sloveniji, diskriminatoren do vseh tistih tujih študentov, ki v Sloveniji sicer nimajo stalnega prebivališča, študirajo pa pod enakimi pogoji in v enakem izobraževalnem programu kot študenti (domači ali tuji) s stalnim prebivališčem v Sloveniji. Zagovornik je ugotovil, da tujci z začasnim prebivališčem niso v primerljivem položaju s tujci s stalnim prebivališčem. V slovenskem pravnem redu ima oseba s stalnim prebivališčem po zakonu priznanih veliko več pravic v primerjavi z osebo, ki ima izdano dovoljenje za začasno prebivanje ali prijavljeno prebivanje (če gre za državljana druge države članice EU), ne glede na državljanstvo. Osebe z izdanim dovoljenjem za začasno prebivanje oziroma s prijavljenim začasnim prebivanjem imajo socialnih pravic manj. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti zakona ni izvedel (050-14/2022/3).

15.2 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine kraja bivanja ali stalnega prebivališča

Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDV, EVA 2021 - 1545-0001)

Priporočilo (**0709-2/2022/1**):

1. Služba vlade za digitalno preobrazbo naj spremeni pogoj stalnega prebivališča pri koriščenju ukrepov. ●

15.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine kraja bivanja ali stalnega prebivališča

! Občina diskriminatorno uredila dostop do brezplačnih smučarskih vozovnic za dijake iz občine

Občina Kranjska Gora je kot eno od meril za pridobitev brezplačne smučarske vozovnice za dijake, ki imajo v občini stalno bivališče, določila datum prijave stalnega bivališča v občini. Zaradi tega merila vsi dijaki s stalnim bivališčem v občini niso bili upravičeni do brezplačne smučarske vozovnice. Zagovornik je ugotovil, da je bilo to razlikovanje neupravičeno in da so bili nekateri dijaki diskriminirani na podlagi osebne okoliščine kraja bivanja na dan prijave bivališča v občini. Zagovornik je na Tržni inšpektorat podal predlog za uvedbo inšpekcijskega nadzora in postopka o prekršku. Prekrškovni postopek še poteka. Domnevni kršitelj je zoper odločbo Zagovornika vložil tožbo na Upravno sodišče. Postopek še poteka (Odločba št. [0700-53/2020/15](#) z dne 11. 4. 2022).

Izključevanje tujih študentov pri dostopu do predavanj bi lahko bila diskriminacija

Zagovornik je prejel prijavo tretje osebe zaradi domnevne diskriminacije tujih študentov glede njihovega dostopa do predavanj v živo na eni od fakultet. V začetku leta 2022 je vodstvo fakultete profesorjem in študentom poslalo navodila, v skladu s katerimi so tuji študentje napoteni na spremljanje predavanj na daljavo, domači študentje pa so lahko predavanjem sledili v živo v predavalnicah. Zagovornik je po preverjanju ugotovil, da so bili tuji študentje obravnavani neenako kot domači študentje. Fakulteta je pojasnila, da so bili ukrepi sprejeti na hitro zaradi informacije o bolj nalezljivi različici novega koronavirusa. Ukrepi so bili sprejeti z najboljšimi nameni za zaščito študentov in zaposlenih. Pojasnili so, da do tovrstnih sporočil ne bo več prihajalo, saj jim je v interesu, da delujejo kot enakopravna in enotna skupnost študentov in zaposlenih. Sporni ukrep je veljal deset dni, do konca zimskega semestra, in ne velja več. Bil je oblikovan kot prošnja oziroma priporočilo, pri čemer so pojasnili, da nikogar niso preverjali, ko je vstopal na fakulteto, razen za pogoj PCT. Nikogar niso na vratih vprašali, ali se je vračal iz tujine in vsi so lahko prosto hodili na predavanja. Ukrep je torej veljal kratek čas in ne velja več, in ker se fakulteta že sama zaveda neprimernosti obvestila in zagotavlja, da do tovrstnih sporočil ne bo več prihajalo, je Zagovornik odločil, da uvedba postopka ugotavljanja diskriminacije v zadevi ni smotrna ([0700-6/2022/6](#)).

15.4 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine kraja bivanja ali stalnega prebivališča

! Za občane cenejša kartica ugodnosti

Na Zagovornika se je obrnila občina Kranjska Gora, ki je določila različno ceno »kartice ugodnosti« za obisk športnega kompleksa za svoje občane in za preostale obiskovalce. Občino je zaskrbelo uveljavitev takšnega cenika z vidika varstva pred diskriminacijo. Zagovornik je občini pojasnil, da lahko tovrstna ugodnost pomeni diskriminacijo prebivalcev drugih občin, razen če je ugodnost skladna s testom sorazmernosti. Podan mora biti legitimen cilj takšnega ukrepa, sprejeti ukrep pa mora biti ustrezno, edino možno in sorazmerno sredstvo za doseganje legitimnega cilja. Zagovornik je pozdravil proaktivno delovanje občine in ji neobvezujoče svetoval, naj zaradi predvidene velike razlike v cenah kartice ugodnosti še enkrat pretehta, ali bi bil tak ukrep sorazmeren ([0702-14/2022](#)).

Neenaka obravnava pri plačilu nezgodnega zavarovanja učencem osnovne šole

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je navedla, da naj bi občina plačala nezgodno zavarovanje izključno učencem, ki imajo v občini stalno bivališče in obiskujejo šolo v občini. S tem naj bi bili izključeni tujci in vsi tisti učenci, ki na podlagi začasnega bivališča bivajo v občini ali pa šolo obiskujejo iz sosednjih šolskih okolišev. Zagovornik je od občine prejel pojasnilo, da je sklenila paketno nezgodno zavarovanje in na ta način zavarovala vse otroke, ki so v šolskem letu 2022/2023 vpisani v osnovno šolo v občini. Paketno zavarovanje je sklenila glede na število vpisanih otrok in ne poimensko, zavarovanje pa tudi ni vezano na stalno prebivališče zavarovanih otrok. Zagovornik je stranki pojasnil, da glede na to, da se je občina odločila za zavarovanje vseh otrok, nihče od vpisanih otrok ni neenako obravnavan zaradi katere od svojih osebnih okoliščin in tako ne gre za diskriminacijo po ZVarD ([0702-140/2022](#)).

Težave s pomanjkanjem osebnih zdravnikov in pediatrov v slovenski občini

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je v javnem pismu opisala težave s pomanjkanjem osebnih zdravnikov in pediatrov v eni izmed občin. Zagovornik je stranki odgovoril, da je to težava v več občinah, zato ne gre za vprašanje diskriminacije zaradi določene osebne okoliščine, temveč za vprašanje zagotavljanja dostopa do zdravstvenega varstva in kakovostne zdravstvene obravnave. Povabil jo je, naj v primeru konkretne težave z izbiro osebnega zdravnika glede na kraj bivanja ali v primeru težave z dostopnostjo do izbranega zdravnika pri Zagovorniku odda predlog za obravnavo diskriminacije. Stranka se na pojasnilo zagovornika ni odzvala ([0702-189/2022](#)).

15.5 Izobraževanje in ozaveščanje glede osebne okoliščine kraja bivanja ali stalnega prebivališča

Zagovornik je v letu 2022 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih izpostavljala položaj posameznih ranljivih skupin in predstavljala specifične osebne okoliščine.

16 ZAKONSKI STAN ALI DRUŽINSKI STATUS

- 16.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 16.2 Priporočila Zagovornika
- 16.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 16.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 16.5 Izobraževanje in ozaveščanje

16.1 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine zakonskega stanu ali družinskega statusa

Obdavčenost odpravnin z delodajalci povezanih oseb po oceni Zagovornika ni diskriminatorna

Zakon o dohodnini (ZDoh-2) določa, da odpravnine ob odpovedi pogodbe o zaposlitvi do višine desetih povprečnih mesečnih plač niso obdavčene, kar pa ne velja za odpravnine, ki se izplačajo delavcu, ki je z delodajalcem povezana oseba. Ministrstvo za finance (MF) je na poizvedbo Zagovornika pojasnilo, da gre v tem primeru za temeljne principe obdavčenja povezanih oseb. MF meni, da je naveden cilj sicer mogoče doseči brez posebnega pravila proti zlorabam, vendar je v takšnih primerih dejansko stanje težko dokazljivo v davčnem postopku. Po oceni Zagovornika te določbe niso diskriminatorne. Za potrditev diskriminacije je treba najprej potrditi, da ureditev manj ugodno obravnavo povzroča ljudem z določenimi osebnimi okoliščinami. Status povezane osebe pa ni osebna okoliščina v smislu ZVarD. Med povezane osebe namreč sodijo nekateri družinski člani delodajalca, ki so zaposleni pri njem, pa tudi druge pravne in fizične osebe, ki jih delodajalec kapitalsko ali lastniško nadzira. Zagovornik je ob tem ocenil še, da delavci, ki so povezane osebe, niso v primerljivem položaju z delavci, ki s svojim delodajalcem niso povezani v sorodstvenem ali nadzornem smislu. Zato zanje lahko veljajo drugačna pravila glede obdavčitve odpravnin (050-4/2022/12).

16.2 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine zakonskega stanu ali družinskega statusa

Zagovornik v letu 2022 ni izdal priporočil glede osebne okoliščine zakonskega stanu ali družinskega statusa.

16.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine zakonskega stanu ali družinskega statusa

Zagovornik v letu 2022 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine zakonskega stanu ali družinskega statusa.

16.4 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine zakonskega stanu ali družinskega statusa

! Diskriminacija zaradi samskega stanu

Na Zagovornika se je obrnila stranka v zvezi z obravnavo samske osebe na delovnem mestu. Pri delodajalcu, ki se šteje za družini prijazno podjetje, naj bi imeli zaposleni z družino prednost pri koriščenju letnega dopusta. Samski zaposleni naj ne bi imeli možnosti koriščenja letnega dopusta med šolskimi počitnicami, med poletnimi počitnicami pa naj bi imeli omejene možnosti izbire terminov za koriščenje dopusta. Stranka je navedla še druge primere delodajalčevih omejitev za koriščenje dopusta, ki jih zaposleni z družinami nimajo. Zagovornik je stranki pojasnil, da bi v njenem primeru za diskriminacijo lahko šlo, če bi zaradi delodajalčevega dajanja prednosti ljudem z otroki ostala brez enakopravnega koriščenja pravice do dopusta. Zagovornik jo je povabil, naj vloži predlog za obravnavo diskriminacije, česar pa stranka ni storila (**0702-167/2022**).

Problematičnost načina upoštevanja dohodkov družinskih članov pri presoji upravičenosti do pravic iz javnih sredstev

V dopisu Zagovorniku je stranka predstavila problematičnost zakonsko določenega načina upoštevanja dohodkov družinskih članov (predvsem partnerjev) v postopkih odločanja centrov za socialno delo o upravičenosti do določenih pravic iz javnih sredstev, konkretno do socialnovarstvenih prejemkov, kot sta denarna socialna pomoč in varstveni dodatek, ter do kritja prispevkov za obvezno in dopolnilno zdravstveno zavarovanje. Na podlagi svojega primera je stranka predstavila položaj trajno nezaposljivih oseb z invalidnostmi, ki so v zakonski zvezi ali partnerskem razmerju, in ga primerjala s položajem trajno nezaposljivih oseb z invalidnostmi, ki pa so samske. Zagovornik je pojasnil, da v problematiki, ki jo stranka izpostavlja, ne gre za vprašanje diskriminacije, saj stranka primerja dve skupini oseb, ki nista v primerljivih položajih. Na tej različnosti temelji in je upravičeno različno obravnavanje teh oseb s strani centrov za socialno delo ([0702-60/2022](#)).

Oddaja nepremičnine osebi brez otrok

Zagovornik je prejel dopis z vprašanjem, ali je objava na spletnem portalu za nepremičnine, v kateri je navedeno, da se nepremičnina oddaja osebi brez otrok, diskriminatorna. Zagovornik je stranki pojasnil, da najemodajalec v postopku izbire najemnika ne sme diskriminirati na podlagi osebnih okoliščin, kot je npr. starševstvo ([0702-102/2022](#)).

16.5 Izobraževanje in ozaveščanje glede osebne okoliščine zakonskega stanu ali družinskega statusa

Zagovornik je v letu 2022 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih izpostavljala položaj posameznih ranljivih skupin in predstavljal specifične osebne okoliščine.

17 DRUGE OSEBNE OKOLIŠČINE

- 17.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 17.2 Priporočila Zagovornika
- 17.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 17.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 17.5 Izobraževanje in ozaveščanje

Seznam drugih osebnih okoliščin, navedenih v nadaljevanju poglavja:

1. Kraj rojstva otroka,
2. Kraj rojstva,
3. Fizični izgled osebe,
4. Članstvo v sindikatu.

17.1 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2022 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov glede drugih osebnih okoliščin.

17.2 Priporočila Zagovornika

Kraj rojstva otroka

Podaljšanje prijav začasnega prebivališča za otroke tujcev

Priporočilo (0700-10/2022/30):

1. Upravne enote naj beležijo podatek o prijavi začasnega prebivališča otrok tujcev, tako tistih, ki niso, kakor tistih, ki so rojeni v Sloveniji, v času, ko vodijo postopke odločanja o podaljšanju njihovega dovoljenja za prebivanje. ●

17.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj

Kraj rojstva otroka

Obravnava otrok tujcev pri vključitvi v sistem obveznega zdravstvenega zavarovanja ni diskriminacija

Zagovornik je od nevladne organizacije izvedel za domnevno sporno ravnanje upravnih enot pri obravnavi otrok tujcev, ki so rojeni v Sloveniji. V času, ko zanje po uradni dolžnosti vodijo postopke podaljšanja dovoljenja za začasno prebivanje skladno z 49. členom Zakona o tujcih (ZTuj-2), naj v Centralnem registru prebivalstva (CRP), v katerem se beleži prijavljenost prebivališča, za te otroke ne bi bilo ustrezno zavedeno, da imajo prijavljeno prebivališče. Posledično pa zanje njihovi starši v tistem času na centrih za socialno delo (CSD) ne morejo uveljavljati določenih pravic, kot so otroški dodatek, subvencija vrtca, starševski dodatek. Prav tako zanje ne morejo urediti zdravstvenega zavarovanja na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS). Tako naj bi bili ti otroci v primerjavi z otroki tujcev, ki niso rojeni v Sloveniji, diskriminirani. Zagovornik je skladno s 34. členom ZVarD uvedel postopek obravnave diskriminacije po uradni dolžnosti in za pojasnila zaprosil Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ). Zagovornik je na podlagi prejetih pojasnil ugotovil, da dejansko stanje ne pomeni sistemske diskriminacije in je zato s sklepom ustavil postopek ugotavljanja diskriminacije. Ob tem pa je podal priporočilo MNZ z namenom odpravljanja in nadaljnjega preprečevanja napak v sistemu CRP (0700-10/2022/29).

Kraj rojstva

V tem primeru ni bilo diskriminacije pri odpiranju bančnega računa

Pri Zagovorniku je vložil predlog za obravnavo diskriminacije slovenski državljan kitajskega rodu, ki je rojen v Avstriji. Ker njegov rojstni kraj ni v Sloveniji, je imel pri eni od bank težave z odpiranjem bančnega računa v okviru digitalnega paketa, ki ga je banka ponujala svojim bodočim klientom. Zagovornik je v postopku ugotavljal, ali je banka predlagatelja diskriminirala zaradi njegovega kraja rojstva. Zagovornik je v postopku ugotovil, da sami pogoji banke niso diskriminatorni. Vprašljivo pa je bilo ravnanje njenih uslužbencev, s katerimi je komuniciral predlagatelj. Tem mu na začetku tudi v poslovalnici banke ni uspelo odpreti bančnega računa v okviru digitalnega paketa. Nazadnje se je po pojasnilu predlagatelja izkazalo, da je bil najverjetnejši razlog za to sama digitalna narava bančnega paketa. Poleg tega je po eni strani banka trdila, da kraj rojstva predlagatelja ni imel nobenega vpliva na njegove težave, po drugi strani pa, da je prav ta osebna okoliščina predstavljala dejavnik tveganja, katerega oceno mora banka opraviti zaradi obveznosti, ki ji jih nalaga Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma. Ker je predlagatelju po vztrajnem prizadevanju vendarle uspelo v poslovalnici banke skleniti pogodbeno razmerje za odprtje zelenega bančnega računa, je umaknil predlog za obravnavo diskriminacije, Zagovornik pa je postopek zaključil s sklepom o njegovi ustavitvi (0700-26/2022/18).

Fizični izgled osebe

Domnevno diskriminatoren oglas za delovno mesto

Zagovornik je na podlagi anonimnega predloga in predloga tretje osebe po uradni dolžnosti obravnaval domnevno diskriminatoren oglas za delovno mesto receptorja – administratorja (m/ž), ki ga je na svoji spletni strani objavilo zobozdravstveno podjetje. Med lastnostmi, ki jih je podjetje pričakovalo od kandidata oz. kandidatke za delovno mesto, je bila navedena tudi urejenost in prijetna vizualna podoba. Obe predlagateljici sta v predlogu za obravnavo diskriminacije predstavili, da bi »prijetna vizualna podoba« lahko izkazovala določeno fizično podobo posameznika oz. posameznice kot pogoj za zasedbo delovnega mesta. Zagovornik je v postopku preverjal, ali vizualna podoba v primeru spornega oglasa predstavlja osebno okoliščino po ZVarD ali pa gre bolj za stvar proste izbire posameznika. Vizualna podoba bi lahko predstavljala osebno okoliščino po ZVarD, in sicer skupek več osebnih značilnosti, stanj oziroma lastnosti posameznika, kot so spol, rasa ali etnično poreklo, starost, invalidnost ... Te značilnosti so osebi prirojene ali pa pridobljene. Večine slednjih oseba ne more zlahka spreminjati ali pa so te pomembno povezane z njeno identiteto oz. oblikovano samopodobo. Del pridobljenih osebnih značilnosti pa oseba zagotovo lahko prilagodi tudi zahtevam delovnega mesta – predvsem urejenost svojega videza. Tega dela vizualne podobe Zagovornik ne šteje kot osebne okoliščine v smislu ZVarD, temveč kot stvar posameznikove proste izbire oziroma značilnost, na katero posameznik lahko vpliva. Zaradi umanjkanja bistvenega elementa možne diskriminacije je Zagovornik svoj postopek ugotavljanja diskriminacije po uradni dolžnosti s sklepom ustavil (**0700-25/2022/9**).

17.4 Svetovanje, informiranje in podpora

Članstvo v sindikatu

! Diskriminacija zaradi sindikalne aktivnosti

Zagovornik je prejel javno pismo sindikata o diskriminaciji in nadlegovanju zaposlenih v eni od gospodarskih panog ter kršitev njihovih sindikalnih pravic. V pismu je bilo opisano ravnanje delodajalcev, ki so dostop do pogodb o zaposlitvi, delavskih pravic, napredovanj in drugih ugodnosti pogojevali z izstopom iz sindikata oziroma ne vključujejo vanj. Zagovornik je v odgovoru sindikatu navedel, da je sindikalna svoboda varovana s 76. členom Ustave, s Konvencijo Mednarodne organizacije dela številka 98, z Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in z Zakonom o delovnih razmerjih. Glede na navedeno je članstvo v sindikatu izrecno priznано kot varovana osebna okoliščina tudi po ZVarD, diskriminacija na podlagi članstva v sindikatu ali sindikalne aktivnosti pa prepovedana. Zagovornik je v pojasnilu opozoril, da mora delodajalec zagotavljati varstvo pred diskriminacijo ter zagotavljati delovno okolje brez nadlegovanja, ki je ena od oblik diskriminacije. Sindikat je povabil, naj v konkretnih primerih sumov tovrstne diskriminacije poda predlog za obravnavo diskriminacije ter opisal potek postopka pred Zagovornikom. Sindikat se na svetovanje Zagovornika ni odzval (**0702-182/2022**).

17.5 Izobraževanje in ozaveščanje

Zagovornik je v letu 2022 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih izpostavljал položaj posameznih ranljivih skupin in predstavljal specifične osebne okoliščine.

18 VSE ALI VEČ OSEBNIH OKOLIŠČIN HKRATI

- 18.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 18.2 Priporočila Zagovornika
- 18.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 18.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 18.5 Izobraževanje in ozaveščanje

18.1 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2022 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov glede vseh ali več osebnih okoliščin hkrati.

18.2 Priporočila Zagovornika

Zakon o varstvu potrošnikov (ZVPot-1, EPA 180 - IX) (naslovljena na DZ)

Priporočila (0700-40/2022/1):

1. MGRT naj v predlog zakona vključi bolj jasno določbo o prepovedi diskriminacije potrošnikov. ●
2. MGRT naj v zakon vključi obveznosti glede zagotavljanja dostopnosti pri komunikaciji za potrošnike z invalidnostmi v ustreznih jezikih in pisavah. ●
3. MGRT naj v zakon vključi prepoved oglaševanja, ki spodbuja k neenakopravnosti ali nestrpnosti in sovraštvu. ●

Kazenski zakonik (KZ-1, EPA 0440 - IX) (naslovljeno na DZ)

Priporočilo (0070-6/2022/1):

1. Spremeni naj se 1. člen, da bo vključeval vse pojavne oblike kaznivih dejanj, storjenih iz sovraštva zaradi nagibov, povezanih z osebnimi okoliščinami, ne glede na to, ali te osebne okoliščine oškodovanci imajo, so jim pripisane ali so ti oškodovanci le v določeni povezavi z osebami ali organizacijami s temi osebnimi okoliščinami. ●

Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDV, EVA 2021 - 1545-0001)

Priporočila (0709-2/2022/1):

1. Služba vlade za digitalno preobrazbo naj v predlog zakona vključi analizo potreb in analizo učinkov zakona na ciljne skupine upravičencev. ●
2. Služba vlade za digitalno preobrazbo naj bolj jasno uredi v zakonu izpostavljeno temeljno načelo enakopravne dostopnosti. ●
3. Služba vlade za digitalno preobrazbo naj dodatno opredeli posebej ranljive skupine ljudi znotraj že (predvsem starostno) določenih ciljnih skupin ukrepov, zlasti ljudi, ki so v slabšem gmotnem položaju oziroma tveganju za revščino. ●

Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDV)¹⁹ (naslovljeno na vlado)

Priporočilo (050-13/2022/12):

1. Služba vlade za digitalno preobrazbo naj zakon spremeni tako, da se upošteva načelo enakosti; da se v skladu z 18. členom ZVarD utemelji kategorije upravičencev do ugodnosti na izvedenih analizah ter da se pri določanju kategorij upravičencev upoštevajo njihovo premoženjsko stanje in dejanske digitalne kompetence. Poleg tega naj se pri izvedbi zakona zagotovi regijska enakomerna dostopnost do usposabljanj. ●

Priprava nacionalnih strateških načrtov za varstvo pred diskriminacijo

Priporočili (0709-26/2022/1):

1. Vlada naj pripravi in sprejme štiri manjkajoče strateške načrte na nacionalni ravni, ki so ključna podlaga za snovanje naprednih in z EU-smernicami usklajenih ukrepov varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enake možnosti na zakonodajni ravni in na ravni politik. ●
2. Vlada naj vzpostavi enotno točko na ravni vlade (ministrstva, urada ali druge organizacijske enote), katere ključna naloga bi bila priprava, sprejem in spremljanje učinkovitosti izvajanja nacionalnih politik preprečevanja in odprave diskriminacije ter spodbujanja enakih možnosti na celovit in poenoten način. ●

¹⁹ Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti (Uradni list RS, št. 35/22).

Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva 2030 (NPVŠ2030, EPA 2421 - VIII)

Priporočilo (0070-19/2021/4):

1. MIZŠ naj spremlja dejansko zagotavljanje enakih možnosti študentov z različnimi osebnimi okoliščinami, s ciljem učinkovitega načrtovanja in izvajanja spodbud za zagotavljanje enakega dostopa in uresničevanja pravice vseh do izobraževanja in do pridobitve največje dosegljive izobrazbe. ●

Sprejemanje posebnih ukrepov (naslovljeno na državne organe in lokalne skupnosti)

Priporočilo (0070-10/2022/1):

1. Kot zavezanci za varstvo pred diskriminacijo in zagotavljanje enakih možnosti naj državni organi in lokalne skupnosti pri pripravi posebnih ukrepov (ki določenim skupinam v družbi zagotavljajo posebne ugodnosti ali oblike pomoči) dosledno upoštevajo 17. in 18. člen ZVarD. ●

Poseganje v ustaljeni način izobraževanja (naslovljeno na fakulteto)

Priporočilo (0700-6/2022/7):

1. Fakulteta naj se v prihodnje, tako v zvezi z ukrepi in komunikacijo, povezano z epidemijo, kot tudi sicer, ko bo posegala v ustaljeni način izobraževanja, zaradi zagotavljanja enakega obravnavanja študentov vzdrži ukrepov in komunikacije, ki bi tuje študente ali študente zaradi katere od njihovih drugih osebnih okoliščin neenako obravnavala, razen če za različno obravnavanje obstajajo razumni in stvarni razlogi. ●

Diskriminatorni oglasi na spletnem mestu (naslovljeni na nepremičninski portal)

Priporočili (0700-2/2022/2):

1. Nepremičninski portal naj seznani uporabnika, ki je objavil sporni oglas, da na trgu ni dovoljeno ponujati nepremičnin na način, da posameznike zaradi katerih koli njihovih osebnih okoliščin (v konkretnem primeru torej nedržavljanke EU) kakor koli omejujejo ali izključujejo od dostopa do stanovanj. ●
2. Nepremičninski portal naj dopolni pogoje za uporabo spletne strani ter prepovedi objave oglasa, ki pomeni diskriminacijo. ●

18.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj

Zagovornik v letu 2022 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminatornosti ravnanj zaradi vseh ali več osebnih okoliščin hkrati.

18.4 Svetovanje, informiranje in podpora

Zagovornik v letu 2022 ni izvajal svetovanja in podpore glede vseh ali več osebnih okoliščin hkrati.

18.5 Izobraževanje in ozaveščanje

Predstavitev Zagovornika pri predmetu Marginalne družbene skupine

Predstavnica Zagovornika je 5. februarja 2022 na Fakulteti za podjetništvo – Gea Collegeu, v Ljubljani, in 30. maja 2022 na B2, višji in strokovni šoli v Ljubljani, pri predmetu Marginalne družbene skupine izvedla predavanje o delovanju Zagovornika. Podrobneje je predstavila pristojnosti svetovanja, ugotavljanja diskriminacije, izvajanja ocen diskriminatornosti predpisov, zagovorništvo, izdajanje priporočil, raziskovanje in spremljanje diskriminacije na nacionalni ravni. V sklepnem delu je predstavila konkretne primere, ki jih je obravnaval Zagovornik.

Konferenca Združenja upravnih delavcev Slovenije

Predstavnica Zagovornika se je 18. marca 2022 udeležila konference Združenja upravnih delavcev Slovenije v Rogaški Slatini. Pripravila je predstavitev dela Zagovornika s poudarkom na pristojnostih svetovanja, ugotavljanja diskriminacije in izvajanja ocen diskriminatornosti. V sklepnem delu je predstavila pet konkretnih primerov s področja upravnih zadev – interno navodilo ministrstva v zvezi s sklepanjem zakonskih zvez z afriškimi državljani, prijava prebivališča voznikov v mednarodnem transportu, podaljševanje dovoljenj za prebivanje za otroke tujcev, priznavanje starševskih vezi v primeru istospolnih staršev, zagotavljanje odločbe v jeziku narodne skupnosti.

Slovenski kadrovski kongres

Zagovornik Miha Lobnik se je 7. in 8. aprila 2022 udeležil Slovenskega kadrovskega kongresa, ki je potekal v Portorožu. Predstavil je okvir delovanja Zagovornika ter predstavnike podjetij in drugih organizacij seznanil s temeljnimi pojmi protidiskriminacijske zakonodaje. Ob tem je poudaril, kako ravnati, da bi pri zaposlovanju in na delovnem mestu kar čim bolj upoštevali tudi načela enake obravnave in enakih možnosti. V svoji predstavitvi je zagovornik poudaril, da je spoštovanje in upravljanje raznolikosti zaposlenih lahko priložnost za podjetja in druge organizacije, pa tudi za družbo na splošno. Udeleženci konference so prejeli tudi informativna gradiva o Zagovorniku in posebno brošuro, ki opozarja na diskriminacijo nosečnic in staršev pri zaposlovanju in na delovnem mestu.

Foto: Slovenski kadrovski kongres

Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik je na Slovenskem kadrovskem kongresu v Portorožu poudaril, da je spoštovanje in upravljanje raznolikosti zaposlenih priložnost tudi za podjetja in druge organizacije.

Izobraževanje Zagovornika za udeležence študijskega obiska v Sloveniji

Predstavnika Zagovornika sta 9. maja 2022 na povabilo Sindikata vzgoje in izobraževanja (SVIZ) izvedla izobraževanje o varstvu pred diskriminacijo ter delu Zagovornika. Izobraževanje je bilo namenjeno skupini sindikalnih zastopnikov iz Švedske. Predstavila sta delovno področje varstva pred diskriminacijo, vlogo organov za enakost, zakonodajo EU ter delo Zagovornika, vključno s konkretnimi primeri na področju dela in zaposlovanja. Udeleženci izobraževanja so prav tako predstavili svoje delo in ključne izzive, s katerimi se soočajo kot sindikalni zastopniki na Švedskem.

Predstavitve dela Zagovornika na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru

Predstavnica Zagovornika je na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru 12. maja 2022 pri predmetu Pravni sistem in institucije EU izvedla predavanje. Predstavila je državni organ in podrobneje izvajanje pristojnosti svetovanja, ugotavljanja diskriminacije, izvajanja ocen diskriminatornosti predpisov, zagovorništva ter naloge systemskega oddelka. Nato še ključne pojme in definicije iz Zakona o varstvu pred diskriminacijo. V sklepnem delu je predstavila štiri konkretne primere, ki jih je Zagovornik obravnaval v preteklosti ter vse štiri vložene zahteve za oceno ustavnosti.

Predstavitve dela Zagovornika na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani

Zagovornik Miha Lobnik je na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani 17. maja 2022 pri predmetu Pravo varstva pred diskriminacijo izvedel predavanje o delu Zagovornika. Predstavil je ključne pojme iz Zakona o varstvu pred diskriminacijo ter bistvene poudarke svetovanja, ugotavljanja diskriminacije, izvajanja ocen diskriminatornosti predpisov in zagovorništva. Na koncu je izpostavil nekatere pomembnejše primere ugotavljanja diskriminacije, vložene zahteve za oceno ustavnosti ter priporočila, ki jih je izdal v preteklem letu.

Izobraževanje učiteljev na osnovni šoli o delu Zagovornika in zakonodaji s področja preprečevanja diskriminacije

Predstavniki Zagovornika je izvedel izobraževanje o diskriminaciji za učitelje Osnovne šole Dravlje v Ljubljani. Izobraževanje je bilo izvedeno dvakrat za dve skupini učiteljev – prvič 10. novembra 2022, drugič 24. novembra 2022. V prvem delu je predstavil osnovne elemente diskriminacije po Zakonu o varstvu pred diskriminacijo in naloge Zagovornika, še posebej postopek ugotavljanja diskriminacije. V drugem delu pa je sledila delavnica, na kateri so učitelji z delom v skupinah poskušali prepoznavati, katera ravnanja v šoli bi lahko bila diskriminacija in katera ne.

Predavanje o pravnih pojmih na področju protidiskriminacijskega prava

Predstavnica Zagovornika je 21. novembra 2022 izvedla predavanje o temeljnih pojmih in konceptih varstva pred diskriminacijo na Šoli za vodje uradov, kadrovsko-pravnih in finančno-računovodskih služb, ki jo je organiziral Center za izobraževanje v pravosodju pri Ministrstvu za pravosodje. Na predavanju je predstavila slovensko terminologijo, ki se vzpostavlja na področju protidiskriminacijskega prava, ter pravne koncepte, pomembne za varstvo pred diskriminacijo.

Izobraževanje študentk v organizaciji Kariernega centra Univerze v Mariboru

Predstavniki Zagovornika je 13. decembra 2022 na povabilo Kariernega centra Univerze v Mariboru izvedel spletno izobraževanje z naslovom »Ste diskriminirani? Kako vam lahko pomaga Zagovornik načela enakosti?«. Na delavnici je predaval o preprečevanju diskriminacije po Zakonu o varstvu pred diskriminacijo ter o pristojnostih in delu Zagovornika.

19 DRUGE OKOLIŠČINE, KI NISO OSEBNE OKOLIŠČINE PO ZVARD

- 19.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 19.2 Priporočila Zagovornika
- 19.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 19.4 Svetovanje, informiranje in podpora

V nadaljevanju so predstavljeni nekateri primeri, v katerih Zagovornik ni prepoznal okoliščine različne obravnave, ki bi jo lahko opredelil za osebno okoliščino po ZVarD. Gre namreč za takšne vrste značilnosti posameznika, na katere posameznik lahko vpliva in bi se jim lahko zlahka odrekal ter so lahko stvar izbire. To so lastnosti posameznika, ki niso nespremenljive in neodtujljive ter niso posebej varovane s predpisi ali mednarodnimi konvencijami.

Naslednje primere je Zagovornik obravnaval v letu 2022 in v njih kot razlog neenake obravnave, ni prepoznal osebne okoliščine, kakor jo v 1. členu opredeljuje ZVarD. Primeri so navedeni zato, ker gre za pomembna in družbeno relevantna vprašanja. Zagovornik pa jih izpostavlja, da z njimi pojasni okvir in meje pravnega varstva pred diskriminacijo.

1. Različna obdavčitev »covid dodatkov« ni diskriminacija po ZVarD.
2. Vežanost upravičenja do brezplačnega prevoza na delovnopравни status ni diskriminacija po ZVarD.
3. Znižanje davka na dodano vrednost le za določene energente ni diskriminacija po ZVarD.
4. Upravičenost do plačevanja prispevkov v primeru bolniške odsotnosti samostojnih podjetnikov daljše od 30 dni.
5. Oštevilčenje dostavljavcev hrane ni diskriminacija po ZVarD.
6. Pregled zaposlitev v javni upravi v določenem časovnem obdobju ni diskriminacija po ZVarD.
7. Pogoji PCT (preboleznost, cepljenost ali testiranost).
8. Obveznost uporabljanja zaščitnih sredstev.
9. Zahteva po testiranju na covid-19 za vstop v prostore univerze.
10. Priznavanje izobraževalnih vsebin za vpis na specializacijo.
11. Različna obravnava pri dodelitvi dodatnih dni dopusta za različna delovna mesta.
12. Neenaka obravnava pri plačilu prispevkov.
13. Ustavitev financiranja osebne asistence.
14. Razlikovanje pri letnem dodatku za upokoence.
15. Slabša obravnava zasebnega izvajalca lekarniške dejavnosti.
16. Neustreznost ureditve proračunskega financiranja strank in list.
17. Domnevno diskriminatoren odnos do člana društva.
18. Dokazilo o obveznem cepljenju za vpis v vrtec.
19. Domnevna diskriminacija pri anonimnem natečaju.
20. Neenaka obravnava kandidatov za predsednika Republike Slovenije na RTV Slovenija.
21. Različna cena dizelskega in bencinskega goriva.
22. Domnevna diskriminacija na področju financiranja raziskovalne dejavnosti.

19.1 Ocene diskriminatornosti predpisov

1. Različna obdavčitev »covid dodatkov« ni diskriminacija po ZVarD

Zagovornik je prejel pobudo za oceno diskriminatornosti obdavčitve »covid dodatka«, ki je bila urejena z Zakonom o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19 (ZIUPOPĐVE, PKP7). Z 59. členom so bili nekateri dodatki, ki so jih zaposleni v javnih zavodih prejeli za delo v rizičnih razmerah, za nevarnost in posebne obremenitve pri izvajalcih socialno varstvene dejavnosti in zdravstvene dejavnosti, izvzeti iz davčne osnove za plačilo dohodnine. Vendar pa je izvzetje veljalo le za zaposlene v okviru zdravstva, ne pa tudi za zaposlene v okviru šolstva. Pobudnica je zaposlena kot varuhinja negovalka v zavodu za otroke s posebnimi potrebami, ki sodi pod okrilje MIZŠ, zato dodatki, ki jih je prejela, niso bili izvzeti iz obdavčitve. V zadevi gre nedvomno za različno obravnavo posameznih kategorij zaposlenih, vendar ta različna obravnavo ne temelji na posameznikovih osebnih okoliščinah, temveč na okoliščini zaposlitve pri posameznem izvajalcu oziroma pri izvajalcu določenih storitev. Zagovornik je ugotovil, da opravljanje dela pri posameznem izvajalcu oziroma zaposlitev v posamezni dejavnosti ne predstavlja osebne okoliščine v smislu ZVarD. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti zakona ni izvedel (050-12/2022/3).

2. Vežanost upravičenja do brezplačnega prevoza na delovnopravni status ni diskriminacija po ZVarD

Zagovornik je prejel pobudo za oceno 114.b člena Zakona o prevozih v cestnem prometu (ZPCP-2), ki določa pravico do brezplačnega prevoza v medkrajevem linijskem prevozu potnikov v notranjem cestnem in železniškem prometu. Upravičenje je priznано imetniku invalidske kartice ugodnosti, ki ni v delovnem razmerju ali ne opravlja samostojne registrirane dejavnosti. Pobudnik je menil, da ureditev postavlja invalide v neenakopraven in diskriminatoren položaj, saj je pravica do brezplačnega prevoza vezana na delovnopravni status, torej na dejstvo, da upravičenec ni zaposlen, in ne na status invalidnosti. Zagovornik je ugotovil, da se primerjani kategoriji oseb (z invalidnostmi) razlikujeta glede na delovno aktivnost. To pomeni, da razlog za razlikovanje ni v invalidnosti, ampak je razlog za razlikovanje status zaposlitve (tj. sklenjeno delovno razmerje oz. opravljanje samostojne registrirane dejavnosti kot oblika zaposlitve oseb, ki dela ne opravljajo na podlagi pogodbe o zaposlitvi), kar pa ne predstavlja osebne okoliščine v smislu ZVarD. Glede na navedeno je Zagovornik ugotovil, da iz pobude ne izhaja diskriminacija ter podrobnejše ocene diskriminatornosti zakona ni izvedel (050-11/2022/3).

3. Znižanje davka na dodano vrednost le za določene energente ni diskriminacija po ZVarD

Zagovornik je prejel pobudo za oceno diskriminatornosti Zakona o nujnem ukrepu na področju davka na dodano vrednost za omilitev dviga cen energentov (ZNUDDVE), ki ga je Državni zbor sprejel 23. 8. 2022. Pobudnik je menil, da gre za diskriminatoren ukrep države, saj ukrep znižane davčne stopnje ni zajel vseh vrst energentov za ogrevanje, med drugim utekočinjenega naftnega plina. Posledično so ljudje, ki uporabljajo za ogrevanje ta energent, še naprej plačevali davek na dodano vrednost (DDV) po višji stopnji v primerjavi z ljudmi, ki se ogrevajo npr. z zemeljskim plinom, za katere po novem zakonu velja nižja stopnja DDV. Zagovornik je navedbe preveril in ugotovil, da področje urejata Direktiva Sveta (EU) 2022/542 o spremembi direktiv 2006/112/ES in (EU) 2020/285 glede stopenj davka na dodano vrednost in Direktiva 2006/112/ES o skupnem sistemu davka na dodano vrednost. Direktiva 2006/112/ES v 98. členu določa, da države članice lahko uporabljajo nižjo stopnjo DDV, vendar samo za dobavo blaga in opravljanje storitev, ki so naštetje v Prilogi III te iste direktive. Priloga III vsebuje na novo dodano 22. točko (dodana je bila z Direktivo 2022/542), v kateri je navedeno, da se nižja stopnja DDV lahko uporablja za dobavo električne energije, daljinsko ogrevanje, bioplin, dobavo in namestitev zelo učinkovitih ogrevalnih sistemov z nizkimi emisijami, ter do 1. 1. 2030 tudi za zemeljski plin in les za kurjavo. Kurilno olje in utekočinjeni naftni plin se torej ne uvrščata med energente, za katere lahko velja uporaba nižje stopnje DDV. Z vidika pristojnosti organa je Zagovornik ugotovil, da iz zadeve ne izhaja neenaka obravnava zaradi osebnih okoliščin posameznika. Vprašanje, kateri energent posameznik uporablja v kurilni sezoni, načeloma ni vprašanje njegove osebne okoliščine v smislu ZVarD, temveč je lahko tudi posledica posameznikove izbire ali drugih razlogov, ki niso povezani z osebnimi okoliščinami (npr. bivanje v stanovanjskih blokih, v katerih je ogrevalni sistem že nameščen, v okoljih, v katerih je obvezen priklop na daljinsko ogrevanje, in drugo). Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti zakona ni izvedel (050-17/2022/2).

19.2 Priporočila Zagovornika glede drugih okoliščin, ki niso osebne okoliščine po ZVarD

4. Upravičenost do plačevanja prispevkov v primeru bolniške odsotnosti samostojnih podjetnikov daljše od 30 dni

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2)²⁰

Priporočilo (0700-14/2022/6):

1. MDDSZ naj upravičenost do oprostitve plačevanja prispevkov v primeru bolniške odsotnosti samostojnih podjetnikov, ki so do oprostitve upravičeni v času bolniške odsotnosti v trajanju do 30 dni, uredi tako, da bo plačila prispevkov oproščen tudi izplačevalec nadomestila v primeru bolniške odsotnosti, daljše od 30 dni. ●

²⁰ Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo).

19.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj

5. Oštevilčenje dostavljavcev hrane ni diskriminacija po ZVarD

Zagovornik je prejel anonimni predlog za obravnavo diskriminacije v primeru oštevilčenja kolesarskih dostavljavcev hrane v Ljubljani, ki storitev izvajajo kot partnerji dveh platformnih podjetij. Predlagatelj je trdil, da so kolesarski dostavljavci teh podjetij z oštevilčenjem diskriminirani v primerjavi z dostavljavci drugih podjetij, saj ti tega ukrepa niso deležni. Gre za ukrep občine, katerega namen je zaščititi pešce pred nevarno vožnjo dostavljavcev teh podjetij. Številke naj bi posameznega dostavljavca izpostavile večji osebni odgovornosti v primerih kršitev prometnih predpisov, saj so tako lažje izsledljivi. Zagovornik je ugotovil, da ukrep oštevilčenja kolesarskih dostavljavcev platformnih podjetij, kljub ozadju, ki razkriva slabe delovne pogoje delavcev, ne more biti diskriminacija, saj ni ugotovil, da bi predstavljeni ukrep posegel v katero od njihovih pravic. Posledica nošenja številke kolesarskega dostavljavca na svoji torbi, ki je primerljiva z registrsko tablico dostavljavca na motorju ali avtomobilu, je pričakovane njihove počasnejše oziroma varnejše vožnje po ulicah Ljubljane, sploh tam, kjer je veliko pešcev. Zmanjšanje zaslužka dostavljavcev zaradi večjega oziroma dejanskega upoštevanja cestnoprometnih predpisov ne predstavlja posega v njihovo pravico do ustreznega plačila za ustrezno delo. To pa ne pomeni, da je položaj dostavljavcev platformnih podjetij ustrezno urejen, vendar urejanje njihovega delovnopravnega položaja presega pristojnosti Zagovornika. Ker je bilo ugotovljeno, da predstavljeni ukrep ne more biti diskriminacija zaradi umanjkanja enega njenih ključnih elementov, Zagovornik ni uvedel postopka obravnave diskriminacije po uradni dolžnosti ([0700-47/2022/4](#)).

6. Pregled zaposlitev v javni upravi v določenem časovnem obdobju ni diskriminacija po ZVarD

Zagovornik je prejel anonimno zaprosilo za opredelitev do sklepa Vlade, s katerim je bilo ministrstvom, organom v sestavi ministrstev in vladnim službam naloženo, da do 7. 6. 2022 pripravijo poimensko preglednico vseh novozaposlenih in premeščenih javnih uslužbencev, skupaj s podatki o nazivih, plačnimi razredi in tipi zaposlitve, za obdobje od 1. januarja 2020 do 1. junija 2022. Anonimni prijavitelj navaja, da Ustava v prvem odstavku 63. člena določa, da je protiustavno vsakršno spodbujanje k narodni, rasni, verski ali drugi neenakopravnosti ter razpihovanje narodnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva in nestrpnosti. Meni, da zato sklep Vlade, ki ločuje na uslužbence, ki so se zaposlili pred ali po 1. 1. 2020, predstavlja neenako obravnavo javnih uslužbencev, saj se jih ločuje po datumu zaposlitve. Zagovornik je ugotovil, da iz podanega anonimnega dopisa ne izhaja, da bi šlo v zadevi za vprašanje diskriminacije, kot jo opredeljuje ZVarD. V zadevi namreč ni mogoče zaznati bistvenega elementa diskriminacije, tj. osebne okoliščine, ki bi bila razlog slabše obravnave določene skupine posameznikov. Okoliščina kdaj (časovno, datumsko) je bil posameznik zaposlen oz. premeščen, ni okoliščina, ki bi jo ZVarD prepoznaval kot predmet varstva, kajti časovna komponenta zaposlitve ne predstavlja osebne značilnosti posameznika, ki bi bila trajno in nezdružljivo povezana z določenim posameznikom ali njegovo osebnostjo. Glede na navedeno Zagovornik postopka ugotavljanja diskriminacije po uradni dolžnosti ni uvedel ([0700-27/2022/2](#)).

19.4 Svetovanje, informiranje in podpora

7. Pogoj PCT (preboleznost, cepljenost ali testiranost)

Prepoved izplačila nadur in nižja ocena dela zaradi necepljenosti proti covidu-19

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je navedla, da ji delodajalec zato, ker ni cepljena proti covidu-19, ne dovoli izplačila nadobremenitve in nadur in ne da višje ocene od dobro. Zagovornik ji je najprej predstavil stališče, da zahteva po izpolnjevanju pogoja PCT načeloma ne pomeni diskriminacije. Ne glede na to pa je v pojasnilu dodal, da delodajalec delavca zaradi necepljenosti ne sme neutemeljeno izločati iz delovnega procesa ali mu zato, ker ni cepljen, nižati plače ali odpovedati pogodbe o zaposlitvi. Delodajalec sicer lahko delavce s ciljem zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu spodbuja k cepljenju, ne sme pa z namenom doseganja precepljenosti zaposlenih uporabljati groženj, negativne retorike ali drugih ukrepov, ki bi delavke in delavce, ki se ne želijo cepiti, spravljali v slabši položaj. Zagovornik je dodal, da gre pri navedenih tematikah za delovnopravna vprašanja in vprašanja s področja varnosti in zdravja pri delu, ki niso neposredno povezana z varstvom pred diskriminacijo. Zato je stranki svetoval, naj se obrne na Inšpektorat za delo ([0702-16/2022](#)).

Upravičenost zahteve po izpolnjevanju pogoja PCT

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je pogoj PCT primerjala z zeleno mušnico in tako skušala ovreči Zagovornikovo stališče o tem, da biti ali ne biti cepljeni proti covidu-19 ni osebna okoliščina. Navedla je, da se ji je ob prebiranju Zagovornikove interpretacije ZVarD, kako cepljenje »ni osebna okoliščina, ker je stvar osebne izbire«, porodil naslednji primer: organizator dogodka od obiskovalcev zahteva, da pred vstopom pojedjo zeleno mušnico. Če sklepamo po analogiji, je tudi to, ali bo obiskovalec mušnico pojedel ali ne, stvar osebne odločitve, je navedla stranka. Posameznika pri odločanju, ali bo takšnemu pogoju zadostil ali ne, vodijo tehtni razlogi, ki razumnemu človeku ne puščajo druge možnosti. Možnost izbire je zgolj navidezna. Prosila je za strokovni odgovor, ali bi šlo v takšnem primeru za diskriminacijo. Nadalje je stranko zanimalo, ali sme organizator dogodka postaviti strožje pogoje za vstop, kot jih predpisuje odlok (npr. PCT plus hitri test vsakih 24 ur namesto samo PCT). Zagovornik je stranki pojasnil, da je analogija pogoja PCT in zelene mušnice neustrezna. Za celostno razumevanje obravnavane tematike je bistven namen uvajanja pogoja PCT – to je preprečitev ponovnih izbruhov okužb in širjenja okužb z nalezljivo boleznijo covid-19. Z vidika pristojnosti Zagovornika je ključno, da je s PCT-pogojem poskrbljeno, da so zajeti vsi segmenti prebivalstva in da nihče ni izključen: dostopanje do pravic in ugodnosti, kjer so postavljene omejitve PCT, je omogočeno ne le cepljenim osebam ali tistim, ki so covid-19 prebolele, temveč tudi ostalim osebam, pod pogojem negativnega testa na covid-19. Posameznik se tako lahko odloči za cepljenje, lahko pa tudi ne in se v tem primeru odloči za testiranje. Gre torej za izbiro posameznika in ne za primoranost, ki bi bila pogojena z nespremenljivimi in neodtujljivimi lastnostmi posameznika. Dodal je, da morajo organizatorji prireditev pri postavljanju dodatnih pogojev vedno upoštevati prepoved diskriminacije oziroma obveznost enake obravnave ne glede na osebne okoliščine posameznikov ([0702-32/2022](#)).

Onemogočanje napredovanja zaradi necepljenosti proti covidu-19

Na Zagovornika se je obrnila stranka z vprašanjem, ali onemogočanje napredovanja na delovnem mestu zaradi necepljenosti proti covidu-19 pomeni diskriminacijo. Zagovornik je stranki pojasnil, da se je do vprašanja necepljenosti že opredelil v oceni diskriminatornosti pogoja PCT. V njej je zavzel stališče, da necepljenost načeloma ne predstavlja osebne okoliščine v smislu ZVarD. Zagovornik je stranko usmeril na Inšpektorat za delo in izpostavil določbe Zakona o delovnem razmerju, da lahko delavec delodajalca opozori na kršitev in zahteva izpolnitev obveznosti (**0702-73/2022**).

Odškodnina zaradi posledic cepljenja proti covidu-19

Na Zagovornika se je obrnila stranka v zvezi z uveljavljanjem odškodnine zaradi posledic cepljenja proti covidu-19. Zatrjevala je, da so ji po drugem odmerku cepiva nastali hujši zdravstveni problemi, ki jih čuti še danes (problemi z dihanjem, nizek srčni utrip, vgrajen srčni spodbujevalnik). Zagovornik je stranki nudil neobvezno svetovanje o tem, kateri predpisi urejajo odškodnino zaradi negativnih posledic cepljenja in kateri organi so za to pristojni oziroma kam se lahko obrne in kaj mora priložiti (**0702-84/2022**).

8. Obveznost uporabljanja zaščitnih sredstev

Incident zaradi nenošenja zaščitne maske

Na Zagovornika se je obrnila stranka glede incidenta, ki se ji je zaradi nenošenja maske pripetil v trgovini. Povedala je, da ji je varnostnik grozil, da brez maske ne sme nakupovati, ter jo skušal odvleči iz prostora. Zagovornik je stranki pojasnil, da se do varnostnikovih dejanj ne sme opredeljevati, saj bi s tem presegel svoja pooblastila. Svetoval ji je, naj se obrne na Inšpektorat za delo. V zvezi z nošenjem zaščitne maske pa je stranki pojasnil, da (ne) uporabe zaščitne maske Zagovornik neprepoznava kot osebno okoliščino v smislu ZVarD (**0702-17/2022**).

Zahteva po nošenju zaščitne maske ob vstopu v prostore upravne enote

Na Zagovornika se je obrnila upravna enota (UE), ki je od Zagovornika želela zagotovilo, da ravna prav, ko od strank, ki želijo vstopiti v notranje prostore UE, zahteva nošenje zaščitne maske. Zagovornik je v odgovoru navedel, da je UE t. i. zaprt javni kraj oziroma prostor, za katerega je bila v relevantnem obdobju predpisana obveznost uporabe zaščitne maske. V zvezi z vsebino odloka, ki zapoveduje nošenje mask, je pojasnil, da lahko Zagovornik predpis skladno s svojimi zakonskimi pooblastili presoja samo z vidika varstva pred diskriminacijo. (Ne)uporaba zaščitne maske ni osebna okoliščina, saj je stvar izbire. Zagovornik je UE pojasnil, da njeno vztrajanje, da je nošenje mask obvezno in da v primeru zavračanja nošenja maske storitev ne bo opravljena, ne pomeni diskriminacije (**0702-51/2022**).

9. Zahteva po testiranju na covid-19 za vstop v prostore univerze

Na Zagovornika se je obrnila mati študentke, ki je zatrjevala neenako obravnavanje, saj je univerza za čas zimskega izpitnega obdobja za vstop v univerzitetne prostore zahtevala vsakodnevno testiranje na covid-19. Stranka je diskriminacijo utemeljevala v razmerju do študentov drugih univerz, ki takšnih pogojev ne zahtevata. Zagovornik je pojasnil, da vzpostavljena primerjava ni ustrezna, saj gre za študente različnih zavodov. Dodal je, da zahteva po testiranju na covid-19 ne pomeni kršitve prepovedi diskriminacije ([0702-23/2022](#)).

10. Priznavanje izobraževalnih vsebin za vpis na specializacijo

Na Zagovornika se je obrnila stranka z vprašanjem glede Pravilnika o specializaciji iz medicinske biokemije, po katerem je vpis na specializacijo omogočen osebam, ki so zaključile študij laboratorijske biomedicine na 1. in 2. bolonjski stopnji medicine ali farmacije, in tudi osebam, ki so zaključile študij kemije, biokemije ali biologije, vendar pod dodatnimi pogoji, da je njihov študij imel dovolj vsebin s točno določenih področij. Če kandidat, katerega od področij ni študiral, vpis ni možen, saj tudi diferencialni izpiti niso omogočeni. Stranka je Zagovornika zaprosila za mnenje, ali gre za diskriminacijo zaradi izobrazbe. Zagovornik je na podlagi preučitve primera stranko obvestil, da v zadevi ne gre za vprašanje diskriminacije, ki bi temeljila na osebni okoliščini po ZVarD. Iz zadeve izhaja, da gre za nejasno vsebino določb, kar povzroča nepredvidljivost glede vpisa v specializacijo medicinske biokemije. Poleg tega je vprašanje priznavanja ustreznosti izobrazbe za vpis na specializacijo strokovno vprašanje posamezne znanstvene discipline oziroma stroke. Posledično v tem primeru ne gre za diskriminacijo zaradi izobrazbe ([0702-178/2022](#)).

11. Različna obravnava pri dodelitvi dodatnih dni dopusta za različna delovna mesta

Na Zagovornika se je obrnila javna uslužbenka, ki je zatrjevala neenako obravnavo, saj so njeni kolegi, ki po aktu o sistematizaciji delovnih mest opravljajo bistveno enake naloge, upravičeni do dodatnih štirih dni dopusta. Zagovornik je stranki pojasnil, da delovno mesto ne predstavlja osebne okoliščine v smislu ZVarD, zato v njenem primeru ne gre za diskriminacijo. Stranki je svetoval, naj se s svojimi vprašanji obrne na organe, ki ji lahko ponudijo konkretnije odgovore, zakaj prihaja do razlike v dodeljevanju dopusta ([0702-66/2022](#)).

12. Neenaka obravnava pri plačilu prispevkov

Na Zagovornika se je obrnil posameznik glede problematike izplačila nadomestila plače med začasno zadržanostjo od dela in odtegotvanja zneska za plačilo prispevkov. Posameznik, ki je tudi sam oproščen plačila prispevkov, je svoj položaj primerjal s položajem samozaposlenega invalida, ki je prav tako oproščen plačila prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje. Zagovornik je pojasnil, da dejstvo, da je posameznik po zakonu oproščen plačila prispevkov, še ne pomeni, da je tudi izplačevalec nadomestila za bolniško odsotnost oproščen plačila prispevkov. Po trenutni zakonski ureditvi namreč ni pravne podlage za to, da bi bil izplačevalec nadomestil opravičen plačila prispevkov. Pravica posameznika se namreč ne more samodejno prenesti na izplačevalca nadomestil, če zakon tega ne predvideva. Zagovornik je ugotovil, da pri tej pravni ureditvi ne moremo govoriti o diskriminaciji. Samozaposleni so namreč oproščeni plačila prispevkov iz različnih razlogov, na različnih pravnih podlagah, ki niso nujno povezane z osebnimi okoliščinami posameznika (0702-153/2022).

13. Ustavitev financiranja osebne asistenc

Na Zagovornika se je obrnila stranka s prošnjo, naj se Zagovornik opredeli do prenehanja financiranja izvajanja osebne asistenc zaradi določene organizacijske oblike. Zagovornik je stranki pojasnil, da določene organizacijske oblike (s. p.) za izvajanje dejavnosti Zagovornik ne prišteva med osebne okoliščine. Protidiskriminacijsko pravo zagotavlja varstvo pred diskriminacijo posameznikov, ki so zaradi svojih osebnih okoliščin pripadniki določenih ranljivih skupin in so zato izpostavljeni slabši obravnavi. V primeru kršitev, ki ne izhajajo iz osebnih okoliščin, pa Zagovornik ni pristojen. Iz dopisa so tudi izhajale sodbe sodišč, ki naj bi ugotovile nezakonitosti, zato je Zagovornik stranko pozval, naj mu dodatno predloži še dotične sodbe, vendar stranka na poziv ni odgovorila (0702-106/2022).

14. Razlikovanje pri letnem dodatku za upokojence

Na Zagovornika se je obrnil posameznik glede izplačila letnega dodatka k pokojnini. Menil je, da je odtegnitev dodatka določenim kategorijam upokojencev diskriminatorna. Zagovornik je pojasnil, da letni dodatek ureja Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) kot specifično pravico iz obveznega zavarovanja. Ocenil je, da ureditev, po kateri zavarovanci, ki so plačevali nižje prispevke, niso upravičeni do vseh pravic, ki jih imajo ostali zavarovanci na podlagi pokojninskega in invalidskega zavarovanja, načeloma ni sporna z vidika ZVarD. Pojasnil je tudi, da v konkretni zadevi ne prepozna osebne okoliščine kot bistvenega elementa diskriminacije, saj je razlog razlikovanja okoliščina obsega zavarovanja oziroma okoliščina posameznikove izbire, ali se je zavaroval za ožji ali polni obseg (0702-202/2022).

15. Slabša obravnava zasebnega izvajalca lekarniške dejavnosti

Zagovornik je prejel pisanje zasebnega izvajalca lekarniške dejavnosti, ki je trdil, da je obravnavan slabše kot javni lekarniški zavodi. Občina, v kateri posluje, je namreč sprejela akt, v katerem je določila, da lahko fizične in pravne osebe s koncesijo izvajajo lekarniško dejavnost na območju občine le, če javni zavod ne more zagotavljati opravljanja dejavnosti v obsegu, kot ga določi občina. Stranka je menila, da je kot zasebni subjekt diskriminirana na podlagi osebne okoliščine družbenega položaja in premoženjskega stanja. Zagovornik je stranki pojasnil, da se družbeni položaj v kontekstu protidiskriminacijskega prava nanaša na marginalizirane pripadnike družbe, premoženjsko stanje pa na revščino ali skromne premoženjske razmere, s čimer stežka primerjamo zasebne subjekte kot take. Poudaril je, da gre za vprašanje načina zagotavljanja lekarniške dejavnosti kot (negospodarske) javne službe, ki ne sodi med Zagovornikove pristojnosti (0702-40/2022).

16. Neustreznost ureditve proračunskega financiranja strank in list

Na Zagovornika se je obrnilo društvo, ki je na parlamentarnih volitvah nastopilo z listo kandidatov in doseglo rezultat, ki političnim strankam zagotavlja financiranje iz državnega proračuna. Pojasnilo je, da je na pristojne organe naslovilo zahtevo za financiranje, a so ga zavrnil, saj se zakonodaja, ki to področje ureja, nanaša izključno na politične stranke, ne pa tudi na druge oblike organiziranja za nastop na volitvah. Zagovornik je stranki pojasnil, da zadeva ne sodi v njegovo pristojnost. Zavrnitev financiranja namreč ni posledica osebnih okoliščin, temveč statusne oblike društva kot pravne osebe (0702-187/2022).

17. Domnevno diskriminatoren odnos do člana društva

Na Zagovornika so se obrnili člani društva, ki jih je zanimalo, ali je njihovo stališče, da član društva za zaščito živali ne more biti nekdo, ki hkrati opravlja dejavnost lova ali ribolova, diskriminatorno. Zagovornik je v odgovoru pojasnil, da članstva v društvu ne prepoznava kot osebne okoliščine po ZVarD. Navedeno pomeni, da v konkretnem primeru stališče društva za zaščito živali o nezdružljivosti članstva v društvu z ukvarjanjem z lovom ali ribolovom ni vprašanje diskriminacije (0702-145/2022).

18. Dokazilo o obveznem cepljenju za vpis v vrtec

Zagovornik je prejel dopis posameznice, v katerem je navedla, da je ob vpisu otroka v vrtec treba predložiti dokazilo o obveznem cepljenju. Meni, da gre osebno okoliščino, na katero otrok ne more vplivati, saj je vezan na odločitev staršev. Zagovornik je pojasnil, da cepljenje načeloma ne predstavlja osebne okoliščine. Enako stališče je Zagovornik zavzel v primeru cepljenja proti covidu-19, pri čemer zadevi nista popolnoma primerljivi, saj so cepljenja proti nevarnim otroškim boleznim obvezna, cepljenje proti covidu-19 pa je prostovoljno. Vendar v obeh primerih odklonitev cepljenja pomeni odločitev posameznika, ki ji sledijo nekatere (neugodne) posledice – v primeru odklonitve cepljenja otroka proti otroškim boleznim je to globa zaradi prekrška ter zavrnitev vključitve necepljenega otroka v javni vrtec oz. zasebni vrtec, ki je javno sofinanciran. Zagovornik zahteve po izkazovanju potrdila o izpolnjevanju pogoja obveznega cepljenja pri vpisu otrok v vrtec ne prepoznava kot kršitve prepovedi diskriminacije (0702-82/2022).

19. Domnevna diskriminacija pri anonimnem natečaju

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je zatrjevala domnevno diskriminacijo pri anonimnem natečaju. Osebam z določenimi elektronskimi naslovi naj bi bila prijava na natečaj onemogočena. Zagovornik je prejel tudi dopis organizatorja natečaja, ki je zatrjeval, da so se nanj prijavile osebe z različnimi elektronskimi naslovi. Zagovornik je stranki odgovoril, da v tem primeru ne gre za diskriminacijo, saj lastništva in posesti določene elektronske domene ne more šteti za osebno okoliščino v smislu ZVarD. Zagovornik je stranki svetoval, da v primeru dejanske onemogočene prijave uveljavlja pravna sredstva po zaključenem natečaju (0702-99/2022).

20. Neenaka obravnava kandidatov za predsednika Republike Slovenije na RTV Slovenija

Na Zagovornika se je obrnil posameznik, ki je izkazal namero za kandidiranje na predsedniških volitvah. Navedel je, da opaža, da se določene kandidate/kandidatke za predsednika RS obravnava prednostno ter da posledično kandidati, ki nimajo velikega finančnega zaledja, nimajo možnosti enakovredne kandidature. Opozoril je na problematiko izrazito neenake medijske obravnave kandidatov za predsednika republike. Zagovornik je pojasnil, da je skladno z veljavno zakonodajo RTV Slovenija dolžna v času volilne kampanje kandidatom za predsednika republike zagotoviti enak čas in pogoje za predstavitev. Izven tega časa pa so odločitve o vabilih v oddaje in poročanje o kandidatih predmet avtonomne uredniške presoje javnega medija. Zagovornik je še pojasnil, da iz opisa problematike tudi ne izhaja, da bi bila odločitev o nepovabilu v oddajo RTV Slovenija povezana s katero od posameznikovih osebnih okoliščin (0702-156/2022).

21. Različna cena dizelskega in bencinskega goriva

Na Zagovornika se je obrnila stranka v zvezi z vladnim reguliranjem cen fosilnih goriv, pri katerem naj bi prihajalo do diskriminacije. Stranka je navedla, da je višja cena dizelskega goriva v primerjavi z bencinom diskriminatorna do uporabnikov novejših dizelskih vozil. Zagovornik je stranki pojasnil, da je v postopkih pri Zagovorniku nujno treba identificirati osebno okoliščino v smislu ZVarD, lastništvo avtomobila z določenim tipom motorja pa ni takšna osebna okoliščina. Stranko je napotil na ministrstvo, pristojno za gospodarstvo (0702-168/2022).

22. Domnevna diskriminacija na področju financiranja raziskovalne dejavnosti

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je menila, da je bila s sprejetjem Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZrID) kot pravni subjekt diskriminirana v primerjavi z drugimi pravnimi subjekti, ki prav tako izvajajo raziskovalno dejavnost v Sloveniji. Pojasnila je, da so bile iz sistema stabilnega financiranja izvzete raziskovalne organizacije – pravni subjekti zasebnega prava, ustanovljeni po zakonu, ki ureja gospodarske družbe. Zagovornik je stranki pojasnil, da iz priloženega gradiva, s katerim razpolaga, ne izhaja, da bi šlo za zadevo, v kateri bi stranka – d. o. o. kot pravna oseba – uživala varstvo pred diskriminacijo po ZVarD, saj v obravnavani zadevi ni izkazala, da bi bila slabše obravnavana zaradi razloga, povezanega z osebnimi okoliščinami članstva, ustanoviteljev ali oseb, ki jo vodijo in upravljajo. Iz sistema stabilnega financiranja je izvzeta zgolj zaradi svojega pravnega statusa. Pravni status pravne osebe pa ni osebna okoliščina, ki bi bila varovana po ZVarD. Poleg tega zaposlenost raziskovalca v subjektu javnega ali zasebnega prava (bodisi v zasebnem zavodu ali v d. o. o.) ne sodi v sfero osebnih okoliščin, kakor jih opredeljuje ZVarD (0702-166/2022).

KRATICE IN OKRAJŠAVE

covid-19/SARS-CoV-2	Koronavirusna bolezen
DPP	Dodatek za pomoč in postrežbo
Državni zbor	Državni zbor Republike Slovenije
DSO	Dom starejših občanov
DZ	Državni zbor
ECRI	Komisija Sveta Evrope proti rasizmu in nestrpnosti
EK	Evropska komisija
EKČP	Evropska konvencija o človekovih pravicah
ENNHRI	Evropska mreža nacionalnih institucij za človekove pravice
EQUINET	Evropska mreža organov za enakost
EU	Evropska unija
FRA	Agencija Evropske unije za temeljne pravice
FURS	Finančna uprava Republike Slovenije
KZ	Kazenski zakonik
LGBTIQ+	Lezbijke, geji, biseksualne, transspolne in interspolne osebe ter osebe z drugimi spolno nenormativnimi identitetami
Listina	Listina Evropske unije o temeljnih pravicah
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MF	Ministrstvo za finance
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
MIZŠ	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
MJU	Ministrstvo za javno upravo
MK	Ministrstvo za kulturo
MKČP	Medresorska komisija za človekove pravice
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MKPI	Konvencija o pravicah invalidov
MNZ	Ministrstvo za notranje zadeve
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MORS	Ministrstvo za obrambo
MP	Ministrstvo za pravosodje
MZ	Ministrstvo za zdravje
Mzi	Ministrstvo za infrastrukturo

MZZ	Ministrstvo za zunanje zadeve
NHRI	Nacionalna institucija za človekove pravice
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje
NPUR	Nacionalni program ukrepov za Rome
NSIOS	Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije
NVO	Nevladne organizacije
OA	Osebna asistenca
OHCHR	Urad visokega predstavnika Združenih narodov za človekove pravice
OVSE	Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi
OZN	Organizacija Združenih narodov
PCT	Prebolelost / cepljenost / testiranje
RS	Republika Slovenija
SE	Svet Evrope
SVDP	Služba vlade za digitalno preobrazbo
SVIZ	Sindikatski vzgoje in izobraževanja
SVRK	Služba vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko
SZJ	Slovenski znakovni jezik
UE	Upravna enota
UL	Univerza v Ljubljani
UN	Urad vlade za narodnosti
UOIM	Urad vlade za oskrbo in integracijo migrantov
Upravno sodišče	Upravno sodišče Republike Slovenije
Ustava	Ustava Republike Slovenije
Ustavno sodišče	Ustavno sodišče Republike Slovenije
USZS	Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu
VDT	Vrhovno državno tožilstvo
Vlada	Vlada Republike Slovenije
Zagovornik	Zagovornik načela enakosti
ZDGNS	Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
ZDoh	Zakon o dohodnini
ZDR	Zakon o delovnih razmerjih
ZGla	Zakon o glasbenih šolah

ZIntPK	Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije
ZIUPOPdVE / PKP7	Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19
ZJRM	Zakon o varstvu javnega reda in miru
ZMZ	Zakon o mednarodni zaščiti
ZNB	Zakon o nalezljivih boleznih
ZNUDDVE	Zakon o nujnem ukrepu na področju davka na dodano vrednost za omilitev dviga cen energentov
ZOA	Zakon o osebni asistenci
ZObr	Zakon o obrambi
ZP	Zakon o prekrških
ZPCP	Zakon o prevozih v cestnem prometu
ZPIZ	Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
ZRomS	Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji
ZSDV	Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti
ZSVI	Zakon o socialnem vključevanju invalidov
ZUNEO	Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja
ZUOPVCE	Zakon o nujnih ukrepih za omilitev posledic zaradi vpliva visokih cen energentov
ZUP	Zakon o upravnem postopku
ZUS	Zakon o upravnem sporu
ZUTD	Zakon o urejanju trga dela
ZVarD	Zakon o varstvu pred diskriminacijo
ZVDZ	Zakon o volitvah v državni zbor
ZViS	Zakon o visokem šolstvu
ZVrt	Zakon o vrtcih
ZZRZI	Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov
ZZUOPD	Zakon o začasnih ukrepih za odpravo posledic druginje za najbolj ranljive skupine prebivalstva

Redno letno poročilo Zagovornika načela enakosti za leto 2022 Pregled po osebnih okoliščinah – Drugi del

Izdajatelj

Zagovornik načela enakosti Republike Slovenije

Zanj

Miha Lobnik, zagovornik načela enakosti

Uredila

mag. Karmen Merlov

Pri pripravi vsebine so sodelovali

Miha Lobnik, mag. Karmen Merlov, Majda Hostnik, dr. Neža Kogovšek Šalamon, mag. Jelena Aleksić, dr. Matevž Kokol, Nevenka Prešlenkova, Jaka Vatovec, Mitja Blažič, Filip Burnik, Boštjan Vernik Šetinc, Sergeja Oštir, Mojca Šmid, Aljoša Gadžijev, Nika Stroligo Urankar, Eva Cankar Farkaš, Črt Kaker, Denis Vičič, Zoran Kotolenko, dr. Bogdan Lešnik, David Kovič

Pri izvedbi poročila so sodelovale

Katja Grubar, Maja Rangus, Anja Remic, Eva Gračanin

Fotografije

Arhiv Zagovornika načela enakosti, če ni drugače navedeno.

Lektura

Umetnost besede, Jasmina Spahalić, s. p.

Avtor celostne grafične podobe

Luka Pajntar, kaloop.si

Prelom in priprava na tisk

Blaž Rat, IDEJA.si

Tisk

CICERO, Begunje, d. o. o.

Število izvodov

400

Ljubljana, 2023

Uporaba vsebine poročila je dovoljena z navedbo vira.
Uporabljen slovnični spol v poročilu se nanaša na kateri koli spol.
Publikacija je brezplačna in dostopna vsem.

Redna letna in posebna poročila Zagovornika načela enakosti so objavljena na spletni strani www.zagovornik.si

Tiskana izdaja

ISSN 2630-1946

Spletna izdaja

ISSN 2630-1954

Redno letno poročilo 2022

1. DEL SISTEMSKI PREGLED

2. DEL PREGLED PO OSEBNIH OKOLIŠČINAH

3. DEL PREGLED PO MINISTRSTVIH IN DRUGIH INSTITUCIJAH

Zagovornik načela enakosti je samostojni državni organ za varstvo pred diskriminacijo, spodbujanje enakopravnosti, enakega obravnavanja in enakih možnosti. Ustanovljen je bil leta 2016 na podlagi Zakona o varstvu pred diskriminacijo, s katerim je Slovenija v svoj pravni red prenesla pet evropskih direktiv s področja enakih možnosti. Zagovornik načela enakosti je polnopravni član Evropske mreže organov za enakost – Equinet.

